

Львівський державний університет
внутрішніх справ

Алгоритм дій щодо кваліфікації правопорушень загальнокримінальної спрямованості

Довідник

Львів
2021

УДК 343.7 (477) (075.8)

А 45

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 29 вересня 2021 року № 2)

Рецензенти:

І. В. КРАСНИЦЬКИЙ, кандидат юридичних наук, професор;
Т. С. КОХАНЮК, кандидат юридичних наук

Розробники:

Олег Зіновійович МАРМУРА, кандидат юридичних наук;
Олексій Федорович ПАСЕКА, кандидат юридичних наук, доцент;
Степан Ярославович БУРДА, кандидат юридичних наук, доцент;
Тарас Миколайович ЛУЦЬКИЙ, доктор філософії у галузі права

Алгоритм дій щодо кваліфікації правопорушень
А 45 загальнокримінальної спрямованості : довідник /
О. З. Мармура, О. Ф. Пасека, С. Я. Бурда, Т. М. Луцький.
Львів, 2021. 216 с.

Розглянуто алгоритм дій працівників підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України щодо кваліфікації кримінальних правопорушень загальнокримінальної спрямованості.

Для працівників оперативних підрозділів кримінальної та спеціальної поліції Національної поліції України, працівників органів досудового розслідування, наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів ступенів вищої освіти.

УДК 343.7 (477) (075.8)

© Мармура О. З., Пасека О. Ф.,
Бурда С. Я., Луцький Т. М., 2021
© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2021

Зміст

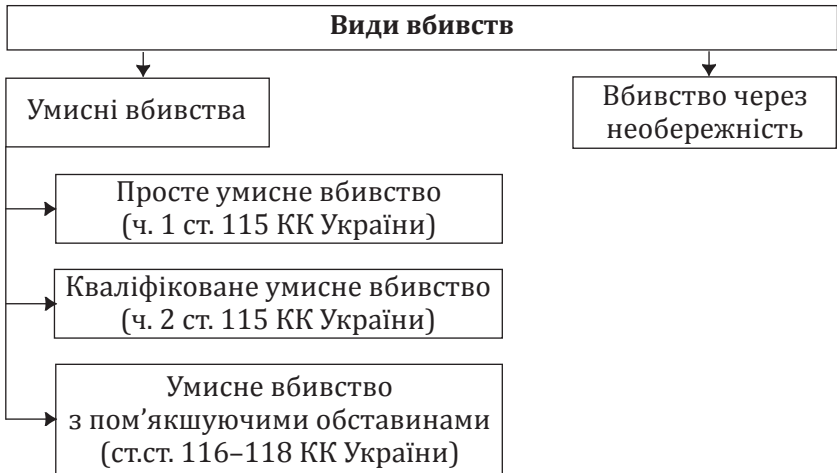
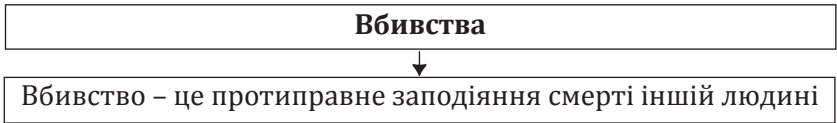
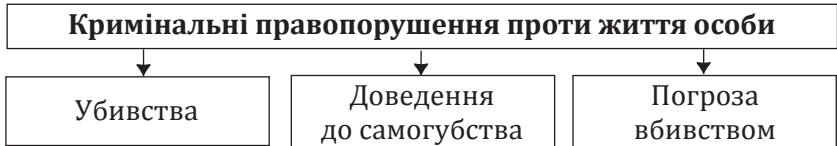
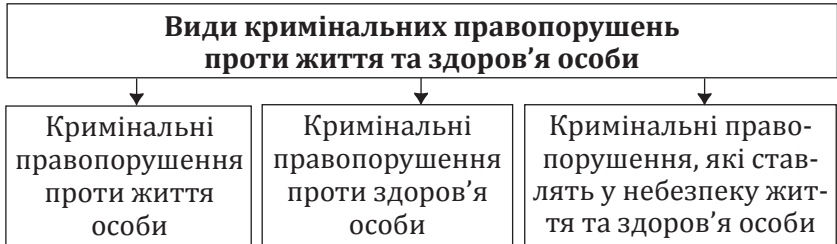
Розділ 1. Алгоритм дій щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти особи.....	5
Розділ 2. Алгоритм дій щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.....	66
Розділ 3. Алгоритм дій щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, пов'язаних з незаконним обігом зброї та вибухівки.....	103
Розділ 4. Алгоритм дій щодо кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.....	141
Розділ 5. Алгоритм дій щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.....	183

Розділ 1

**АЛГОРИТМ ДІЙ
ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВOPУШЕНЬ
ПРОТИ ОСОБИ**

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ВБИВСТВА
(СТ. 115 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 115. Умисне вбивство

1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, –

ОБ'ЄКТ
Життя особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на позбавлення життя іншої особи;
- 2) наслідком – біологічною смертю потерпілого;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуючі ознаки умисного вбивства

- 1) двох або більше осіб;
- 2) малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 3) заручника або викраденої людини;
- 4) вчинене з особливою жорстокістю;
- 5) вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб;
- 6) з корисливих мотивів;
- 7) з хуліганських мотивів;
- 8) особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку;
- 9) з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення;
- 10) поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством;
- 11) вчинене на замовлення;
- 12) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 13) вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого ст.ст. 116–118 цього Кодексу;
- 14) з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

**ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК
УМИСНОГО ВБИВСТВА
(Ч. 2 СТ. 115 КК УКРАЇНИ)**

1. Умисне позбавлення життя двох або більше осіб кваліфікується за п. 1 ч. 2 ст. 115 КК України за умови, що їх убивство охоплювалось єдиним умислом винного.
Наявність розриву в часі при реалізації єдиного умислу на вбивство двох або більше осіб значення для кваліфікації злочину за п. 1 ч. 2 ст. 115 КК України не має

2. Під убивством малолітньої дитини (п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України) розуміється умисне позбавлення життя особи, якій не виповнилося 14 років. Ця кваліфікуюча ознака наявна тоді, коли винний достовірно знав, що потерпілий є малолітнім, або припускав це, або за обставинами справи повинен був і міг це усвідомлювати.
Умисне вбивство жінки, яка перебувала у стані вагітності, за п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України кваліфікується у разі, якщо винний завідомо знав про такий стан потерпілої

3. Відповідальність за умисне вбивство заручника (п. 3 ч. 2 ст. 115 КК України) настає за умови, що потерпілий був заручником (тобто особою, яка була захоплена чи трималася з метою спонукати її родичів, державну або іншу установу, підприємство чи організацію, фізичну або службову особу до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення) і винна особа це усвідомлювала

4. Умисне вбивство визнається вчиненим з особливою жорстокістю (п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України, якщо винний, позбавляючи потерпілого життя, усвідомлював, що завдає йому особливих фізичних (шляхом заподіяння великої кількості тілесних ушкоджень, тортур, мордування, мучення, в тому числі з використанням вогню, струму, кислоти, лугу, радіоактивних речовин, отрути, яка завдає нестерпного болю, тощо), психічних чи моральних (шляхом зганыблення честі, приниження гідності, заподіяння тяжких душевних переживань, глуmlinня тощо) страждань, а також якщо воно було поєднане із глуmlinням над трупом або вчинювалося в присутності близьких потерпілому осіб і винний усвідомлював, що такими діями завдає останнім особливих психічних чи моральних страждань

5.

Як учинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України), умисне вбивство кваліфікується за умови, що винний, здійснюючи умисел на позбавлення життя певної особи, усвідомлював, що застосує такий спосіб убивства, який є небезпечним для життя не тільки цієї особи, а й інших людей. Водночас безпека для життя інших людей має бути реальною

6.

За п. 6 ч. 2 ст. 115 КК як учинене з корисливих мотивів умисне вбивство кваліфікується в разі, коли винний, позбавляючи життя потерпілого, бажав одержати у зв'язку з цим матеріальні блага для себе або інших осіб (заволодіти грошима, коштовностями, цінними паперами, майном тощо), одержати чи зберегти певні майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків (одержати спадщину, позбавитися боргу, звільнитися від платежу тощо) або досягти іншої матеріальної вигоди. Водночас не має значення, чи одержав винний ту вигоду, яку бажав одержати внаслідок убивства, а також коли виник корисливий мотив – до початку чи під час учинення цього злочину.

Як учинене з корисливих мотивів потрібно кваліфікувати й умисне вбивство з метою подальшого використання органів чи тканин людини в певних корисливих цілях (для трансплантації, незаконної торгівлі тощо)

7.

Як умисне вбивство з хуліганських мотивів за п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України дії винного кваліфікуються, коли він позбавляє іншу особу життя внаслідок явної неповаги до суспільства, нехтування загальнолюдськими правилами співжиття і нормами моралі, а так само без будь-якої причини чи з використанням малозначного приводу

8.

Відповідальність за п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України за умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку настає, якщо злочин вчинено з метою не допустити чи припинити правомірну діяльність потерпілого у зв'язку з виконанням ним зазначеного обов'язку, змінити характер останньої, а так само з мотивів помсти за неї незалежно від часу, що минув із моменту виконання потерпілим своїх обов'язків до вбивства

9.

За п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України настає відповідальність за умисне вбивство з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення. Для кваліфікації умисного вбивства як такого, що вчинене з метою приховати інший злочин, не має значення, чи був винний причетним до злочину, який приховується. Якщо він учинив умисне вбивство з метою приховати раніше вчинений ним злочин, його дії кваліфікуються за тією статтею КК України, якою передбачено відповідальність за приховуваний злочин, та за п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України.

Дії винного кваліфікуються як умисне вбивство з метою полегшити вчинення іншого злочину незалежно від того, був цей злочин учинений чи ні

10.

Умисне вбивство тягне відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, якщо воно було поєднане зі зґвалтуванням потерпілої особи або сексуальним насильством, тобто мало місце в процесі вчинення зазначених злочинів чи одразу ж після нього. Водночас злочинні дії кваліфікуються і за ч. 4 ст. 152 або ч. 3 ст. 153 КК України або ще й за відповідною частиною ст. 15 КК України.

Умисне вбивство з метою задовольнити статеву пристрасть із трупом також тягне відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України

11.

Умисне вбивство, вчинене на замовлення (п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України – це умисне позбавлення життя потерпілого, вчинене особою (виконавцем) за дорученням іншої особи (замовника). Таке доручення може мати форму наказу, розпорядження, а також угоди, відповідно до якої виконавець зобов'язується позбавити потерпілого життя, а замовник – вчинити в інтересах виконавця певні дії матеріального чи нематеріального характеру або ж не вчинювати їх

12.

Вчиненим за попередньою змовою групою осіб (п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України) умисне вбивство вважається тоді, коли в позбавленні потерпілого життя брали участь декілька осіб (дві і більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне його виконання

13.

За п. 13 ч. 2 ст. 115 КК України кваліфікуються дії особи, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком убивства, передбаченого ст.ст. 116–118 цього Кодексу. Відповідальність за повторне умисне вбивство настає незалежно від того, чи була винна особа раніше засуджена за перший злочин, вчинила вона закінчене вбивство чи готування до нього або замах на нього, була вона виконавцем чи іншим співучасником злочину

14.

За п. 14 ч. 2 ст. 115 КК України умисне вбивство кваліфікується за наявності у винного хоча б одного з різновидів нетерпимості (расової, національної чи релігійної). У цьому випадку винний прагне продемонструвати або ж свою перевагу над потерпілим, або ж навпаки неповноцінність потерпілого через його расову, національну чи релігійну належність

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО
ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ (СТ. 116 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 116. Умисне вбивство,

вчинене в стані сильного душевного хвилювання

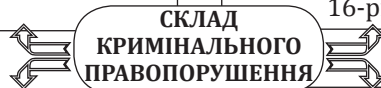
1. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, зумовленому жорстоким поведженням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведження з боку потерпілого, –

ОБ'ЄКТ

Життя особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна
особа, яка на момент
учинення злочину досягла
16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на позбавлення життя іншої особи;
- 2) наслідком – біологічною смертю потерпілого;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною
у формі умислу
(прямого та непрямого)
та відповідним емоційним
станом (сильним душевним
хвилюванням)

Сильне душевне хвилювання – це стан фізіологічного афекту, що є короткочасною інтенсивною емоцією, яка домінує в свідомості людини, котра значною мірою (хоча і не повністю) втрачає контроль над своїми діями й здатність керувати ними

Емоційний стан – це стан сильного душевного хвилювання, що раптово виник унаслідок жорстокого поведження, або такого, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведження з боку потерпілого, характеризується неочікуваністю, миттєвістю, бурхливістю, швидкоплинністю

Жорстоке поведження – безжалісні, грубі діяння, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань (мордування, систематичне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, позбавлення їжі, води, одягу, житла тощо)

Системним приниженням честі та гідності особи є тривале принизливе ставлення з боку потерпілого (постійні образи, глумління тощо)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
ВБИВСТВА МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ
(СТ. 117 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 117. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини

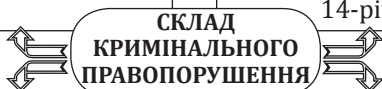
Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів –

ОБ'ЄКТ

Життя новонародженої дитини

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – мати новонародженої дитини, яка є осудною і на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на позбавлення життя новонародженої дитини;
- 2) наслідком – біологічною смертю новонародженої дитини;
- 3) причинним зв'язком між діями і наслідком;
- 4) часом і певною обстановкою – це діяння може бути вчинене лише під час пологів або одразу після них

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

виною у формі умислу (прямого та непрямого). Момент виникнення умислу вбити новонароджену дитину (навіть коли цей умисел виник ще до пологів, а був здійснений у період пологового процесу або одразу після нього) на кваліфікацію вбивства не впливає

Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або одразу після пологів, кваліфікується за ст.117 КК України, навіть якщо воно й мало ознаки особливої жорстокості

Посягання на плід після початку пологового процесу є посяганням на життя новонародженої людини. Внутрішньоутробне знищення плоду до початку пологового процесу може розглядатися лише як переривання вагітності. Жінка, яка здійснила переривання своєї вагітності, за чинним кримінальним законодавством, відповідальності не несе

Співучасники у вбивстві матір'ю своєї новонародженої дитини несуть відповідальність за ст. 27 і п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України (за відсутності інших кваліфікуючих ознак), бо ті обставини, на підставі яких пом'якшується відповідальність матері, на них не поширюються

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВАВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
ВБИВСТВА ПРИ ПЕРЕВИЩЕННІ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ
ОБОРОНИ АБО У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ ЗАХОДІВ,
НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ (СТ. 118 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення
Умисне вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони, а також у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, –

ОБ'ЄКТ
Життя особи

СУБ'ЄКТ
Фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку і перебуває в стані необхідної оборони, уявної оборони, чи в обстановці затримання злочинця

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями у вигляді посягання на життя іншої особи;
- 2) наслідком у вигляді заподіяння смерті;
- 3) причинним зв'язком між діями і наслідком;
- 4) часом і обстановкою, які визначаються поняттями необхідної оборони, уявної оборони, заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Фізична осудна особа, яка на момент учинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку і перебуває в стані необхідної оборони, уявної оборони, чи в обстановці затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення

Стаття 118 КК України містить склад привілейованого умисного вбивства, яке підлягає кваліфікації за цією статтею у трьох випадках, а саме у разі його вчинення при перевищенні:

→ Меж необхідної оборони. У цьому випадку діяння характеризується вбивством того, хто посягає, при захисті від суспільно небезпечного посягання, але з перевищенням меж необхідної оборони, тобто при явній невідповідності зазначеної шкоди небезпечності посягання або обстановці захисту

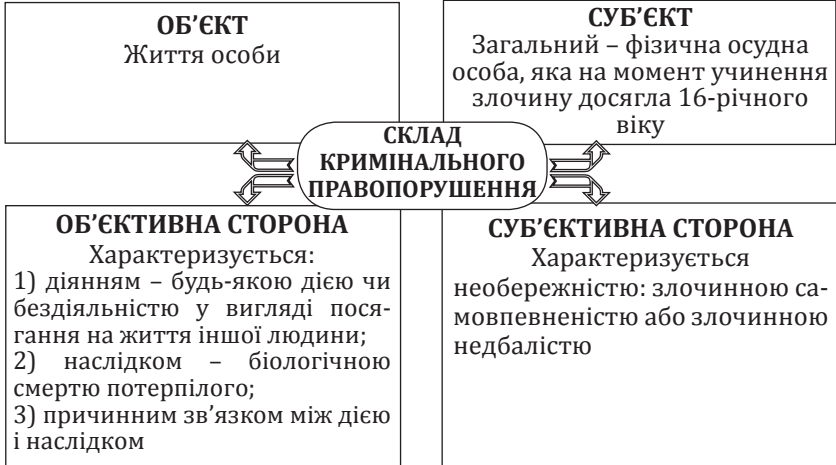
→ Меж захисту в обстановці уявної оборони. Вбивство здійснюється за обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання з боку потерпілого не було і винна особа, неправильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання

→ Заходів, необхідних для затримання злочинця. Діяння полягає у вбивстві особи, яка вчинила злочин, при її затриманні, але з перевищенням заходів, необхідних для затримання злочинця, тобто при явній невідповідності зазначеної шкоди небезпечності посягання або обстановці затримання злочинця

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВБИВСТВА ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ
(СТ. 119 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 119. Вбивство через необережність

1. Вбивство, вчинене через необережність, –

Кваліфікуюча ознака (ч. 2 ст. 119 КК України)

↓
двох або більше осіб

При вбивстві внаслідок злочинної самовпевненості винний передбачає можливість настання смерті іншої особи від вчинюваної ним дії (бездіяльності), але легковажно розраховує на її відвернення

При вбивстві внаслідок злочинної недбалості винний не передбачає можливості настання смерті іншої особи від учиненої ним дії (бездіяльності), але повинен був і міг її передбачити, діючи з більшою обачністю

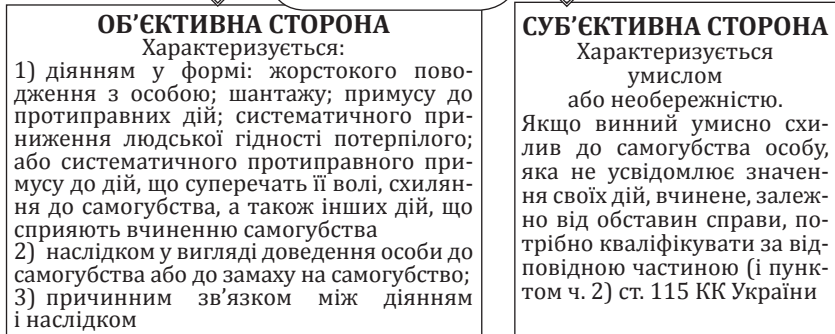
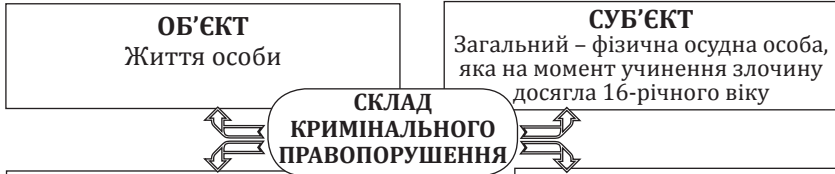
Вбивство через необережність унаслідок злочинної недбалості потрібно відрізняти від випадкового спричинення смерті, коли особа не передбачала настання смерті іншої людини, не повинна була і не могла її передбачити. При випадковому невинному спричиненні смерті скоєне не містить складу злочину

Зважаючи на те, що співучасть є можливою лише при вчиненні умисного злочину, то відповідальність за співучасть у вбивстві через необережність настати не може

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА (СТ. 120 КК УКРАЇНИ)

Стаття 120. Доведення до самогубства

1. Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схилянню до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства, –

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 120 КК України)

- стосовно особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого;
- стосовно двох або більше осіб

Особлива кваліфікуюча ознака (ч. 3 ст. 120 КК України)

стосовно неповнолітнього

Жорстоке поводження – безжалісні, грубі діяння, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань (мордування, систематичне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, позбавлення їжі, води, одягу, житла тощо). Систематичним приниженням людської гідності є тривале принизливе ставлення до потерпілого (постійні образи, глуmlinня над ним, цькування тощо)

Систематичний протиправний примус: 1) фізичний примус (насильство) – це протиправний фізичний вплив на людину (наприклад, застосування фізичної сили, завдання удару, побоїв, тілесних ушкоджень, введення в організм різноманітних препаратів тощо); 2) психічний примус – це погроза застосування до особи фізичного насильства або заподіяння матеріальної або моральної шкоди (наприклад, погроза вбити, знищити або пошкодити майно, поширити відомості, що ганьблять особу, тощо)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОГРОЗИ ВБИВСТВОМ
(СТ. 129 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 129. Погроза вбивством

1. Погроза вбивством, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози, –

ОБ'ЄКТ
Життя особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням у формі: жорстокого поводження з особою; шантажу; примусу до протиправних дій; систематичного приниження людської гідності потерпілого;
- 2) наслідком у вигляді доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

умисною формою вини. Водночас не має значення, чи збирався винний здійснити свою погрозу насправді чи ні, досить того, щоб у потерпілого були реальні підстави побоюватися такої погрози. Мотиви вчинення цього злочину на його кваліфікацію не впливають

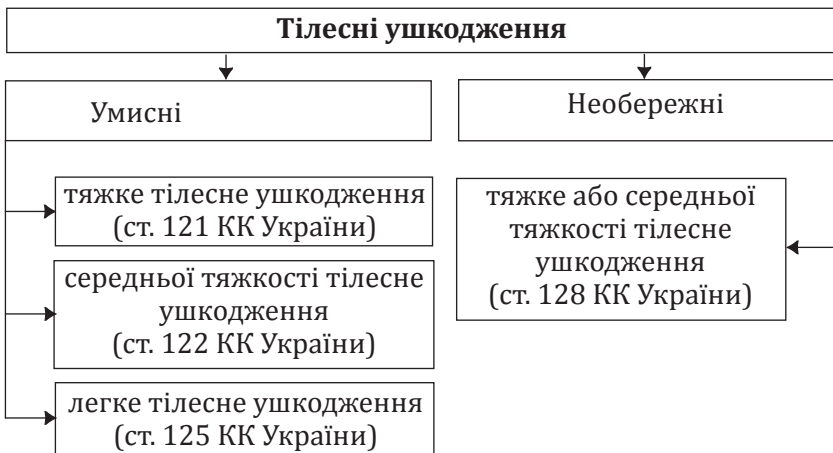
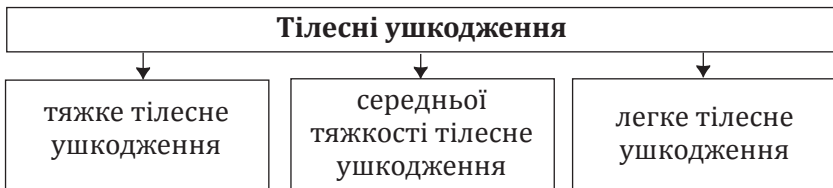
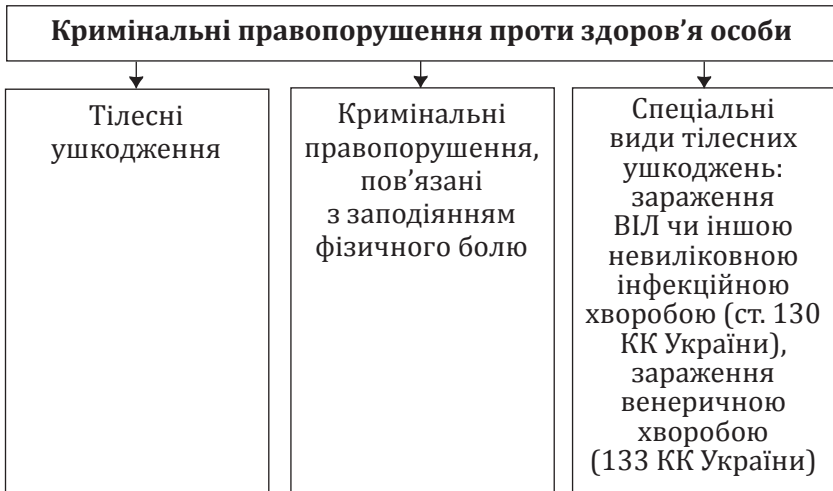
Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 129 КК України)

- вчинене членом організованої групи;
- з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

При визначенні реальності погрози значення має з'ясування форми, місця, часу, обстановки її висловлення, способу та міри її вираження, попередніх взаємин між винним і потерпілим

Погроза може бути висловлена і безпосередньо потерпілому, і через третіх осіб. Необхідною умовою є те, що вона звернена до конкретної особи

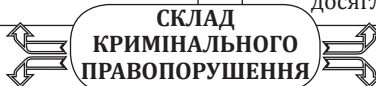
**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 121 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження

Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, каліцтво статевих органів, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа,
яка на момент учинення злочину
досягла 14-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на спричинення тяжкого тілесного ушкодження іншій особі;
- 2) наслідком у виді тяжкого тілесного ушкодження:
  - втрата будь-якого органу або його функцій;
  - каліцтво статевих органів;
  - психічна хвороба;
  - інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину;
  - переривання вагітності;
  - непоправне знівечення обличчя;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною у формі умислу
(прямого та непрямого)

**Кваліфікуючі ознаки умисного тяжкого
тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 121 КК України)**

- 1) вчинене способом, що має характер особливого мучення;
- 2) вчинення групою осіб;
- 3) з метою залякування потерпілого або інших осіб;
- 4) з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості;
- 5) вчинене на замовлення;
- 6) таке, що спричинило смерть потерпілого

Небезпечними для життя є ушкодження, які в момент заподіяння чи в клінічному перебігу через різні проміжки часу спричиняють загрози для життя явища й які без надання медичної допомоги, за звичайним своїм перебігом, закінчуються чи можуть закінчитися смертю

За ознакою втрата будь-якого органу або його функцій тяжким визнається ушкодження не за загрозою для життя, а за кінцевим результатом і наслідками. Втрата будь-якого органу або втрата органом його функцій – це втрата:

1) зору;	4) руки;
2) слуху;	5) ноги;
3) язика;	6) репродуктивної здатності

Психічна хвороба – психічне захворювання. До психічних захворювань не можна відносити пов'язані з ушкодженням реактивні стани (психози, неврози)

Непоправним знівечення обличчя визнається у тих випадках, коли ушкодження обличчя потерпілого не може бути виправним

Спосіб заподіяння тілесних ушкоджень, за загальним правилом, на кваліфікацію ушкоджень не впливає, за винятком умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження способом, що має характер особливого мучення. У таких випадках спосіб є обов'язковою ознакою складу злочину (ч. 2 ст. 121 КК України)

Умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть, потрібно відрізнити від умисного вбивства за змістом умислу – при умисному вбивстві особа бажає або свідомо припускає настання смерті, а при умисному тяжкому тілесному ушкодженні, що спричинило смерть, особа бажає або свідомо припускає заподіяння лише такого ушкодження

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО
СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 122 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження
Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується:
1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на спричинення тілесного ушкодження іншій особі;
2) наслідком у виді середньої тяжкості тілесного ушкодження;
3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуючі ознаки умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 122 КК України)

- 1) вчинені з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій;
- 2) з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості

Тілесним ушкодженням середньої тяжкості є тілесне ушкодження, що не є небезпечним для життя в момент заподіяння, не спричинило втрати органу чи його функцій, психічної хвороби, переривання вагітності чи непоправного знівечення обличчя (не є тяжким тілесним ушкодженням), однак спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності.
Тривалим потрібно вважати розлад здоров'я строком понад 3 тижні (понад 21 день)

Стойка втрата працездатності менш як на одну третину – втрата загальної працездатності від 10% до 33% включно. Стойка втрата працездатності на одну третину працездатності або більше є ознакою тяжкого тілесного ушкодження і її спричинення в результаті умисного тілесного ушкодження потрібно кваліфікувати за ст. 121 КК України. Втрата загальної працездатності до 10% визнається незначною стійкою втратою працездатності та є ознакою умисного легкого тілесного ушкодження, відповідальність за яке встановлено ч. 2 ст. 125 КК України. Відсоток втрати працездатності визначається судово-медичною експертизою

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ТЯЖКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ,
ЗАПОДІЯНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО
ХВИЛЮВАННЯ (СТ. 123 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 123. Умисне тяжке тілесне ушкодження,
заподіяне у стані сильного душевного хвилювання**
Умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, викликаного жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку і перебувала під час учинення злочину в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:
1) діями, що посягають на здоров'я особи (шляхом бездіяльності цей злочин вчинити неможливо);
2) наслідком у виді тяжкого тілесного ушкодження;
3) причинним зв'язком між дією та наслідком;
4) часом і певною обстановкою вчинення злочину

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується прямим або непрямым умислом. Психічне ставлення особи при вчиненні цього злочину характеризують дві особливості:
1) умисел завжди є таким, що раптово виник, і афектованим;
2) емоційний стан винної особи характеризується сильним душевним хвилюванням, що певною мірою знижує її здатність усвідомлювати свої дії або керувати ними

У випадках, коли тяжке тілесне ушкодження заподіяно після того, як стан сильного душевного хвилювання минув, дії винного потрібно кваліфікувати за ст. 121 КК України, що передбачає відповідальність за вчинення вказаного злочину без пом'якшуючих обставин. Неправомірна поведінка потерпілого в такому разі може бути визнана обставиною, що зменшує суспільну небезпечність злочину і пом'якшує покарання винного

Для з'ясування, чи вчинено діяння в стані сильного душевного хвилювання, призначається психолого-психіатрична експертиза

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ЗАПОДІЯННЯ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ
УШКОДЖЕНЬ У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ
ОБОРОНИ АБО У РАЗІ ПЕРЕВИЩЕННЯ ЗАХОДІВ,
НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ (СТ. 124 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень
у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі
перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка
вчинила кримінальне правопорушення**

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, вчинене у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку і перебуває в стані необхідної, уявної оборони та правомірності затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – спрямованими на спричинення тяжкого тілесного ушкодження іншій особі;
- 2) наслідками у виді тяжких тілесних ушкоджень;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком;
- 4) певною обстановкою

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

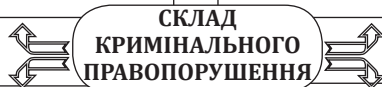
Відповідальність за заподіяння тяжкого тілесного ушкодження в разі перевищення меж необхідної оборони або перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, настає лише за умови, що здійснений винним захист явно не відповідав небезпечності посягання чи обстановці, яка виникла

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
УМИСНОГО ЛЕГКОГО ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 125 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 125. Умисне легке тілесне ушкодження
Умисне легке тілесне ушкодження, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:
1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю, що посягає на здоров'я іншої особи;
2) наслідком у виді легкого тілесного ушкодження (будь-яке тілесне ушкодження, яке не підпадає під ознаки тяжкого чи середньої тяжкості тілесного ушкодження);
3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуюча ознака умисного легкого тілесного ушкодження (ч. 2 ст. 125 КК України)

що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності

Короточасним потрібно вважати розлад здоров'я тривалістю понад шість днів, але не більш як три тижні (21 день)

Незначна стійка втрата працездатності – втрата загальної працездатності до 10%

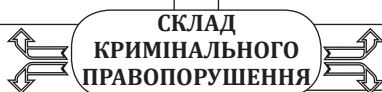
**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕОБЕРЕЖНОГО ТЯЖКОГО АБО СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ
ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ
(СТ. 128 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 128. Необережне тяжке або середньої тяжкості
тілесне ушкодження**

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується:
1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю, що посягають на здоров'я особи;
2) наслідком у вигляді тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження;
3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
Характеризується виною у формі необережності: злочинною недбалістю або злочинною самовпевненістю

У випадках, коли особа, яка заподіяла потерпілому тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своїх дій чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення (злочинна самовпевненість), або ж не передбачала можливості настання таких наслідків, хоча повинна була й могла їх передбачити (злочинна недбалість), її дії слід розглядати як заподіяння необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження і кваліфікувати відповідно за ст. 128 КК України

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОБОЇВ І МОРДУВАНЬ (СТ. 126 КК УКРАЇНИ)

Стаття 126. Побої і мордування

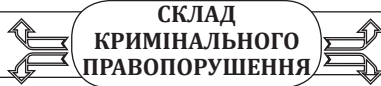
1. Умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією – завданням:
  - а) удару,
  - б) побоїв,
  - в) вчиненням інших насильницьких дій;
- 2) наслідком: позитивною ознакою – завданням фізичного болю, негативною ознакою – відсутністю тілесного ушкодження;
- 3) причинним зв'язком між такими діями та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Кваліфікуючі ознаки побоїв і мордувань (ч. 2 ст. 126 КК України)

- 1) що мають характер мордування;
- 2) вчинені групою осіб;
- 3) з метою залякування потерпілого чи його близьких;
- 4) із мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

Побої – це багаторазове завдання удару по тілу потерпілого

Іншими насильницькими діями можуть бути стискування тіла, викручування кінцівок, щипання, дії на тіло термічних факторів, застосування хімічних речовин

Характеру мордування удари побої та інші насильницькі дії набувають у випадку, коли є багаторазовими чи тривалими, і тим самим спричиняють потерпілому фізичних чи моральних страждань

Близькими родичами є чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА (СТ. 126¹ КК УКРАЇНИ)

Стаття 126¹. Домашнє насильство

Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь;
- 2) наслідком – завданням шкоди здоров'ю;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу (прямого та непрямого)

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг із лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися й інші правопорушення економічного характеру

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює словесні образи, погрози, зокрема щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, зокрема вчинені стосовно дитини або в її присутності

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КАТУВАННЯ (СТ. 127 КК УКРАЇНИ)

Стаття 127. Катування

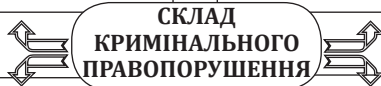
1. Катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання, або з метою покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється, а також з метою залякування чи дискримінації його або інших осіб, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями:
  - а) нанесення побоїв,
  - б) мучення,
  - в) інші насильницькі дії;
- 2) наслідками:
  - а) сильний фізичний біль,
  - б) фізичне чи моральне страждання;
- 3) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

- виною у формі прямого умислу, а також спеціальною метою:
- а) примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі;
  - б) покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється;
  - в) залякування цих осіб;
  - г) дискримінації цих осіб

Кваліфікуючі ознаки катування (ч. 2 ст. 127 КК України)

- повторно;
- за попередньою змовою групою осіб;
- з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості

Мучення – це дії, пов'язані з тривалим позбавленням людини їжі, пиття, тепла, утримання її в шкідливих для здоров'я умовах тощо

Інші насильницькі дії можуть полягати у мордуванні, тобто діях, пов'язаних із багаторазовим або тривалим спричиненням болю (щипання, шмагання, завдання численних, але невеликих ушкоджень тупими чи гострокочочими предметами, застосування термічних факторів тощо), посягання на статеvu недоторканість, заподіяння тілесних ушкоджень тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ
ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ
(СТ. 130 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 130 КК України передбачає три окремі основні склади злочину

- 1. Свідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини (ч. 1 ст. 130 КК України)
- 2. Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби особою, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу (ч. 2 ст. 130 КК України)
- 3. Умисне зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини (ч. 4 ст. 130 КК України)

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку в першому та третьому складі злочину і спеціальний у другому складі – лише особа, яка є носієм вірусу імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Перший склад злочину характеризується діянням (дією або бездіяльністю), яким особа ставить іншу особу в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.

Другий і третій склади злочину характеризуються діянням – дією чи бездіяльністю, що можуть призвести до зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; наслідком у вигляді зараження особи цим вірусом; причинним зв'язком між цим діянням та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Перший склад злочину характеризується виною у формі умислу.

Другий склад злочину характеризується умислом або необережністю до діяння та необережністю до наслідків.

Третій склад злочину характеризується умисною формою вини

Кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 130 КК України)

- стосовно двох чи більше осіб;
- стосовно неповнолітнього

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАРАЖЕННЯ ВЕНЕРИЧНОЮ ХВОРОБОЮ
(СТ. 133 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 133. Зараження венеричною хворобою

1. Зараження іншої особи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї цієї хвороби, –

ОБ'ЄКТ
Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ
Спеціальний – особа, яка досягла 16-річного віку, хворіє на венеричну хворобу і знає про наявність у неї цієї хвороби

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – дією чи бездіяльністю хворої на венеричну хворобу особи, які здатні призвести до зараження іншої особи;
- 2) наслідками у вигляді зараження іншої особи цією хворобою;
- 3) причинним зв'язком між вказаними діяннями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

прямим чи непрямым умислом або ж необережністю у виді злочинної самовпевненості

**Кваліфікуючі ознаки зараження
венеричною хворобою
(ч. 2 ст. 133 КК України)**

- вчинені особою, раніше судимою за зараження іншої особи венеричною хворобою;
- зараження двох чи більше осіб, або неповнолітнього

**Особливо кваліфікуюча ознака зараження
венеричною хворобою
(ч. 3 ст. 133 КК України)**

якщо вони спричинили тяжкі наслідки

Тяжкі наслідки – смерть або тяжкі тілесні ушкодження

**ЗЛОЧИНИ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ В НЕБЕЗПЕКУ ЖИТТЯ
ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ**

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ,
ЩО СПРИЧИНИЛО ЗАРАЖЕННЯ ОСОБИ ВІРУСОМ
ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ
ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ (СТ. 131 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 131. Неналежне виконання професійних обов'язків,
що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту
людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби**

1. Неналежне виконання медичним, фармацевтичним або іншим працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного ставлення до них, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, –

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку:

- а) медичний працівник;
- б) фармацевтичний працівник;
- в) інший працівник, неналежне виконання професійних обов'язків, що може призвести до зараження інших осіб вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – неналежним виконанням професійних обов'язків;
- 2) наслідками у вигляді зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини;
- 3) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною
у формі необережності

**Кваліфікуюча ознака неналежного виконання професійних
обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту
людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби
(ч. 2 ст. 131 КК України)**

двох чи більше осіб

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
РОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ПРОВЕДЕННЯ
МЕДИЧНОГО ОГЛЯДУ НА ВИЯВЛЕННЯ ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСОМ
ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛІКОВНОЇ
ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ (СТ. 132 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 132. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

Розголошення службовою особою лікувального закладу, допоміжним працівником, який самочинно здобув інформацію, або медичним працівником відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на синдромом набутого імунодефіциту (СНІД) та його результатів, що стали їм відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків, –

ОБ'ЄКТ

Основний об'єкт – суспільні відносини, що забезпечують нерозповсюдження інформації про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини або захворювання на СНІД, та його результатів

СУБ'ЄКТ

Спеціальний:

- а) службова особа лікувального закладу, правоохоронних органів, установ позбавлення волі;
- б) допоміжний працівник такого закладу, який самочинно здобув інформацію;
- в) медичний працівник

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням – розголошенням відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження ВІЛ чи вірусом іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини або захворювання на СНІД, та його результатів

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу або необережності

Злочин вважається закінченим із моменту, коли відповідні відомості стали відомі хоч би одній особі, яка не повинна була їх знати

Розголошення відомостей, які є предметом цього злочину – це протиправне ознайомлення з цією інформацією іншої особи, якій ці відомості не повинні бути передані. Способи передачі цих відомостей іншій особі можуть бути різними: під час бесіди, викладу її в публікаціях, виступах по радіо, телебаченню тощо. Розголошення може відбутися і при наданні можливостей стороннім особам ознайомитися з різними документами, висновками тощо, в яких є інформація про вказані захворювання певних осіб

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ АБО СТЕРИЛІЗАЦІЇ
(СТ. 134 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 134. Незаконне проведення абортів або стерилізації
має чотири окремі склади злочинів**

→ 1. Проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, –

→ 2. Примушування до абортів без добровільної згоди потерпілої особи –

→ 3. Незаконне проведення абортів, що спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої особи, –

→ 4. Примушування до стерилізації без добровільної згоди потерпілої особи –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1, ч. 2 ст. 134 КК України – здоров'я вагітної жінки, в ч. 4 ст. 134 КК України – здоров'я особи, в ч. 3, ч. 5 ст. 134 КК України – життя та здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 134 КК України спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку та не має відповідної спеціальної медичної освіти, в чч. 2–5 – загальний

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією – проведенням абортів;
- 2) дією – примушуванням до абортів;
- 3) дією – незаконним проведенням абортів; наслідком у вигляді тривалого розладу здоров'я, безплідності або смерті;
- 4) дією – примушуванням до стерилізації;
- 5) наслідками у вигляді смерті потерпілої особи або тяжких наслідків;
- 6) причинним зв'язком між зазначеними діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

у частинах 1, 2, 4 виною у формі прямого умислу, в ч. 3 та ч. 5 – змішаною формою вини – умисним ставленням до діяння та необережним до наслідків

Проведення абортів є незаконним, якщо воно здійснювалося:

- особою, яка не має спеціальної медичної освіти;
- за наявності медичних протипоказань переривання вагітності;
- не у спеціально акредитованих закладах охорони здоров'я;
- за допомогою недозволених або заборонених засобів чи способів;
- поза межами визначених строків можливого переривання вагітності

**Кваліфікуюча ознака примушування до стерилізації
без добровільної згоди потерпілої особи ч. 5 ст. 134 КК України**

- якщо вона спричинила смерть потерпілої особи чи інші тяжкі наслідки

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ (СТ. 135 КК УКРАЇНИ)

Стаття 135. Залишення в небезпеці

1. Завідоме залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, зобов'язаний був піклуватися про цю особу і мав змогу надати їй допомогу, а також у разі, коли він сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан, –

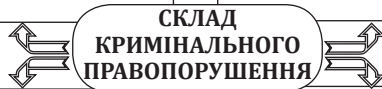
ОБ'ЄКТ

У ч. 1 та ч. 2 ст. 135 КК України здоров'я особи, в ч. 3 ст. 135 КК України – життя і здоров'я особи. Потерпілим є особа, яка перебуває в небезпечному для життя стані й позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку:

- особа, яка була зобов'язана піклуватися про потерпілого;
- особа, яка сама поставила потерпілого в небезпечний для життя стан

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується суспільно небезпечною бездіяльністю у вигляді залишення без допомоги за можливості її надати

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисною формою вини

Кваліфікуюча ознака (ч. 2 ст. 135 КК України)

вчинення матір'ю стосовно новонародженої дитини, якщо матір не перебувала в обумовленому пологами стані

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 135 КК України)

- смерть особи;
- інші тяжкі наслідки

Небезпечний для життя стан – це стан, за якого є реальна загроза життя людини.

Під іншим безпорадним станом потрібно розуміти, зокрема, втрату свідомості, шоківий стан, тяжку травму, стан тяжкого наркотичного, токсичного чи алкогольного сп'яніння

Обумовлений пологами стан – це особливий психофізичний стан жінки під час пологів або одразу після пологів, пов'язаний із гормональними і фізичними змінами в організмі вагітної жінки, внаслідок якого жінка втрачає здатність повною мірою усвідомлювати свої дії та керувати ними

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ (СТ. 136 КК УКРАЇНИ)

Стаття 136 КК України передбачає два окремі основні склади злочину:

- 1. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або повідомлення про такий стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження, –
- 2. Ненадання допомоги малолітньому, який завідомо перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або повідомлення про такий стан дитини належним установам чи особам –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 та ч. 2 ст. 136 КК України – здоров'я особи, в ч. 3 ст. 136 КК України – життя особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

1. Бездіяльністю:
  - а) ненаданням допомоги за можливості надати таку допомогу;
  - б) повідомленням про такий стан особи належним установам чи особам; наслідком у вигляді тяжкого тілесного ушкодження; залишенням; причинним зв'язком між такою бездіяльністю та наслідком.
2. Бездіяльністю – ненаданням допомоги за можливості надати таку допомогу або повідомленням про такий стан дитини належним установам чи особам.
3. Бездіяльністю; наслідком у вигляді смерті потерпілого; причинним зв'язком між бездіяльністю і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисним або необережним ставленням до бездіяльності та необережним ставленням до наслідків

Кваліфікуюча ознака (ч. 3 ст. 136 КК України)

смерть потерпілого

Небезпечний для життя людини стан може виникнути внаслідок дії стихійних сил природи, джерел підвищеної небезпеки, диких тварин тощо. Без допомоги іншої особи ця особа позбавлена можливості вийти з небезпечного стану

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ
ЩОДО ОХОРОНИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ
(СТ. 137 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 137. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони
життя та здоров'я дітей**

1. Невиконання або неналежне виконання професійних чи службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх внаслідок недбалого або несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило істотну шкоду здоров'ю потерпілого, –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 137 КК України – здоров'я неповнолітньої особи, в ч. 2 ст. 137 КК України – життя та здоров'я неповнолітньої особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку, – особа, у службові чи професійні обов'язки якої входить охорона життя та здоров'я неповнолітніх

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – невиконанням або неналежним виконанням професійних чи службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх;
- 2) наслідком у вигляді істотної шкоди здоров'ю;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
прямим умислом або злочинною
недбалістю щодо діяння
і необережністю
(злочинна самовпевненість
або злочинна недбалість)
щодо наслідків

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 137 КК України)

- 1) смерть неповнолітнього;
- 2) інші тяжкі наслідки

Істотна шкода здоров'ю потерпілого може виявлятися в отруєннях дітей, розповсюдженні серед них різних інфекційних захворювань, спричиненні травм, зокрема й психічних, які викликали настання легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності тощо

Інші тяжкі наслідки – це можуть бути середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження, заподіяні одному або декільком неповнолітнім

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
(СТ. 138 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 138. Незаконна лікувальна діяльність

Заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу, здійснюване особою, яка не має належної медичної освіти, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я та життя особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, яка не має належної медичної освіти або спеціального дозволу на зайняття лікувальною діяльністю і на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією – заняттям лікувальною діяльністю без спеціального дозволу, що здійснюється особою, яка не має належної медичної освіти;
- 2) наслідком у виді тяжких наслідків для хворого;
- 3) причинним зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується змішаною формою вини – умисним ставленням до діяння та необережним ставленням до наслідків

Тяжкі наслідки – заподіяння особі середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження, а також спричинення смерті

Під хворим розуміється не тільки особа, яка насправді має певне захворювання, а й будь-яка інша особа, яка звернулася до винного тому, що вважала себе хворою або її вважали хворою батьки, опікуни та інші особи

Заняття лікувальною діяльністю означає такі дії, як огляд хворого, встановлення діагнозу, консультування, призначення до вживання ліків, визначення засобів, методів і прийомів впливу на організм людини, проведення процедур, хірургічне втручання тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ХВОРОМУ
МЕДИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ
(СТ. 139 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 139. Ненадання допомоги хворому медичним працівником

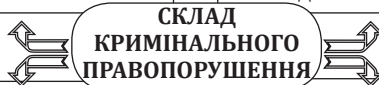
1. Ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленими правилами, надати таку допомогу, якщо йому завідомо відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого, –

ОБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 139 КК України – здоров'я особи, в ч. 2 ст. 139 КК України – життя та здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – фізична осудна особа, медичний працівник, який на момент учинення злочину досяг 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) суспільно небезпечною бездіяльністю у вигляді ненадання допомоги без поважних причин;
- 2) наслідком у виді тяжких наслідків для хворого або смерті (який має значення лише для кваліфікації за ч. 2 ст. 139 КК України, оскільки ч. 1 ст. 139 КК України є злочином із формальним складом);
- 3) причинним зв'язком між бездіяльністю і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

виною у формі умислу – винний бажає не надавати допомогу, усвідомлюючи, що його бездіяльність може мати тяжкі наслідки для хворого

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 139 КК України)

- 1) смерть хворого;
- 2) тяжкі наслідки

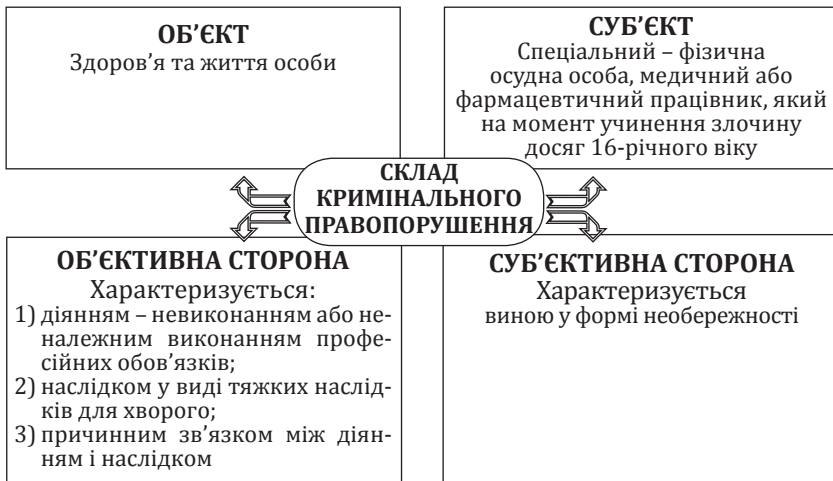
Злочин є закінченим із моменту ненадання допомоги хворому, якщо медичний працівник мав можливість таку допомогу надати

Ненадання допомоги хворому може виражатись і у повній відмові від її надання, і у ненаданні допомоги в обсязі, необхідному в конкретній ситуації. Наприклад: нез'явлення до хворого за викликом; відмова прийняти хворого у лікувально-профілактичний заклад для надання йому першої невідкладної допомоги у разі нещасного випадку; відмова викликати службу швидкої медичної допомоги або доставити хворого до лікарні; відмова надати першу медичну допомогу пораненому або травмованому

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ
МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ
(СТ. 140 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 140. Неналежне виконання професійних обов'язків
медичним або фармацевтичним працівником**

1. Невиконання чи неналежне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків унаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, –

**Кваліфікуюча ознака
(ч. 2 ст. 140 КК України)**

тяжкі наслідки, заподіяні неповнолітньому

Неналежне виконання професійних обов'язків може полягати у недбалому проведенні операції або інших процедур, неправильному дозуванні лікарських препаратів, порушенні певних правил при приготуванні ліків, порушенні строків і порядку проведення передбачених законодавством профілактичних медичних оглядів, щеплення тощо

Якщо медичний або фармацевтичний працівник не мав можливості виконати свої обов'язки належно (хвороба лікаря, перебування його в стані крайньої необхідності, вплив на нього нездоланної сили або інших об'єктивних факторів), то кримінальна відповідальність не настає

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ПАЦІЄНТА
(СТ. 141 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 141. Порухення прав пацієнта

Проведення клінічних випробувань лікарських засобів без письмової згоди пацієнта або його законного представника, або стосовно неповнолітнього чи недієздатного, якщо ці дії спричинили смерть пацієнта або інші тяжкі наслідки, –

ОБ'ЄКТ

Життя та здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – медичні або фармацевтичні працівники, які допущені до проведення клінічних випробувань лікарських засобів

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – проведенням клінічних випробувань лікарських засобів;
- 2) наслідками у вигляді:
  - а) смерті,
  - б) інших тяжких наслідків;
- 3) причинним зв'язком між такими діями та наслідками;
- 4) обставинами – відсутністю письмової згоди пацієнта або його законного представника

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

змшаною формою вини – умисним ставленням до діяннн і необережним ставленням до наслідків

Проведення клінічних випробувань лікарських засобів стосовно неповнолітнього чи недієздатного є злочином незалежно від того, чи була на те письмова згода їх самим чи їх законних представників

Лікарські засоби – це речовини або їх суміші природного, синтетичного чи біотехно-логічного походження, які застосовуються для запобігання вагітності, профілактики, діагностики та лікування захворювань людей або зміни стану і функцій організму

Клінічні випробування лікарських засобів – це перевірка з метою встановлення або підтвердження їх ефективності та нешкідливості

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ (СТ. 142 КК УКРАЇНИ)

Стаття 142. Незаконне проведення дослідів над людиною

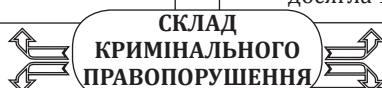
1. Незаконне проведення медико-біологічних, психологічних або інших дослідів над людиною, якщо це створювало небезпеку для її життя чи здоров'я, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – незаконним проведенням:
  - а) медико-біологічних,
  - б) психологічних,
  - в) інших дослідів над людиною;
- 2) наслідками у вигляді реальної загрози життю чи здоров'ю потерпілого;
- 3) причинним зв'язком між такими діями та наслідками

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисною або змішаною формою вини

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 142 КК України)

- стосовно неповнолітнього;
- стосовно двох або більше осіб;
- шляхом примушування або обману;
- якщо вони спричинили тривалий розлад здоров'я потерпілого

Дослід – це експеримент, спроба відкрити що-небудь нове, того, чого раніше не існувало, з метою його випробування

Незаконним є проведення дослідів:

- без згоди людини;
- над ув'язненими, військовополоненими, хворими, захворювання яких не пов'язано з метою дослідів;
- особою, яка не має на те права;
- за умов існування невиправданого ризику для життя чи здоров'я тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОМ ПОРЯДКУ
ТРАНСПЛАНТАЦІЇ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ
(СТ. 143 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 143. Порухення встановленого законом порядку
трансплантації анатомічних матеріалів людини передбачає
п'ять окремих основних складів злочинів**

- Порухення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини (ч.1 ст. 143 КК України)
- Вилучення у людини шляхом примушування або обману її анатомічних матеріалів з метою їх трансплантації (ч. 2 ст. 143 КК України)
- Вилучення у людини шляхом примушування або обману її анатомічних матеріалів з метою їх трансплантації, вчинені щодо особи, яка перебувала в безпорадному стані або в матеріальній чи іншій залежності від винного (ч. 3 ст. 143 КК України)
- Незаконна торгівля анатомічними матеріалами людини (ч. 4 ст. 143 КК України)
- Участь у транснаціональних організаціях, які займаються такою діяльністю (вилученням в людини органів і тканин з метою трансплантації та торгівлею ними) (ч. 5 ст. 143 КК України)

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи, предмет – органи і тканини людини. Обов'язковою ознакою третього складу злочину є спеціальний потерпілий: особа, яка перебуває в безпорадному стані; особа, яка перебуває в матеріальній чи іншій залежності від винного

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – порушенням встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин;
- 2) діями – вилученням у людини її органів або тканин і способом – шляхом примушування або обману;
- 3) діями – вилученням у людини її органів або тканин;
- 4) діями – торгівлею органами або тканинами людини;
- 5) діями – участю у транснаціональних організаціях, які займаються вилученням в людини органів і тканин із метою трансплантації та торгівлі ними

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

Характеризується умисною формою вини. Обов'язковою ознакою другого та третього складів злочину є мета – подальша трансплантація вилучених органів і тканин

Кваліфікуюча ознака другого, третього та четвертого складів кримінальних правопорушень

за попередньою змовою групою осіб (зазначена в ч. 5 ст. 143 КК України)

Трансплантація – спеціальний метод лікування, який полягає в пересадці реципієнту (особі, для лікування якої застосовується трансплантація) органу або іншого анатомічного матеріалу, взятих у людини

Орган – це частина організму людини, що має певну будову і спеціальне призначення (око, серце, легені, печінка, нирки тощо)

Тканина – речовина, що є системою переважно однорідних клітин (м'які тканини (тверда мозкова оболонка, перикард), тканини опорно-рухового апарату (сухожилки м'язів, фрагменти ребер, колінний і плечовий суглоби тощо), артеріальні та венозні судини, клапани серця, аорти та інших великих судин, інші тканини (кістковий мозок, шкіра, зуби, трахея тощо))

Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів і тканин людини є у випадку:

- відсутності письмової згоди донора та реципієнта;
- наявності медичних протипоказань;
- її проведення в установах чи особами, які не мають на це права;
- якщо донорами є неповнолітні, недієздатні, ув'язнені, особи, які страждають на психічні розлади, тощо

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАСИЛЬНИЦЬКОГО ДОНОРСТВА
(СТ. 144 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 144. Насильницьке донорство

1. Насильницьке або шляхом обману вилучення крові у людини з метою використання її як донора, –

ОБ'ЄКТ

Здоров'я особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діями – вилученням крові у людини
та
- 2) способом:
  - а) із застосуванням насильства;
  - б) шляхом обману

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу та спеціальною метою – використанням людини як донора

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 144 КК України)**

- стосовно неповнолітнього;
- стосовно особи, яка перебувала в безпорадному стані;
- стосовно особи, яка перебувала в матеріальній залежності від винного

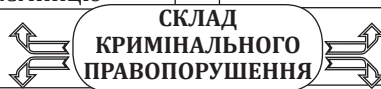
**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 144 КК України)**

- вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- вчинені з метою продажу

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО РОЗГОЛОШЕННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ
(СТ. 145 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 145. Незаконне розголошення лікарської таємниці
Умисне розголошення лікарської таємниці особою, якій вона стала відома у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків, якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки, –

ОБ'ЄКТ Основний об'єкт – суспільні відносини, що забезпечують нерозповсюдження інформації, що становить лікарську таємницю. Предмет – відомості, що становлять лікарську таємницю	СУБ'ЄКТ Спеціальний – особа, якій лікарська таємниця стала відома у зв'язку із виконанням професійних чи службових обов'язків
---	---

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА Характеризується: 1) діянням – розголошенням відомостей, що становлять лікарську таємницю; 2) тяжкими наслідками; 3) причинним зв'язком між указаними діянням і наслідками	СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА Характеризується змішаною формою вини – умисним ставленням до діяння та необережним ставленням до наслідків
--	---

Лікарська таємниця – це певним чином задокументована інформація про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина

Поняття розголошення означає усну чи письмову розповідь стороннім особам про зміст документів, що містять лікарську таємницю, відповідні публікації у пресі та інше віддання гласності певних відомостей

Тяжкими наслідками можна вважати самогубство чи самокалічення особи, серйозне загострення хвороби, спричинене переживаннями, тощо

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини

Стаття 146-1. Насильницьке зникнення

Стаття 147. Захоплення заручників

Стаття 148. Підміна дитини

Стаття 149. Торгівля людьми

Стаття 150. Експлуатація дітей

Стаття 150-1. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом

Стаття 151. Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги

Стаття 151-2. Примушування до шлюбу

Воля особи – це її можливість діяти на свій розсуд в межах правових норм, без будь-яких перешкод чи заборон

Чесť – це сукупність вищих моральних принципів, якими людина керується у своїй громадській та політичній поведінці

Гідність – це сукупність рис, що характеризують позитивні моральні якості; усвідомлення людиною своєї громадської ваги, громадського обов'язку

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ (СТ. 146 КК УКРАЇНИ)

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини

1. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі особи, а також, як правило, її честі та гідності

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням – будь-якою дією чи бездіяльністю безпосередньо спрямованими на незаконне позбавлення волі або викрадення людини;
- 2) наслідком у виді позбавлення волі або викрадення людини;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

виною у формі прямого умислу

Незаконним позбавлення волі є у всіх випадках, коли воно здійснюється не відповідно до законодавства України та чинних міжнародних договорів. Незаконне позбавлення волі може полягати у триманні особи в місці, де вона взагалі не хоче перебувати, чи вже не хоче перебувати, або в приміщенні її в місці, яке вона самостійно не може покинути, хоч і бажає цього

Викрадення людини означає заволодіння будь-яким способом (таємно, відкрито, шляхом обману чи зловживання довірою, в результаті передачі людини на виконання такої вимоги, вимоги передати людину)

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 146 КК України)

- стосовно малолітнього;
- із корисливих мотивів;
- стосовно двох чи більше осіб;
- за попередньою змовою групою осіб;
- вчинене способом небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- що супроводжувалося заподіянням потерпілому фізичних страждань;
- із застосуванням зброї;
- здійснюване протягом тривалого часу

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч. 3 ст. 146 КК України)

- вчинені організованою групою;
- що спричинили тяжкі наслідки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ
(СТ. 146¹ КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 146¹. Насильницьке зникнення
має два окремі основні склади злочинів**

1. Арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування –

2. Видання наказу або розпорядження про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, або нежиття керівником, якому стало відомо про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, його підлеглими заходів для їх припинення та неповідомлення компетентних органів про злочин –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі особи, а також, як правило, її честі та гідності

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – представник держави, зокрема іноземної

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням, спрямованим на арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини;
- 2) наслідком у вигляді незаконного позбавлення волі або викрадення людини;
- 3) причинним зв'язком між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною у формі умислу

Під представником держави в цій статті потрібно розуміти службову особу, а також особу або групу осіб, які діють із дозволу, за підтримки чи за згодою держави

Під представниками іноземної держави в цій статті потрібно розуміти осіб, які діють як державні службовці іноземної держави або проходять військову службу в збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах, або осіб, які займають посади в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства, або які діють за наказом таких осіб, а також представників іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВАВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ
(СТ. 147 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 147. Захоплення заручників

1. Захоплення або тримання особи як заручника з метою спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника –

Кваліфікуючі ознаки захоплення заручників

- вчинені стосовно неповнолітнього;
- вчинені організованою групою;
- поєднані з погрозою знищення людей;
- що спричинили тяжкі наслідки

Основною відмінністю захоплення заручників від незаконного позбавлення волі або викрадення людини є мета – спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від учинення будь-якої дії як умови звільнення заручника

Захопленням є напад, пов'язаний із затриманням особи і подальшим обмеженням її пересування

Тримання особи – заборона особі залишати певне місце чи унеможливлення це зробити

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПІДМІНИ ДИТИНИ
(СТ. 148 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 148. Підміна дитини

Підміна чужої дитини, вчинена з корисливих або інших особистих мотивів, –

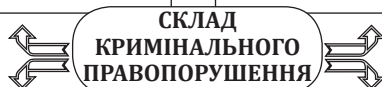
ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі особи.

Потерпілий – дитина, яка є чужою для суб'єкта злочину

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку і для якої немовля є чужою дитиною

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується дією – підміною дитини

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу та корисливим чи іншим особистим мотивом

Підміна дитини – це заміна однієї дитини на іншу

Інші особисті мотиви – це і негативні мотиви: помсти, заздрості, ревнощів, і позитивні мотиви: жалю, бажання зробити щось добре тощо

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ (СТ. 149 КК УКРАЇНИ)

Стаття 149. Торгівля людьми

1. Торгівля людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони честі та гідності особи, а в випадку вчинення дії за відсутності згоди людини – також і волі особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується дією у формі торгівлі людиною, вербування, переміщення, переховування, передачі, одержання людини; та способом: з використанням примусу, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, з використанням уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу, а також спеціальною метою – метою експлуатації людини

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 149 КК України)

- 1) вчинені стосовно неповнолітнього;
- 2) стосовно кількох осіб;
- 3) повторно;
- 4) за попередньою змовою групою осіб;
- 5) службовою особою з використанням службового становища;
- 6) поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства

**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 149 КК України)**

- 1) вчинені стосовно неповнолітнього його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками;
- 2) вчинені стосовно малолітнього;
- 3) організованою групою;
- 4) поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства;
- 5) якщо вони спричинили тяжкі наслідки

Під експлуатацією людини в цій статті потрібно розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо

Уразливий стан особи – це зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин

Відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього за цією статтею настає незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання її згоди на експлуатацію людини

Вербування – це схиляння, спонукання особи з метою залучення її до певної діяльності

Сексуальна експлуатація – це вид експлуатації праці особи у сфері проституції, під якою потрібно розуміти надання сексуальних послуг за гроші чи іншу матеріальну винагороду, або у суміжних сферах (у сфері розпутних дій із дітьми, надання разових сексуальних послуг, співжиття з метою систематичного отримання сексуального задоволення тощо), незалежно від того, чи дозволений у тій чи іншій країні чи її окремих місцевостях цей вид діяльності

Порнобізнес – це частково чи повністю дозволений або ж заборонений в тій чи іншій країні вид підприємництва, пов'язаний із проституцією, утриманням будинків розпусти, виготовленням, збутом і розповсюдженням предметів порнографічного характеру тощо. Використання у порнобізнесі означає використання особи як сутенера, утримувача будинку розпусти, актора при зйомках порнографічних фільмів, статиста при виготовленні порнографічних журналів тощо

Примусова праця – це праця, до якої особа примушується насильством чи будь-яким іншим незаконним способом. Така праця може бути і оплачуваною, і безоплатною

Примусове надання послуг є різновидом примусової праці, коли остання здійснюється у сфері послуг

Рабство – це стан чи становище людини, щодо якої здійснюються атрибути права власності чи деякі з них

Підневільний стан – це становище особи, створене в результаті інститутів чи звичаїв, подібних до рабства

Під звичаями, подібними до рабства, розуміються: боргова кабала; кріпацький стан; будь-який інститут чи звичай, згідно з яким жінку обіцяють за винагороду видати заміж без права відмовлення з її боку її батьки, опікун, родина або будь-яка інша особа або група осіб; чоловік жінки, його родина або його клан, за винагороду або без такої, мають право передати її іншій особі; жінка після смерті чоловіка передається у спадщину іншій особі; будь-який інститут чи звичай, через які дитина передається одним або обома своїми батьками чи своїм опікуном іншій особі, за винагороду або без такої, з метою експлуатації цієї дитини чи її праці

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДІТЕЙ
(СТ. 150 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 150. Експлуатація дітей

1. Експлуатація дитини, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи, а також, що забезпечують безпеку здоров'я дитини, її нормального фізичного й інтелектуального розвитку.

Потерпілий – особа, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується суспільно небезпечною дією та способом – експлуатацією дитини шляхом використання її праці

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 150 КК України)

- 1) стосовно декількох дітей;
- 2) якщо вони спричинили істотну шкоду для здоров'я, фізичного розвитку або освітнього рівня дитини;
- 3) поєднані з використанням дитячої праці в шкідливому виробництві

Особливо кваліфікуюча ознака (ч. 3 ст. 150 КК України)

вчинені організованою групою

Істотну шкоду здоров'ю дитини можна трактувати як спричинення легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я, чи незначну стійку втрату працездатності, або більш тяжке тілесне ушкодження

Істотна шкода для фізичного розвитку може полягати у припиненні чи значному гальмуванні фізичного розвитку дитини

Істотна шкода для освітнього рівня дитини – тривале припинення її навчання

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ
ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ
(СТ. 150¹ КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 150¹. Використання малолітньої дитини
для заняття жебрацтвом**

1. Використання батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб), –

ОБ'ЄКТ

Основний – суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи.

Потерпілий – малолітня дитина, тобто особа, яка не досягла 14-річного віку.

Предмет злочину: а) гроші; б) речі; в) інші матеріальні цінності

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, спрямованими на використання дитини для заняття жебрацтвом

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 150¹ України)**

- 1) вчинені щодо чужої малолітньої дитини;
- 2) пов'язані зі застосуванням насильства чи погрозою його застосування;
- 3) вчинені повторно;
- 4) особою, яка раніше скоїла один із злочинів, передбачених ст.ст. 150, 303, 304 КК України;
- 5) за попередньою змовою групою осіб

**Особливо кваліфікуючі ознаки
(ч. 3 ст. 150¹ КК України)**

- 1) вчинені організованою групою;
- 2) якщо внаслідок таких дій дитині спричинені середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПОМІЩЕННЯ В ПСИХІАТРИЧНИЙ ЗАКЛАД
(СТ. 151 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 151. Незаконне поміщення в психіатричний заклад
1. Поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги завідомо психічно здорової особи

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи.
Потерпілий – психічно здорова особа

СУБ'ЄКТ

Спеціальний – ним є лише особа, яка одноосібно чи разом з іншими особами може приймати рішення про поміщення особи в психіатричний заклад

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується дією у вигляді поміщення та місцем, яким є стаціонар психіатричного закладу

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуюча ознака
(ч. 2 ст. 151 КК України)**

що спричинило тяжкі наслідки

Психіатричний заклад – це психоневрологічний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад, центр, відділення тощо будь-якої форми власності, діяльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги. Поміщення в психіатричний заклад означає поміщення у відповідний стаціонар такого закладу для здійснення обстеження стану психічного здоров'я особи, діагностики, лікування і нагляду за нею

Поняття психічно здорової людини потрібно тлумачити дещо ширше: такою потрібно визнавати і людину, яка має певні психічні розлади, однак не потребує поміщення в психіатричний заклад

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИМУШУВАННЯ ДО ШЛЮБУ
(СТ. 151-2 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 151². Примушування до шлюбу

1. Примушування особи до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу у співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, –

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення охорони волі, честі та гідності особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням:

- 1) примушуванням особи до вступу в шлюб;
- 2) примушуванням до продовження примусово укладеного шлюбу;
- 3) примушуванням до вступу в співжиття без укладання шлюбу;
- 4) примушуванням до продовження такого співжиття;
- 5) спонуканням з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 151²)**

- 1) вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) стосовно особи, яка не досягла шлюбного віку згідно із законодавством;
- 4) стосовно двох чи більше осіб

Шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлюється у вісімнадцять років (ст. 22 СК України)

Примушування означає застосування фізичного насильства або погрозу його застосування щодо потерпілого чи його близької особи, або шантаж – погрозу знищити чи пошкодити майно потерпілого, або викрасти потерпілого чи позбавити його волі, або розголосити відомості про потерпілого, які потерпілий бажає зберегти у таємниці, або іншим чином обмежити права, свободи чи законні інтереси потерпілого (чи його близької особи).

Окремі форми примушування підлягають додатковій кваліфікації за іншими статтями КК України

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

- Стаття 152. Зґвалтування
- Стаття 153. Сексуальне насильство
- Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок
- Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку
- Стаття 156. Розбещення неповнолітніх
- Стаття 156¹. Домагання дитини для сексуальних цілей

Статева свобода – це здатність особи, яка усвідомлює свої дії та може ними керувати, самостійно, добровільно обирати партнера для статевих зносин

Статева недоторканість – це заборона статевих зносин з особою, яка через ті чи інші обставини (вік, психічний стан тощо) не є носієм статевої свободи

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗГВАЛТУВАННЯ (СТ. 152 КК УКРАЇНИ)

Стаття 152. Згвалтування

1. Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (згвалтування) –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є належний фізичний і психічний розвиток неповнолітнього, тілесна і психічна недоторканість, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вчиненні дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням у тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 та ч. 3 ст. 152 КК України)

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 153–155 КК України;
- 3) вчинення таких діянь стосовно подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;
- 4) стосовно особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного чи громадського обов'язку;
- 5) стосовно жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;
- 6) вчинене групою осіб;
- 7) згвалтування неповнолітньої особи

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч.ч. 4–6 ст. 152 КК України)

- 1) вчинені стосовно особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди;
- 2) що спричинили тяжкі наслідки;
- 3) дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених частинами четвертою або п'ятою статті 153, статтею 155 або частиною другою статті 156 цього Кодексу

Згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин

Для кваліфікації вчиненого за ст. 152 КК України не має значення моральний аспект характеристики потерпілої особи (наприклад, вона веде безладне статеве життя), наявність попереднього сексуального спілкування з тим, хто скоїв зґвалтування, досягнення потерпілою особою шлюбного віку чи статевої зрілості

Основна ознака зґвалтування «недобровільність» полягає у відсутності вільного волевиявлення потерпілої особи на проникнення в один із трьох її природних отворів

Діями сексуального характеру, пов'язаними з вагінальним, анальним чи оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого предмета, треба визнавати дії сексуального характеру незалежно від їх гетеро- або гомосексуальної спрямованості, які, означаючи проникнення в один із трьох природних отворів потерпілої особи і, відповідно, порушуючи її тілесну недоторканість, здатні збуджувати та (чи) задовольнити статеву пристрасть чоловіка або жінки

Для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності (за винятком ч. 4 ст. 152 КК України) потрібно встановити, що небажання потерпілої особи на вчинення щодо неї відповідної дії було більш-менш чітко вираженим, явним, переконливим, таким, щоб одна особа зрозуміла, що інша не бажає сексуального проникнення в її тіло, адже відмова на словах, навіть певна фізична протидія не завжди свідчать про дійсне небажання особи

Недобровільну згоду потерпілої від зґвалтування особи треба відрізнити від такої, що виключає кваліфікацію дій за ст. 152 КК України, пасивної згоди, коли особа, хоч і не бажає сексуального проникнення в її тіло, не перешкоджає цьому і не показує свою незгоду, що розцінюється іншою стороною як добровільна згода на проникнення

Зґвалтування визнається закінченим з моменту проникнення статевого члена чоловіка, іншого органу людини (наприклад руки чи пальця) або певного предмета в один із природних отворів потерпілої особи незалежно від того, чи вдалося винуватому збудити та (чи) задовольнити свою статеву пристрасть. Мається на увазі проходження хоча б частиною статевого члена, іншого органу людини чи певного предмета меж тієї чи іншої природної порожнини тіла людини (наприклад, для ротової порожнини – це губи, а для анального отвору – сфінктерне кільце ануса)

Заподіяння під час зґвалтування з метою подолання чи попередження опору потерпілої особи тілесних ушкоджень, тілесних ушкоджень її родичам чи близьким особам потрібно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 152 КК України і відповідними нормами КК про відповідальність за злочини проти здоров'я особи

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА (СТ. 153 КК УКРАЇНИ)

Стаття 153. Сексуальне насильство

1. Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство), –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є належний фізичний і психічний розвиток неповнолітнього, тілесна і психічна недоторканість, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВопорушення

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вчиненні будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням у тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 та ч. 3 ст. 153 КК України)

1) вчинене повторно; 2) особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 152, 154, 155 КК України; 3) вчинення таких діянь стосовно подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;	4) стосовно особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного або громадського обов'язку; 5) стосовно жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності; 6) вчинене групою осіб; 7) сексуальне насильство стосовно неповнолітньої особи

Особливо кваліфікуючі ознаки (ч.ч. 4–6 ст. 153 КК України)

- 1) вчинені стосовно особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди;
- 2) що спричинили тяжкі наслідки;
- 3) дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із кримінальних правопорушень, передбачених частиною четвертою статті 152, статтю 155 або частиною другою статті 156 цього Кодексу

Дії сексуального характеру, не пов'язані зі проникненням у тіло іншої особи – різноманітні дії (акти) сексуального характеру, спрямовані на збудження та (або) задоволення статевої пристрасті винуваті особи, які за загальним правилом передбачають її фізичний контакт із тілом іншої (потерпілої) особи, але не означають проникнення в це тіло

Вчинювані стосовно тіла потерпілої особи дії, об'єктивно позбавлені сексуального характеру (шмагання батоном, укуси, дряпання, припікання тіла тощо), можуть кваліфікуватися за ст. 153 КК України лише за умови, що умисел винуваті особи був спрямований на збудження або задоволення у такий спосіб своєї статевої пристрасті, у зв'язку з чим вчинене (так би мовити, за спрямованістю умислу) варто розцінювати як посягання на статево свободу чи статево недоторканість потерпілої особи. Інакше скоєне має розглядатись як посягання на тілесну недоторканість людини, яке за наявності підстав може кваліфікуватись як той чи інший злочин проти здоров'я людини

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИМУШУВАННЯ ДО ВСТУПУ В СТАТЕВИЙ ЗВ'ЯЗОК
(СТ. 154 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок

1. Примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, додатковим об'єктом є власність, честь і гідність особи

СУБ'ЄКТ

У ч. 1 ст. 154 КК України загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку, у ч. 2 ст. 154 КК України – спеціальний

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у примушуванні особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 та ч. 3 ст. 154 КК України)**

- 1) примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з особою, від якої потерпіла особа матеріально або службово залежна;
- 2) дії, поєднані з погрозою знищення, пошкодження або вилучення майна потерпілої особи чи її близьких родичів;
- 3) дії, поєднані з погрозою розголошення відомостей, що ганьблять потерпілого чи його близьких родичів

Акт сексуального характеру – дія сексуального характеру і пов'язана з проникненням в один із природних отворів іншої людини, і не пов'язана з таким проникненням

Примушування – протиправний психологічний вплив на свідомість потерпілої особи, спрямований на приведення її у стан, за якого вона внутрішньо готова підкоритися вимогам суб'єкта примушування, в результаті потерпіла особа обмежується у можливості діяти за своєю волею, будучи вимушеною обрати той варіант поведінки, який суперечить її бажанням

Дії того, хто вчинив акт сексуального характеру з жінкою або чоловіком, знаючи про те, що вони примушені до цього, до відповідальності за ст. 154 КК України не притягаються

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИНЕННЯ ДІЙ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА ШІСТНАДЦЯТИРІЧНОГО ВІКУ (СТ. 155 КК УКРАЇНИ)

Стаття 155. Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку

1. Вчинення повнолітньою особою дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з використанням геніталій, іншого органу чи частини тіла або будь-якого предмета, –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, а також незалежний фізичний, психічний і соціальний розвиток неповнолітніх

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 18-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вагінальному, анальному або оральному проникненні в тіло особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з використанням геніталій, іншого органу чи частини тіла або будь-якого предмета

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки (ч. 2 ст. 155 КК України)

1) вчинені близькими родичами;	терпілого або піклування про нього;
2) вчинені членами сім'ї;	4) якщо вони спричинили безплідність;
3) вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання по-	5) інші тяжкі наслідки

Для кваліфікації діяння за ст. 155 КК України не має значення, хто був ініціатором учинення статевих зносин, моральна характеристика потерпілої особи (попереднє ведення статевого життя, наявність сексуального досвіду тощо), а також, чи досягла потерпіла особа статевої зрілості

У ст.ст. 155, 156 цього Кодексу під близькими родичами або членами сім'ї потрібно розуміти – чоловіка, дружину, батька, матір, вітчима, мачуху, сина, дочку, пасинка, падчерку, рідного брата, рідну сестру, діда, бабу, прадіда, прабабу, внука, внучку, правнука, правнучку, усиновлювача чи усиновленого, опікуна чи піклувальника, особу, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права й обов'язки, зокрема осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі

Потерпілим від злочину, передбаченого ст. 155 КК України, може визнаватися особа, якій виповнилося 14 років, але яка ще не досягнула 16-річного віку.

У разі вступу в статеві зносини з особою, яка не досягла 14-річного віку, кваліфікувати це діяння потрібно за ч. 4 ст. 152 або ч. 4 ст. 153 КК України

Злочин, передбачений ст. 155 КК України, визнається закінченим із початку вчинення хоча б однієї дії сексуального характеру

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ
(СТ. 156 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 156. Розбещення неповнолітніх

1. Вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, а також незалежний фізичний, психічний та соціальний розвиток неповнолітніх

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діями, які полягають у вчиненні будь-яких розпусних дій сексуального характеру, здатних викликати фізичне і моральне розбещення неповнолітніх

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 ст. 156 КК України)**

- 1) вчинені стосовно малолітньої особи;
- 2) вчинені членами сім'ї чи близькими родичами;
- 3) вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього

Розпусні дії, відповідальність за які передбачено ст. 156 КК України, повинні мати сексуальний характер і можуть бути у виді фізичних дій або інтелектуального розбещення.

Такі дії спрямовані на задоволення винною особою статевої пристрасті або на збудження у неповнолітньої особи статевого інстинкту

Під фізичними розпусними діями потрібно розуміти оголення статевих органів винної чи потерпілої особи, непристойні доторкання до статевих органів, які викликають статеві збудження, навчання статевим збоченням, імітація статевого акту, схиляння або примушування потерпілих до вчинення певних сексуальних дій між собою, вчинення статевих зносин, акту онанізму у присутності потерпілої особи тощо.

Інтелектуальними розпусними діями є, зокрема, ознайомлення потерпілої особи із порнографічними зображеннями, відеофільмами, цинічні розмови з нею на сексуальні теми тощо

Потерпілим від цього злочину можуть бути особи і чоловічої, і жіночої статі, яким не виповнилося 16 років

Використання в ході вчинення розпусних дій творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру кваліфікується за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами ст. 156 КК України і ст. 301 КК України

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ
(СТ. 156¹ КК УКРАЇНИ)**

Стаття 156¹. Домагання дитини для сексуальних цілей

1. Пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася, –

ОБ'ЄКТ

Статева свобода та статева недоторканість, а також незалежний фізичний, психічний та соціальний розвиток неповнолітніх

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення кримінального правопорушення досягла 18-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

- 1) дією – пропозицією зустрічі, зробленою повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку;
- 2) наслідком – вчинення хоча б однієї дії, спрямованої на те, щоб така зустріч відбулася;
- 3) причинно-наслідковим зв'язком між дією і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі прямого умислу та спеціальною метою з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій

**Кваліфікуючі ознаки
(ч. 2 та 3 ст. 156¹ КК України)**

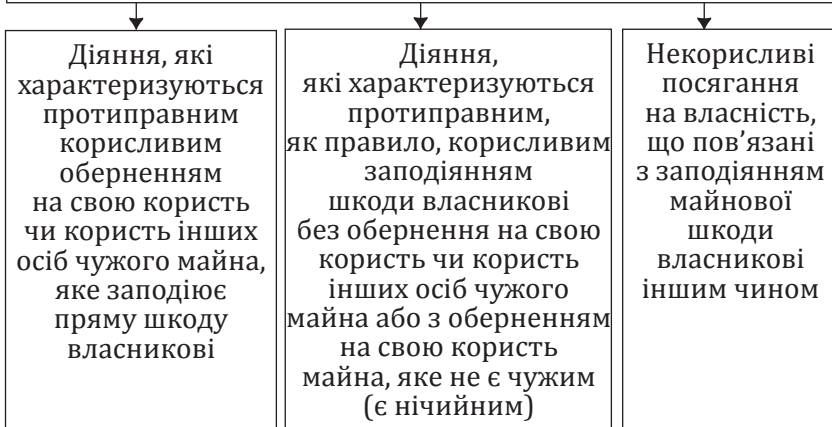
- 1) вчинення тих самих дій з метою втягнення її у виготовлення дитячої порнографії, якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася;
- 2) вчинення таких дій повторно;
- 3) вчинення таких дій за попередньою змовою групою осіб;
- 4) вчинення таких дій щодо малолітньої особи

Розділ 2

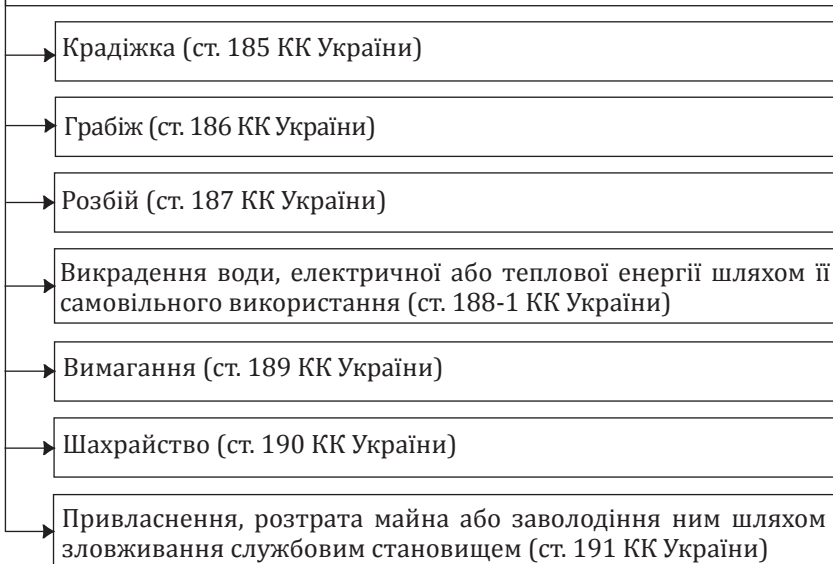
**АЛГОРИТМ ДІЙ
ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРОТИ ВЛАСНОСТІ**

ВИДИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Види кримінальних правопорушень проти власності

Діяння, які характеризуються протиправним корисливим оберненням на свою користь чи користь інших осіб чужого майна, яке заподіює пряму шкоду власникові

Діяння, які характеризуються протиправним, як правило, корисливим заподіянням шкоди власникові без обернення на свою користь чи користь інших осіб чужого майна або з оберненням на свою користь майна, яке не є чужим (є нічийним)

- Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України)
- Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї (ст. 193 КК України)
- Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1 КК України)
- Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 198 КК України)

Некорисливі посягання на власність, пов'язані з заподіянням майнової шкоди власникові іншим чином

- Умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України)
- Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики (ст. 194-1 КК України)
- Погроза знищення майна (ст. 195 КК України)
- Необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК України)
- Порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України)

ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ ПРОТИПРАВНИМ КОРИСЛИВИМ ОБЕРНЕННЯМ НА СВОЮ КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ ЧУЖОГО МАЙНА, ЯКЕ ЗАПОДІЮЄ ПРЯМУ ШКОДУ ВЛАСНИКОВІ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАДІЖКИ (СТ. 185 КК УКРАЇНИ)

Стаття 185. Крадіжка

1. Таємне викрадення чужого майна (крадіжка), –
...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини у сфері
власності.
Предмет – чуже майно,
вартість якого перевищує 0,2
неоподаткованого мінімуму
доходів громадян (податкової
соціальної пільги)

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна
особа, яка на момент
учинення злочину досягла
14-річного віку

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВOPУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
таємним викраденням

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною
у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки крадіжки

- 1) вчинена повторно;
- 2) вчинена за попередньою змовою групою осіб;
- 3) поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 4) що завдала значної шкоди потерпілому;
- 5) вчинена у великих розмірах;
- 6) вчинена в особливо великих розмірах;
- 7) вчинена організованою групою.

Визначення основних понять

Викрадення потрібно вважати **таємним**, якщо винна особа вважала, що робить це непомітно для потерпілого чи інших осіб, зокрема якщо воно:

- 1) здійснюється за відсутності потерпілого чи інших осіб;
- 2) вчиняється у присутності потерпілого чи інших осіб, які перебувають у стані, що унеможлиблює усвідомлення значення того, що відбувається (сон, непритомність, стан сп'яніння);
- 3) здійснюється у присутності сторонніх осіб, які не усвідомлюють факту викрадення майна і не можуть дати йому належної оцінки (психічно хворі, малолітні);
- 4) відбувається у присутності потерпілого чи іншої особи, за умови, що винна особа не знає про це, чи вважає, що робить це непомітно для них;
- 5) вчиняється у присутності інших осіб, однак винний розраховує на відсутність усвідомлення ними факту викрадення;
- 6) здійснюється у присутності лише тих осіб, на потурання з боку яких винний розраховує (виходячи, наприклад, із дружніх стосунків чи родинних зв'язків).

Дії, розпочаті як крадіжка, але виявлені потерпілим чи іншими особами і, незважаючи на це, продовжені винною особою з метою заволодіння майном, належить кваліфікувати як грабіж, а в разі застосування насильства чи висловлювання погрози його застосування – залежно від характеру насильства чи погрози – як грабіж чи розбій.

Коли винна особа отримала реальну можливість розпорядитися чи користуватися протиправно вилученим майном, але застосує насильство лише з метою уникнення затримання, її дії не можуть визнаватися грабежем, поєднаним із насильством. Залежно від способу вилучення майна вони можуть розцінюватись як крадіжка або грабіж. Застосування насильства в такому випадку утворює окремий склад злочину і потребує окремої кваліфікації залежно від тяжкості наслідків і заподіяної потерпілому фізичної шкоди.

Майном, відповідно до ЦК України, є окрема річ, сукупність речей, а також майнові права й обов'язки. Предметом крадіжки можуть бути лише речі.

Розмір майна, яке є предметом крадіжки, відповідно до ст. 51 Кодексу України про адміністративні правопорушення, повинен перевищувати 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Відповідно до п. 5 Підрозділу 1 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, сума неоподаткованого мінімуму доходів громадян встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної для відповідного року. Згідно зі ст. 169 Податкового кодексу України, податкова соціальна пільга дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року.

Розмір майна, яким заволоділа винна особа в результаті вчинення відповідного злочину, визначається лише вартістю цього майна, яка виражається у грошовій оцінці. Вартість викраденого майна визначається за роздрібними (закупівельними) цінами, що були на момент учинення злочину, а розмір відшкодування завданих злочинним збитків – за відповідними цінами на час вирішення справи в суді. За відсутності зазначених цін на майно його вартість може бути визначено шляхом проведення відповідної експертизи.

Крадіжка вважається **повторною**, якщо вона вчинена особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 185–187, 189–191, 262 КК України.

Значна шкода визнається із урахуванням матеріального становища потерпілого та якщо йому спричинені збитки на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

У **великих розмірах** визнається крадіжка, вчинена однією особою чи групою осіб на суму, яка в двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

В **особливо великих розмірах** визнається крадіжка, вчинена однією особою чи групою осіб на суму, яка в шістьсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

Під **проникненням** у житло, інше приміщення чи сховище потрібно розуміти незаконне вторгнення до них будь-яким способом (із застосуванням засобів подолання перешкод або без їх використання; шляхом обману; з використанням підроблених документів тощо або за допомогою інших засобів), який дає змогу винній особі викрасти майно.

Викрадення майна не можна розглядати за ознакою проникнення в житло або інше приміщення чи сховище, якщо умисел на викрадення майна в особи виник під час перебування в цьому приміщенні.

Під **житлом** потрібно розуміти приміщення, призначене для постійного або тимчасового проживання людей (будинок, квартира, дача, номер у готелі тощо). До житла прирівнюються також ті його частини, в яких може зберігатися майно (балкон, веранда, комора тощо), за винятком господарських приміщень, не пов'язаних безпосередньо з житлом (гараж, сарай тощо).

Поняття «**інше приміщення**» включає різноманітні постійні, тимчасові, стаціонарні або пересувні будівлі чи споруди, призначені для розміщення людей або матеріальних цінностей (виробниче або службове приміщення підприємства, установи чи організації, гараж, інша будівля господарського призначення, відокремлена від житлових будівель, тощо).

Під **сховищем** потрібно розуміти певне місце чи територію, відведені для постійного чи тимчасового зберігання матеріальних цінностей, які мають засоби охорони від доступу до них сторонніх осіб (огорожа, наявність охоронця, сигналізація тощо), а також залізничні цистерни, контейнери, рефрижератори, подібні сховища тощо.

Не може визнаватися сховищем неогороджена і така, що не охороняється, площа або територія, на яку вхід сторонніх осіб є вільним, а також та, що була відведена та використовується для вирощування продукції чи випасу тварин (сад, город, ставок, поле тощо).

Крадіжка визнається вчиненою **організованою групою**, якщо в її готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА ГРАБЕЖУ
(СТ. 186 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 186. Грабіж

1. Відкрите викрадення чужого майна (грабіж), –
...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини у сфері
власності.
Предмет – чуже майно,
незалежно від вартості

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна
особа, яка на момент
учинення злочину досягла
14-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
відкритим викраденням

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною
у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки крадіжки

- 1) поєднаний із насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 2) поєднаний із погрозою застосування насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 3) вчинений повторно;
- 4) вчинений за попередньою змовою групою осіб;
- 5) поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 6) що завдав значної шкоди потерпілому;
- 7) вчинений у великих розмірах;
- 8) вчинений в особливо великих розмірах;
- 9) вчинений організованою групою.

Визначення основних понять

Грабіж – це відкрите викрадення чужого майна у присутності потерпілого або інших осіб, які усвідомлюють протиправний характер дій винної особи, яка, своєю чергою, усвідомлює, що її дії помічені й оцінюються як викрадення.

Насильство, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого при грабежі, – умисне заподіяння легкого тілесного ушкодження, що не спричинило короточасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності, а також вчинення інших насильницьких дій (завдання удару, побоїв, незаконне позбавлення волі) за умови, що вони не були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння. Такі насильницькі дії, вчинені під час грабежу, повністю охоплюються ч. 2 ст. 186 КК України і додаткової кваліфікації за іншими статтями КК України не потребують.

Зміст інших **кваліфікуючих ознак** тотожний змісту кваліфікуючих ознак крадіжки.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗБІЮ (СТ. 187 КК УКРАЇНИ)

Стаття 187. Розбій

Напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства (розбій), – ...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини у сфері власності.
Додатковий об'єкт – здоров'я особи або її психічна недоторканність.
Предмет – чуже майно будь-якої вартості

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується нападом, поєднаним із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинений за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинений особою, яка раніше вчинила розбій або бандитизм;
- 3) поєднаний із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 4) спрямований на заволодіння майном у великих чи особливо великих розмірах;
- 5) вчинений організованою групою;
- 6) поєднаний із заподіянням тяжкого тілесного ушкодження.

Визначення основних понять

Під **нападом** потрібно розуміти умисні дії, спрямовані на негайне вилучення чужого майна шляхом застосування фізичного або психічного насильства.

Небезпечне для життя чи здоров'я насильство – це умисне заподіяння потерпілому легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжке тілесне ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент їх учинення. До них потрібно відносити, зокрема, і насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, придушення за шию, скидання з висоти, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо.

Застосування до потерпілого без його згоди наркотичних засобів, психотропних, отруйних чи сильнодіючих речовин (газів) із метою заволодіння його майном потрібно розглядати як насильство і залежно від того, було воно небезпечним для життя або здоров'я чи не було, кваліфікувати такі дії за ч. 2 ст. 186 КК України або за відповідною частиною ст. 187 КК України. Якщо застосування таких засобів було небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, але не призвело до заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження, вчинене належить кваліфікувати як розбій лише за умови, що винна особа усвідомлювала можливість заподіяння будь-якого із цих наслідків.

Умисне заподіяння у процесі розбою легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, а також середньої тяжкості тілесного ушкодження, незаконне позбавлення волі, вчинене способом, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, завдання побойів, що мало характер мордування, охоплюються ст. 187 КК України і додаткової кваліфікації за іншими статтями КК України, що передбачають відповідальність за злочини проти здоров'я, не потребують.

Умисне або необережне заподіяння у процесі розбою тяжкого тілесного ушкодження охоплюється ч. 4 ст. 187 КК України, і додаткової кваліфікації за ст. 121 чи за ст. 128 КК України не потребує.

Погроза застосування насильства при розбої полягає в залякуванні негайним застосуванням фізичного насильства, небезпечного для життя або здоров'я потерпілого (погроза вбити, заподіяти тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, легке тілесне ушкодження з розладом здоров'я чи незначною втратою працездатності, або вчинити певні дії, що у конкретній ситуації можуть спричинити такі наслідки).

Зміст **кваліфікуючих ознак** тотожний змісту кваліфікуючих ознак крадіжки.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКРАДЕННЯ ВОДИ, ЕЛЕКТРИЧНОЇ
АБО ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ
ЇЇ САМОВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
(СТ. 188-1 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 188¹.

Викрадення гарячої або питної води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання без приладів обліку, результати вимірювання яких використовуються для здійснення комерційних розрахунків (якщо використання приладів обліку обов'язкове), або внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи у будь-який інший спосіб, якщо такими діями завдано значної шкоди, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності у сферах водопостачання, забезпечення електричною енергією та обігріву приміщень.

Предмет:

а) гаряча вода; б) питна вода; в) електрична енергія; г) тепла енергія

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням у формі викрадення, шляхом самовільного використання:
  - а) без приладів обліку, результати вимірювання яких використовуються для здійснення комерційних розрахунків (якщо використання приладів обліку обов'язкове) або
  - б) внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи
  - в) у будь-який інший спосіб;
- 2) наслідком у вигляді завдання значної шкоди;
- 3) причинним зв'язком між вказаними діяннями та наслідком.

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

Характеризується
виною
у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) що завдали шкоду у великих розмірах.

Визначення основних понять

Самовільним вважається використання електричної або теплової енергії без приладів обліку у випадку, коли використання таких приладів є обов'язковим, що визначається відповідними законами, правилами та договорами про користування електричною або тепловою енергією.

Умисне **пошкодження приладів** обліку передбачає приведення таких приладів у стан, який виключає їх повноцінне використання за цільовим призначенням і забезпечує не контрольоване такими приладами (без обліку чи з неповним обліком) використання (споживання) електричної чи теплової енергії (наприклад, розбирання окремих елементів приладів обліку, руйнування їх окремих частин тощо).

Іншими способами викрадення електричної або теплової енергії є самовільне підключення до електричної чи теплової мережі, у результаті якого енергія споживається без укладення договору про її споживання, або підключення з порушенням встановлених правил користування енергією; втручання в роботу технічних засобів передачі та розподілу енергії тощо.

Шкода, передбачена цією статтею, визнається **значною**, якщо вона в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Шкода, передбачена цією статтею, визнається **у великих розмірах**, якщо вона у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА ВИМАГАННЯ
(СТ. 189 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 189.

Вимога передачі чужого майна чи права на майно або вчинення будь-яких дій майнового характеру з погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами, обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці (вимагання), –

...

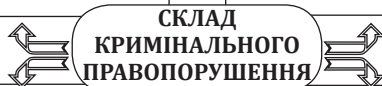
ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.
Додатковими обов'язковими об'єктами є психічна і фізична недоторканність особи, її особиста свобода, здоров'я.

Предмет: а) чуже майно; б) право на майно; в) дії майнового характеру

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- пред'явленням майнової вимоги з:
- а) погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами;
  - б) погрозою обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб;
  - в) погрозою пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною;
  - г) погрозою розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

Характеризується
виною
у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене службовою особою з використанням свого службового становища;
- 4) із погрозою вбивства чи заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- 5) із пошкодженням чи знищенням майна;
- 6) що завдало значної шкоди потерпілому;
- 7) поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи;
- 8) що завдало майнової шкоди у великих розмірах;
- 9) що завдало майнової шкоди в особливо великих розмірах;
- 10) вчинене організованою групою;
- 11) поєднане із заподіянням тяжкого тілесного ушкодження.

Визначення основних понять

Погроза при вимаганні є тоді, коли винна особа, висловлюючи її в будь-якій формі (словами, жестами, демонстрацією зброї тощо), бажає, щоб у потерпілого склалося враження, що якщо він протидіятиме винній особі або не виконає її вимог, то ця погроза буде реалізована. Це стосується і випадків, коли винна особа погрожує застосуванням предметів, які завідомо для неї не можуть бути використані для реалізації погроз (зіпсована зброя, макет зброї тощо), але потерпілий сприймає ці предмети як такі, що становлять собою небезпеку для життя чи здоров'я. Така погроза може стосуватись і потерпілого, і його близьких родичів та завжди містить вимогу майнового характеру щодо передачі майна в майбутньому.

Під **відомостями, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці**, потрібно розуміти такі дійсні чи вигадані дані про них, їхні дії й дії, вчинені щодо них, розголошення яких із будь-яких міркувань є для них небажаним. До таких відомостей, зокрема, можуть належати дані про інтимні сторони життя, захворювання, аморальні вчинки, злочинну діяльність тощо. Погроза розголосити вказані відомості означає можливість повідомити про них будь-яким способом хоча б одній особі, якій вони не були відомі, тоді як потерпілі особи бажали зберегти їх у таємниці.

Право на майно – будь-які права, пов'язані з майном, відмінні від права власності, у тому числі права, які є складовими права власності (права володіння, розпорядження, користування), а також інші специфічні права (права на провадження діяльності, використання природних ресурсів тощо) та права вимоги.

Дії майнового характеру – будь-які дії потерпілого, які згідно з законодавством України, мають чи можуть мати майнову (грошову) вартість. Насамперед це надання різних послуг (ремонт, доставки, прибирання тощо).

Близькими родичами є: чоловік, дружина, батько, мати, син, дочка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка.

Зміст понять «повторно», «значна шкода», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України. Зміст поняття «наси́льство, небезпечне для життя чи здоров'я особи» тотожний змісту цього поняття у ст. 187 КК України.

При **розмежуванні вимагання і грабежу чи розбою** потрібно виходити з того, що при грабежі та розбої насильство або погроза його застосування спрямовані на заволодіння майном у момент їх застосування. Водночас погроза є такими діями чи висловлюваннями, які виражають намір застосувати насильство негайно. Дії, що полягають у насильстві або в погрозі його застосування, спрямовані на одержання майна в майбутньому, а також вимогу передати майно, поєднану з погрозою застосувати насильство до потерпілого або його близьких родичів у майбутньому, потрібно кваліфікувати як вимагання.

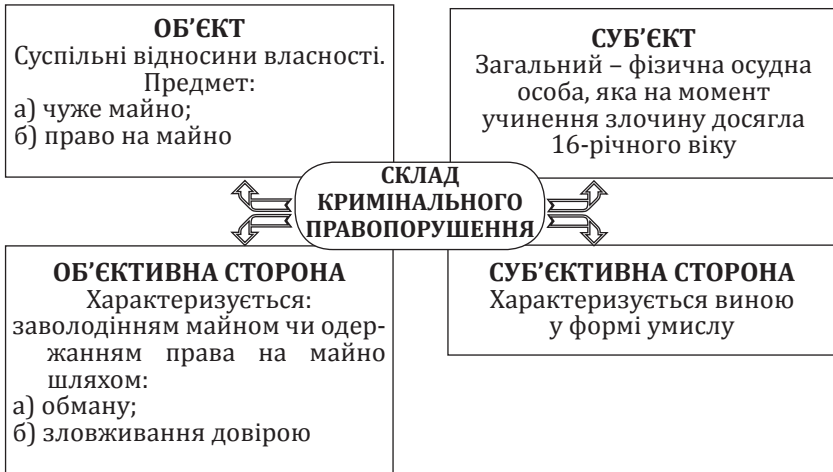
Якщо погроза насильства або саме насильство були застосовані з метою заволодіння майном потерпілого в момент нападу, але у зв'язку з відсутністю у нього майна винна особа пред'явила вимогу передати його в майбутньому, такі дії належить кваліфікувати залежно від характеру погроз чи насильства як розбій чи як замах на грабїж та за відповідною частиною ст. 189 КК України (за наявності складу злочину).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВА
(СТ. 190 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 190.

Заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство) –

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) що завдало значної шкоди потерпілому;
- 4) вчинене у великих розмірах;
- 5) вчинене шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки;
- 6) вчинене в особливо великих розмірах;
- 7) вчинене організованою групою.

Визначення основних понять

Обман – це повідомлення потерпілому неправдивих відомостей або ж приховування певної інформації, повідомлення якої унеможливило б одержання майна чи права на майно від потерпілого.

Зловживання довірою – недобросовісне використання довіри потерпілого. Така довіра може ґрунтуватися на родинних чи дружній стосунках, попередньому знайомстві, виконанні зобов'язань в минулому тощо.

Обман чи зловживання довірою при шахрайстві застосовуються винною особою з метою викликати у потерпілого впевненість у вигідності чи обов'язковості передачі їй майна або права на нього. Обов'язковою ознакою шахрайства є **добровільна передача потерпілим майна чи права на нього**.

Коли потерпіла особа через вік, фізичні чи психічні вади або інші обставини не могла правильно оцінювати і розуміти зміст, характер та значення своїх дій або керувати ними, передачу нею майна чи права на нього не можна вважати добровільною.

Якщо особа заволодіває чужим майном, свідомо скориставшись чужою помилкою, виникненню якої вона не сприяла, та за відсутності змови з особою, яка ввела потерпілого в оману, вчинене не може розглядатись як шахрайство.

Увага! Якщо обман або зловживання довірою були лише способом отримання доступу до майна, а саме вилучення майна відбувалося таємно чи відкрито, то складу шахрайства немає. Такі дії потрібно кваліфікувати відповідно як крадіжку, грабіж або розбій.

Увага! Отримання майна з умовою виконання якого-небудь зобов'язання може бути кваліфіковане як шахрайство лише в тому разі, коли винна особа ще в момент заволодіння цим майном мала на меті його привласнити, не виконуючи зобов'язання. Зокрема, якщо винна особа отримує від іншої особи гроші чи цінності нібито для передачі службовій особі як хабар, маючи намір не передавати їх, а привласнити, вчинене належить кваліфікувати як шахрайство.

Зміст понять «повторно», «значна шкода», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА
АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ
СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(СТ. 191 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 191.

Привласнення чи розтрата чужого майна, яке було ввірене особі чи перебувало в її віданні, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.
Предмет – чуже майно, яке було ввірене винному, або перебувало в його віданні, або ж щодо якого особа мала певні повноваження, вартість якого повинна перевищувати 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян (податкової соціальної пільги)

СУБ'ЄКТ

Спеціальний:
а) особа, якій майно було ввірене;
б) особа, у віданні якої перебувало майно;
в) службова особа, яка має певні повноваження щодо майна

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:
а) привласненням;
б) розтратою;
в) заволодінням шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

вчинене:

- 1) повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) у великих розмірах;
- 4) в особливо великих розмірах;
- 5) організованою групою.

Визначення основних понять

Привласнення – умисне протиправне безоплатне обернення чужого майна на свою користь.

Розтрата – умисне протиправне безоплатне обернення чужого майна на користь іншої особи (осіб) (для споживання, як подарунків чи товар, в обмін на інше майно тощо).

Майно, яке було ввірене особі, чи перебувало у її віданні – це майно, що знаходилося в неї на законних підставах і стосовно якого вона здійснювала повноваження щодо розпорядження, управління, доставки, використання або зберігання тощо.

Заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем полягає в незаконному оберненні чужого майна на свою користь або на користь інших осіб з використанням службовою особою свого службового становища всупереч інтересам служби.

Службовою особою є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

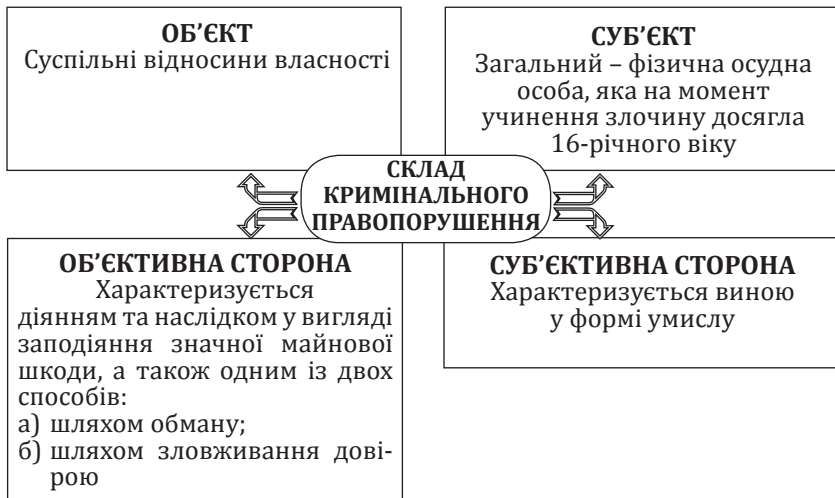
Зміст понять «повторно», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України.

**ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ
ПРОТИПРАВНИМ, ЯК ПРАВИЛО,
КОРИСЛИВИМ ЗАПОДІЯННЯМ ШКОДИ
ВЛАСНИКОВІ БЕЗ ОБЕРНЕННЯ
НА СВОЮ КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ
ЧУЖОГО МАЙНА АБО З ОБЕРНЕННЯМ
НА СВОЮ КОРИСТЬ МАЙНА,
ЯКЕ НЕ Є ЧУЖИМ (Є НІЧИЙНИМ)**

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ШЛЯХОМ ОБМАНУ
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ
(СТ. 192 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 192.

1. Заподіяння значної майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою за відсутності ознак шахрайства –
...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 2) що заподіяло майнову шкоду у великих розмірах.

Визначення основних понять

Майнова шкода визнається **значною**, якщо вона у п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Майнова шкода визнається у **великих розмірах**, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Зміст понять «обман» та «**зловживання довірою**» аналогічний змісту таких понять у ст. 190 КК України.

Увага! Кримінальна відповідальність за ст. 192 КК України настає лише за відсутності ознак шахрайства, тобто якщо немає умисного заволодіння майном, або умисне одержання права на майно, яке на момент початку злочину перебуває у володінні, користуванні чи розпорядженні потерпілого.

Із цього можна зробити висновок, що відповідальність за ст. 192 наставатиме у двох випадках:

1) коли майно, право на майно чи дії майнового характеру потерпілий лише має отримати за результатами виконання цивільно-правових зобов'язань чи настання певних юридичних фактів, і не отримує внаслідок умисних дій винного, пов'язаних з обманом або зловживанням довірою (наприклад, умисна несплата за отримані послуги, чи умисне ненадання попередньо оплачених послуг за умови, що в момент укладення угоди у винного не було такого умислу);

2) коли немає факту незаконного заволодіння майном чи одержання права на майно. Заподіяння шкоди шляхом обману або зловживання довірою в цій ситуації можливе у випадку незаконного використання майна потерпілого (наприклад, водій використовує у неробочий час ввірений йому транспортних засіб для підробітку в службі таксі).

**НЕЗАКОННЕ ПРИВЛАСНЕННЯ ОСОБОЮ
ЗНАЙДЕНОГО АБО ЧУЖОГО МАЙНА,
ЩО ВИПАДКОВО ОПИНИЛОСЯ У НЕЇ
(СТ. 193 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 193.

1. Незаконне привласнення особою знайденого чи такого, що випадково опинилося у неї, чужого майна або скарбу, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.

Предмет – чуже майно або скарб, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність, і було знайдене винним чи випадково опинилося в нього

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується привласненням майна

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу.
Зміст умислу охоплює усвідомлення суб'єктом особливої цінності майна

Визначення основних понять

Законодавство України не визначає поняття майна, яке має **особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність**. Однак у Законі України «Про вивезення та повернення культурних цінностей» визначено поняття «культурні цінності», яке за обсягом охоплює поняття майна, що має історичну, художню та культурну цінність, а частково – і майна, яке має особливу наукову цінність.

Згідно з цим Законом, культурні цінності – це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню й охороні відповідно до законодавства України, а саме:

- оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва;
- предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства і держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва;
- предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок;
- складові та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;
- старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції;
- манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції;
- унікальні та рідкісні музичні інструменти;
- різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність;
- рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції;
- рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування;
- зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність;
- рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології.

Водночас питання особливої цінності є виключно оціночним.

Під знайденим майном потрібно розуміти виявлене рухоме майно в бездоглядному стані, яке було загублене або втрачене власником чи володільцем, тобто вийшло із його фактичного володіння, і останньою достовірно невідомо про місцезнаходження такого майна.

Майном, яке випадково опинилося в особі, потрібно вважати речі, задля отримання яких особа не вчиняла жодних діянь. Сюди потрібно відносити, зокрема, майно, одержане внаслідок чиєїсь помилки, виникненню якої особа не сприяла.

Скарбом є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ (ЧЧ. 1-2 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ)

Стаття 197-1.

1. Самовільне зайняття земельної ділянки, яким завдано значної шкоди її законному володільцю або власнику, –
...

ОБ'ЄКТ

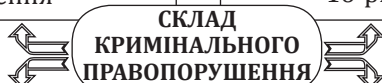
Суспільні відносини власності на землю.

Потерпілий – законний володільць або власник земельної ділянки.

Предмет – земельна ділянка, незалежно від розміру, цільового призначення

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням у формі самовільного заняття земельної ділянки та наслідком у виді заподіяння значної шкоди власнику, а також причинним зв'язком між вказаними діянням та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею;
- 2) вчинене групою осіб;
- 3) вчинене щодо земельних ділянок особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах чи зонах особливого режиму використання земель.

Визначення основних понять

Самовільне зайняття земельної ділянки – будь-які дії, які свідчать про фактичне використання земельної ділянки за відсутності відповідного рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування про її передачу у власність або надання у користування (оренду) або за відсутності вчиненого правочину щодо такої земельної ділянки, за винятком дій, які відповідно до закону є правомірними. Зокрема документами, які дозволяють використання земельної ділянки є: державний акт на право власності на земельну ділянку; свідоцтво про право власності на земельну ділянку; договір оренди землі, зареєстрований державним органом земельних ресурсів; право користування земельною ділянкою, зареєстроване реєстраційною службою; державний акт на право постійного користування земельною ділянкою, договори суперфіцію, емфітевзису, сервітуту.

Шкода визнається **значною**, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

До **особливо цінних земель** належать:

- а) у складі земель сільськогосподарського призначення: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені ґрунти та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерново-буроземні глибокі і середньо глибокі ґрунти; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму, дернові глибокі ґрунти Закарпаття;
- б) торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини;
- в) землі, надані в постійне користування НВАО «Масандра» та підприємствам, що входять до його складу; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів;
- г) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, землі історико-культурного призначення.

Охоронні зони створюються:

а) навколо особливо цінних природних об'єктів, об'єктів культурної спадщини, гідрометеорологічних станцій тощо з метою охорони і захисту їх від несприятливих антропогенних впливів;

б) уздовж ліній зв'язку, електропередачі, земель транспорту, навколо промислових об'єктів для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодження, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти.

Зони санітарної охорони створюються навколо об'єктів, де є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення та інші, для їх санітарно-епідеміологічної захищеності.

Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань тощо, з метою відокремлення таких об'єктів від території житлової забудови.

Зони особливого режиму використання земель створюються навколо військових об'єктів Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України, для забезпечення функціонування цих об'єктів, збереження озброєння, військової техніки та іншого військового майна, охорони державного кордону України, а також захисту населення, господарських об'єктів і довкілля від впливу аварійних ситуацій, стихійних лих і пожеж, що можуть виникнути на цих об'єктах.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
САМОВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА
(ЧЧ. 3–4 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 197-1.

3. Самовільне будівництво будівель або споруд на самовільно зайнятій земельній ділянці, зазначеній у частині першій цієї статті, –

...

ОБ'ЄКТ

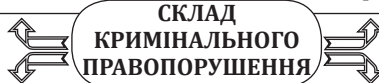
Суспільні відносини власності на землю.

Потерпілий – законний володілець або власник земельної ділянки.

Предмет – будівля або споруда, незалежно від її призначення.

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням у формі самовільного будівництва та місцем – самовільно зайнятій земельній ділянці, незалежно від її цільового призначення.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею;
- 2) вчинене групою осіб;
- 3) вчинене щодо земельних ділянок особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах чи зонах особливого режиму використання земель.

**ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТ
МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ
(СТ. 198 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 198.

1. Заздалегідь не обіцяне придбання або отримання, зберігання чи збут майна, завідомо одержаних кримінально протиправним шляхом за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних кримінально протиправним шляхом, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.

Предмет – майно, одержане злочинним шляхом

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) заздалегідь не обіцяне придбання;
- 2) заздалегідь не обіцяне отримання;
- 3) заздалегідь не обіцяне зберігання;
- 4) заздалегідь не обіцяний збут

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу.

Зміст умислу охоплює усвідомлення суб'єктом того, що майно було одержане злочинним шляхом

Визначення основних понять

Майном, одержаним кримінально протиправним шляхом, є майно, яке прямо або опосередковано одержане в результаті вчинення злочину чи діяння, що містить ознаки злочину, вчиненого особою, яка не підлягає кримінальній відповідальності.

Придбання майна – це його оплатне одержання (купівля), чи одержання в результаті міни, погашення боргу, оплати послуг.

Отримання майна – це його безоплатне одержання.

Зберігання майна полягає у володінні майном протягом порівняно тривалого часу.

Збут майна – це оплатне чи безоплатне відчуження майна іншим особам (продаж, обмін, дарування, оплата за надані послуги тощо).

Увага! Кримінальна відповідальність за ст. 198 КК України може наставати лише за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних кримінально протиправним шляхом.

Відповідно до ст. 209 КК України, під легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, потрібно розуміти вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних унаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Водночас суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, є діяння, за яке КК України передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або діяння, вчинене за межами України, якщо воно визнається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за КК України та внаслідок учинення якого незаконно одержані доходи.

НЕКОРИСЛИВІ ПОСЯГАННЯ НА ВЛАСНІСТЬ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОДІЯННЯМ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ВЛАСНИКОВІ ІНШИМ ЧИНОМ

УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА (СТ. 194 КК УКРАЇНИ)

Стаття 194.

1. Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах,-

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом;
- 2) що заподіяло майнову шкоду в особливо великих розмірах;
- 3) що спричинило загибель людей;
- 4) що спричинило інші тяжкі наслідки.

Визначення основних понять

Знищення майна – це приведення його у повну непридатність до використання за цільовим призначенням. Унаслідок знищення майно перестає існувати або повністю втрачає свою цінність.

Пошкодження майна визнаються погіршення якості, зменшення цінності речі або приведення її на якийсь час у непридатний для використання за цільовим призначенням стан.

У **великих розмірах** визнається шкода, яка в двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

В **особливо великих розмірах** визнається шкода, яка в шістсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

Умисним знищенням або пошкодженням майна **шляхом підпалу** визнається знищення або пошкодження такого майна вогнем, якщо водночас була загроза життю й здоров'ю людей. Умисне знищення або пошкодження майна, яке не створювало загальної небезпеки, не може розглядатися як кваліфікований склад злочину, передбачений ст. 194 КК України.

Вибух – це процес швидкого хімічного перетворення речовин, що відбувається із виділення великої кількості енергії і газоподібних речовин. Так само, як і у випадку підпалу, використання вибуху утворює кваліфікований склад злочину, передбачений ст. 194 КК України, тільки якщо це створювало загальну небезпеку.

Іншим загальнонебезпечним способом знищення або пошкодження майна може визнаватися будь-який спосіб, використання якого для знищення чи пошкодження майна створювало небезпеку для життя чи здоров'я людей.

Під **загибеллю людей** потрібно розуміти необережне спричинення смерті двом або більше особам.

Іншими тяжкими наслідками, зокрема, можуть бути смерть однієї людини, заподіяння тяжкого тілесного ушкодження одній чи декільком особам, заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження декільком особам, залишення людей без житла та засобів існування, тривале припинення або дезорганізація роботи підприємства, установи чи організації.

**УМИСНЕ ПОШКОДЖЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ
(СТ. 194-1 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 194-1.

1. Умисне пошкодження або руйнування об'єктів електроенергетики, якщо ці дії призвели або могли призвести до порушення нормальної роботи цих об'єктів, або спричинило небезпеку для життя людей, –

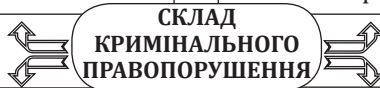
...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.
Предмет – об'єкти електроенергетики

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується

- 1) діянням у формі пошкодження або руйнування;
- 2) наслідком у виді:
  - а) порушення нормальної роботи об'єктів електроенергетики;
  - б) створення загрози порушення нормальної роботи об'єктів електроенергетики;
  - в) створення небезпеки для життя людей;
- 3) причинним зв'язком між указаними діянням та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене загальнонебезпечним способом;
- 4) що спричинило загибель людей;
- 5) що спричинило інші тяжкі наслідки.

Визначення основних понять

Об'єкти електроенергетики – електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна тепла мережа.

Руйнування – синонім поняття знищення, яке вживається у ст. 194 КК України.

Під **порушенням нормальної роботи** об'єктів електроенергетики потрібно розуміти зміну встановленого режиму їх функціонування, в результаті чого припиняється чи зменшується виробництво, розподіл або передача енергії споживачам, знижується рівень безпеки експлуатації таких об'єктів тощо.

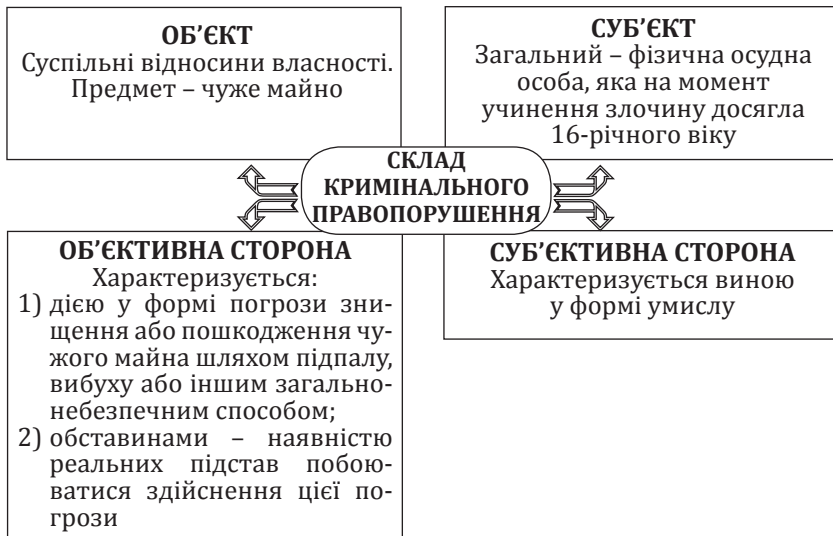
Зміст понять «пошкодження», «загальнонебезпечний спосіб», «загибель людей», «інші тяжкі наслідки» тотожний змісту цих понять, вжитих у ст. 194 КК України.

ПОГРОЗА ЗНИЩЕННЯ МАЙНА (СТ. 195 КК УКРАЇНИ)

Стаття 195.

Погроза знищення чужого майна шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози, –

...

Визначення основних понять

Наявність **реальних підстав побоюватися здійснення погрози** потрібно визначати з урахуванням змісту, часу, місця, обстановки висловлення погрози, попередніх стосунків між сторонами.

Зміст понять «знищення», «підпал», «вибух», «загальнонебезпечний спосіб» тотожний змісту цих понять, вжитих у ст. 194 КК України.

**НЕОБЕРЕЖНЕ ЗНИЩЕННЯ
АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА
(СТ. 196 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 196.

Необережне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило тяжкі тілесні ушкодження або загибель людей, –

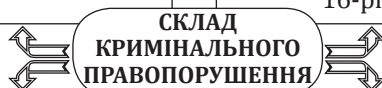
...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.
Предмет – чуже майно

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна
особа, яка на момент
учинення злочину досягла
16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією у формі погрози знищення чужого майна шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, а також
- 2) наслідком у виді спричинення тяжких тілесних ушкоджень або загибелі людей;
- 3) причинним зв'язком між вказаними дією та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною
у формі необережності

Увага! Враховуючи те, що в диспозиції ст. 196 КК України зазначено наслідок у виді загибелі людей, необережне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило смерть однієї людини, не охоплюється вказаною статтею, і повинно кваліфікуватись як вбивство, вчинене через необережність за ст. 119 КК України.

**ПОРУШЕННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ
ЩОДО ОХОРОНИ МАЙНА
(СТ. 197 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 197.

Невиконання або неналежне виконання особою, якій доручено зберігання чи охорона чужого майна, своїх обов'язків, якщо це спричинило тяжкі наслідки для власника майна, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини з приводу забезпечення встановленого порядку охорони майна.
Потерпілий – власник майна.
Предмет – чуже майно, яке було передане під охорону

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) дією або бездіяльністю у формі невиконання або неналежного виконання обов'язків щодо охорони чужого майна, а також
- 2) наслідком у виді спричинення тяжких наслідків;
- 3) причинним зв'язком між указаними діяннями та наслідком.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі необережності

Поняття **тяжких наслідків** є оціночним. Зокрема, такими наслідками можуть бути визнані викрадення майна у великих розмірах чи майна, яке має особливу культурну цінність, або становить особливу цінність для потерпілого, знищення чи пошкодження такого майна, істотне порушення виробничої діяльності підприємства.

Розділ 3

**АЛГОРИТМ ДІЙ
ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
ЗБРОЇ ТА ВИБУХІВКИ**

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ ТА ВИБУХІВКИ

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКРАДЕННЯ, ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ
ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ,
ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЧИ РАДІОАКТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ
АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА
АБО ЗЛОВЖИВАННЯМ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(ст. 262 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства.

2. Заволодіння предметами, що перелічені в ч. 1 цієї статті, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

3. Розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів.

ОБ'ЄКТ

основний – суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів;
додатковий – суспільні відносини у сфері власності.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої;
- 5) радіоактивні матеріали.

Увага!

Вибухові пристрої не є предметом цього складу кримінального правопорушення у формі розбою.

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла віку кримінальної відповідальності. У разі відкритого викрадення, розбою чи вимагання, відповідальність настає при вчиненні злочину з 14-річного віку.

Таємне викрадення тягне кримінальну відповідальність при його вчиненні з 14-річного віку лише за умови його кваліфікації за ч. 1 ст. 262 КК України (очевидно – законодавча помилка).

У всіх інших випадках, вік кримінальної відповідальності 16 років.

Однак в частині заволодіння шляхом зловживання своїм службовим становищем – спеціальний – службова особа.

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується такими альтернативними діями:

- 1) викрадення;
- 2) привласнення;
- 3) вимагання;
- 4) заволодіння шляхом шахрайства;
- 5) заволодіння шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем;
- 6) розбій.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Обов'язковою ознакою цього складу злочину в частину розбою є спеціальна мета – викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене організованою групою;
- 4) поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я (стосується тільки випадків вчинення цього злочину у формі вимагання).

Визначення понять предметів цього складу кримінального правопорушення

Вогнепальна зброя – зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння металюного заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

Проаналізувавши Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металюними снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів (далі – Інструкція), можна зробити висновок, що до вогнепальної зброї належить також несучасна вогнепальна зброя (знята з озброєння армії та виробництва і для якої серійно не випускаються боеприпаси або знята з озброєння зброю і яка існує в одиничних екземплярах, або виготовлена спеціально для виставок (експонування) в одиничних екземплярах), спортивна вогнепальна зброя, мисливська вогнепальна зброя.

Згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, як вогнепальну зброю можна вважати складові частини, деталі чи вузли, комплект яких дозволяє виготовити придатну до використання вогнепальну зброю.

Натомість не слід відносити до вогнепальної зброї охолощену зброю (пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише

холостими патронами, з яких неможливо зробити постріл снарядом, що має достатню вражаючу здатність), нейтралізовану зброю (стрілецька зброя будь-якої моделі, яка з дотриманням вимог відповідних стандартів або технічних умов спеціально приведена на заводах-виробниках чи у спеціалізованих майстернях з ремонту зброї в непридатний для стрільби стан), оскільки призначення такої зброї змінене, а також відсутні і деякі інші ознаки вогнепальної зброї, наведені в Інструкції, а також пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, пневматична зброя, сигнальні, стартові, будівельні, газові пістолети (револьвери), пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, ракетниці, а також вибухові пакети й інші імітаційно-піротехнічні та освітлювальні засоби, що не містять у собі вибухових речовин і сумішей, не можуть бути віднесені до предмета злочинів, відповідальність за які настає за ст.ст. 262, 263 КК.

Мисливська вогнепальна зброя – вогнепальна зброя, призначена для ураження тварин і птахів під час полювання.

До мисливської вогнепальної зброї належать: мисливські гвинтівки, карабіни та штуцери, гладкоствольні рушниці, гладкоствольні рушниці із свердловиною «парадокс» з нарізами 100–140 мм на початку або в кінці ствола, мисливські рушниці зі свердловиною «сюпра», комбіновані рушниці, що мають поряд з гладкими і нарізні стволи.

Мисливська зброя має відповідати таким вимогам:

– для стрільби зі зброї використовуються мисливські патрони відповідного калібру;

– загальна довжина з розкладеним та зафіксованим прикладом має становити не менше 800 мм;

– ємність магазину (барабана) (з установленим обмежувачем за наявності) нарізної зброї не має перевищувати 10 патронів, а гладкоствольної – 4 патронів;

– мати запобіжник;

– довжина ствола мисливської зброї має відповідати вимогам ДСТУ 78-41-002-97.

Вогнепальна зброя, що є предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України

бойова вогнепальна зброя

несучасна вогнепальна зброя

спортивна вогнепальна зброя

мисливська нарізна вогнепальна зброя

Боєприпаси – це спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілей в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту.

Бойовими припасами визнаються патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби в зібраному вигляді, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху.

Згідно з Інструкцією, до бойових припасів також належать заряджені патрони до гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі. Однак відповідно до Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, Патрони та набой до гладкоствольної мисливської зброї, а також патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, не є предметом злочину, передбаченого ст. 262 КК України. Такий підхід до Пленуму Верховного Суду України, очевидно, не заснований на граматичному тлумаченні закону про кримінальну відповідальність, адже у ст. 262 КК України (на відміну від ст. 263 КК України), жодних обмежень стосовно виду боєприпасів не зазначено.

До **вибухових речовин** належать порох, динаміт, тротил, нітрогліцерин та інші хімічні речовини, їх сполуки або суміші, здатні вибухнути без доступу кисню.

Під **вибуховими пристроями** слід розуміти саморобні чи виготовлені промисловим способом вироби одноразового застосування, спеціально підготовлені і за певних обставин спроможні за допомогою використання хімічної, теплової, електричної енергії або фізичного впливу (вибуху, удару) створити вражаючі фактори – спричинити смерть, тілесні ушкодження чи істотну матеріальну шкоду – шляхом вивільнення, розсіювання або впливу токсичних хімічних речовин, біологічних агентів, токсинів, радіації, радіоактивного матеріалу, інших подібних речовин.

Радіоактивні матеріали – це будь-які матеріали, які містять радіонукліди і для яких питома активність та сумарна активність вантажу перевищують межі, установлені нормами, правилами й стандартами з ядерної та радіаційної безпеки.

Визначення змісту ознак об'єктивної сторони цього складу кримінального правопорушення

Під **викраденням** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, радіоактивних матеріалів слід розуміти протиправне таємне чи відкрите, зокрема із застосуванням насильства, яке не є небезпечним для життя або здоров'я, чи з погрозою застосування такого насильства, їх вилучення у юридичних або фізичних осіб незалежно від того, законно чи незаконно ті ними володіли.

Привласнення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів має місце при їх утриманні, неповерненні володільцю особою, якій вони були довірені для зберігання, перевезення, пересилання, надані у зв'язку з виконанням службових обов'язків тощо або в якій опинились випадково чи якою були вилучені в іншій особи, яка володіла ними незаконно.

Вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів полягає в пред'явленні особі, яка законно чи незаконно ними володіє або у віданні чи під охороною якої вони перебувають, вимоги про їх передачу в майбутньому, під погрозою застосування насильства щодо неї чи її близьких родичів, обмеження прав і свобод або законних інтересів такої особи чи її близьких родичів, пошкодження чи знищення їхнього майна, розголошення відомостей, які вони бажають зберегти в таємниці.

Заволодіння вогнепальною зброєю (крім гладкоствольної мисливської), бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами шляхом шахрайства здійснюється за допомогою обману чи зловживання довірою.

Заволодіння вогнепальною зброєю (крім гладкоствольної мисливської), бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем здійснюється внаслідок протиправного використання нею своїх владних повноважень.

Службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів – це напад, з метою заволодіння цими предметами, поєднаний із насильством, яке є небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, або погрозою застосування такого насильства.

Визначення змісту ознак суб'єктивної сторони цього складу кримінального правопорушення

Зміст **умисної форми вини** у складі кримінального правопорушення, передбаченому ст. 262 КК України, передбачає усвідомлення факту заволодіння саме вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами. Тобто особа або достовірно знає, про те, що заволодіває цими предметами, або ж припускає заволодіння ними внаслідок однієї з дій, що утворюють об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення.

Якщо ж особа не припускала, що викрадає зброю чи інші предмети цього складу кримінального правопорушення (наприклад, викрадаючи зачинений сейф), і в подальшому їх не привласнила (позбулася), кваліфікувати її дії за ст. 262 КК України, не можна.

Визначення змісту кваліфікуючих ознак

Це кримінальне правопорушення вважатиметься вчиненим **повторно**, якщо особа раніше вже його вчиняла у будь-якій із форм суспільно-небезпечних, незалежно від того, чи була засуджена за його вчинення.

Кримінальне правопорушення вважається вчиненим **за попередньою змовою групою осіб**, якщо його спільно вчинили декілька осіб (дві або більше), які заздалегідь, тобто до початку кримінального правопорушення, домовилися про спільне його вчинення.

Кримінальне правопорушення визнається вчиненим **організованою групою**, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом із розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

Небезпечне для життя чи здоров'я насильство – це умисне заподіяння потерпілому легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжке тілесне ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент їх вчинення. До них належить, зокрема, і насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, придушення за шию, скидання з висоти, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ,
БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ
АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ
(ст. 263 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами

1. Носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої.

СУБ'ЄКТ

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) носіння;
- 2) зберігання;
- 3) придбання;
- 4) передача;
- 5) збут,

за умови відсутності передбаченого законом дозволу на вчинення таких діянь.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Визначення основних понять

Носіння вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв є умисними діями по їх переміщенню, транспортуванню особою безпосередньо із собою (в руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо).

Під **зберіганням** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв розуміються умисні дії, які полягають у володінні особою (незалежно від тривалості в часі) будь-яким із зазначених предметів, що знаходиться не біля особи, а в обраному нею місці.

Придбанням вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв слід вважати умисні дії, пов'язані з їх набуттям (за винятком викрадення, привласнення, вимагання або заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем), в результаті купівлі, обміну, одержання як подарунок, на відшкодування боргу тощо.

Під **передачею** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв слід розуміти надання цих предметів іншій особі у тимчасове володіння, для зберігання чи використання за цільовим призначенням.

Збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв полягає в умисній передачі їх іншій особі, шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу тощо.

Увага!

Носіння, зберігання, придбання, передача або збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв є кримінальним правопорушенням за умови відсутності передбаченого законом дозволу на вчинення таких дій.

Однак, законами не передбачено таких дозволів. Натомість відповідні дозволи передбачені лише Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї,

пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622.

Така невідповідність утворює проблему застосування аналізованої кримінально-правової норми.

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами

2. Носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини у сфері контролю за обігом холодної зброї;

предмет – холодна зброя, зокрема кинджали, фінські ножі, кастети.

СУБ'ЄКТ

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) носіння;
- 2) виготовлення;
- 3) ремонт;
- 4) збут;

за умови відсутності передбаченого законом дозволу на вчинення таких діянь.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Визначення основних понять

Холодна зброя – предмети та пристрої, конструктивно призначені та за своїми властивостями придатні для неодноразового заподіяння шляхом безпосередньої дії тяжких (небезпечних для життя в момент спричинення) і смертельних тілесних ушкоджень, дія яких ґрунтується на використанні м'язової сили людини.

Клинкова холодна зброя – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є клинок.

Неклинкова (ударно-дробильна) холодна зброя – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є ударна частина (частини).

Комбінована холодна зброя – предмети та пристрої, у яких в одне конструктивне ціле поєднані уражуючі елементи, характерні для різних типів холодної зброї (наприклад, кастет-ніж з клинком та ударною частиною).

Просту метальну холодну зброю (ураження цілі обумовлено її контактом з предметом, який отримав направлений рух внаслідок безпосереднього прикладання до нього м'язового зусилля людини – металеві ножі, сюрікени тощо).

Механічна холодна зброя – зброя, ураження цілі якою обумовлено її контактом із снарядом, який отримав направлений рух внаслідок прикладання м'язового зусилля людини до механічного пристрою (луки, арбалети, пращі тощо).

Загальні техніко-криміналістичні вимоги до холодної зброї

Клинкова холодна зброя, комбінована холодна зброя з клинком (клинками):

- мінімальна довжина клинку – не менше 90 мм;
- мінімальна товщина клинку – не менше 2,6 мм;
- мінімальна твердість клинку, що виготовлений із вуглецевої сталі – не менш 50 НКС (за відсутності ДСТУ, ТУ, якими встановлені інші значення твердості);
- мінімальна твердість клинку, що виготовлений із корозійностійкої сталі – не менш 45 НКС (за відсутності ДСТУ, ТУ, якими встановлені інші значення твердості);
- кут загострення леза – не більше 30°.

Неклинкова (ударно-дробильна) холодна зброя:

- проста ударно-дробильна зброя (монолітні предмети – кастети, дубинки тощо) мають виготовлятися з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів;
- складена ударно-дробильна зброя (предмети та знаряддя, які складаються із різних за функціональними властивостями частин – кистені, нунчаку тощо) мають виготовлятися з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів. З'єднання (мотузка, шнур, трос, ланцюг тощо) складеної ударно-дробильної зброї мають витримувати мінімальне навантаження на розрив – 100 Н (10 кг).

Метальна зброя.

Проста метальна зброя:

- з клинковим уражуючим елементом або елементами (типу ножа) – вказані елементи мають відповідати вимогам до клинкової холодної зброї;
- з металевим уражуючим елементом або елементами – вказані елементи повинні мати твердість не менше 50 НКС у випадку їх виготовлення із вуглецевої сталі, та не менше 45 НКС, якщо вони виготовлені із корозійностійкої сталі.

Механічна метальна зброя (зокрема луки та арбалети) має характеризуватися:

- зусиллям натягу тятиви більш, як 196 Н (20 кг),
- металевим уражуючим елементом або елементом зазначеної вище твердості.

Під **незаконним виготовленням** холодної зброї потрібно розуміти умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по її створенню чи переробленню, внаслідок чого предмети чи матеріали набувають відповідних характерних властивостей холодної зброї.

Ремонт холодної зброї – це відновлення характерних властивостей зброї шляхом заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин, внаслідок якого зброя стає придатною до використання за цільовим призначенням.

Зміст понять **носіння та збут** тотожний змісту таких понять, вжитих у ч. 1 ст. 263 КК України.

**Спеціальна підстава звільнення
від кримінальної відповідальності
за діяння, передбачені ст. 263 КК України**

УМОВА

**Добровільна здача органам влади зброї,
бойових припасів, вибухових речовин
або вибухових пристроїв.**

Під **добровільною здачею органам влади зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв**, необхідно розуміти такі дії, коли особа, маючи можливість і надалі зберігати будь-який із зазначених предметів, незалежно від мотивів за власним бажанням передає його відповідному державному органу.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ, ПЕРЕРОВКИ
ЧИ РЕМОНТУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
АБО ФАЛЬСИФІКАЦІЇ, НЕЗАКОННОГО ВИДАЛЕННЯ
ЧИ ЗМІНИ ЇЇ МАРКУВАННЯ, АБО НЕЗАКОННОГО
ВИГОТОВЛЕННЯ БОЙОВИХ ПРИПАСІВ,
ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЧИ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ
(ст. 263¹ КК УКРАЇНИ)**

Стаття 263¹. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв

1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої.

СУБ'ЄКТ

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) незаконне виготовлення;
- 2) незаконна переробка;
- 3) незаконний ремонт;
- 4) фальсифікація маркування;
- 5) видалення маркування;
- 6) зміна маркування

Діяння у формах 2–6 є кримінальними правопорушеннями лише щодо вогнепальної зброї.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене організованою групою.

Визначення основних понять

Під **незаконним виготовленням** вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв потрібно розуміти умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по їх створенню, внаслідок чого вони набувають відповідних характерних властивостей.

Такими діями, зокрема, є перероблення ракетниці, стартового, будівельного, газового пістолета, інших пристроїв, пристосованих для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, у зброю, придатну до стрільби, виготовлення вибухових речовин, вибухових пристроїв чи боеприпасів з використанням будь-яких компонентів, які самі собою не є вибухівкою, але внаслідок цих дій набувають здатності до вибуху тощо.

Під **незаконною переробкою** вогнепальної зброї слід розуміти будь-які дії зі зміни існуючої вогнепальної зброї, наприклад виготовлення обріза із мисливської (зокрема гладкоствольної) рушниці.

Ремонт вогнепальної зброї – це таке відновлення характерних властивостей зазначених предметів шляхом заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин і механізмів, внаслідок якого ці предмети стають придатними до використання за цільовим призначенням.

Маркування – це її унікальне позначення в процесі виготовлення шляхом нанесення на зброю найменування виготовлювача, країни або місця виготовлення, серійного номера, або будь-якого іншого зручного у використанні позначення, яке складається з простих геометричних символів у сполученні із цифровим та (або) буквено-цифровим кодовим позначенням та яке дозволяє швидко визначити, ідентифікувати зброю.

Фальсифікація маркування – це повна або часткова зміна маркування, нанесеного виробником.

Видалення маркування полягає у його знищенні будь-яким способом, в результаті чого унеможливорюється швидка ідентифікація зброї.

Зміст поняття **зміна маркування** тотожний поняттю фальсифікація маркування.

Зміст понять **вогнепальна зброя, бойові припаси, вибухові речовини, вибухові пристрої, повторно, за попередньою змогою групою осіб, організованою групою** тотожний змісту таких понять, використаних у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕДБАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
АБО БОЙОВИХ ПРИПАСІВ
(ст. 264 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів

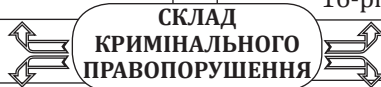
Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, що виникають у зв'язку із встановленням правил зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів.

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі недбалого зберігання;
- 2) наслідком у виді:
  - а) спричинення загибелі людей;
  - б) настання інших тяжких наслідків;
- 3) знаряддям, яким виступає вогнепальна зброя або бойові припаси.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі необережності.

Визначення основних понять

Недбале зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів полягає у їх зберіганні без дотримання встановлених нормативними актами та загальноприйнятими правилами застережних заходів,

які виключають можливість вільного доступу сторонніх осіб до цих предметів, а також незаконної передачі зазначених предметів іншій особі.

Окремі правила зберігання вогнепальної зброї регламентовані **Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів**, затвердженою Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622 зі змінами та доповненнями.

Зокрема, зброя, бойові припаси до неї, основні частини зброї, пристрої та патрони до них, що належать громадянам, мають зберігатися в металевих ящиках, сейфах, спеціально виготовлених для зберігання зброї, за місцем їх постійного проживання або в місцях тимчасового перебування власників (дачних будинках тощо), про що повідомляються органи поліції. Водночас зброя, пристрої мають бути в розрядженому стані.

Нарізна вогнепальна зброя, за місцем проживання працівників правоохоронних органів, має зберігатися у міцно прикріплених до підлоги або стіни металевих ящиках (шафах) з внутрішніми замками (не менше двох), товщина стінок яких має бути не менше 3 мм.

Під **загибеллю людей** розуміється настання смерті хоча двох або більше осіб.

Під **іншими тяжкими наслідками** слід розуміти настання смерті одній особі, завдання тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній особі, середньої тяжкості тілесних ушкоджень двом або більше особам, а також великої матеріальної шкоди будь-якій юридичній чи фізичній особі.

Поняття **вогнепальної зброї та бойових припасів** мають такий самий зміст, як і у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України), однак слід зважати, що у ст. 264 КК України йдеться про будь-яку вогнепальну зброю, **зокрема і мисливську гладкоствольну**.

Водночас не має значення те, чи зберігалася зброя на законних підставах.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВОДЖЕННЯ
З ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ
(ст. 267 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 267. Порухення правил поведження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами

Порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або інших правил поведження з ними, а також незаконне пересилання цих речовин чи матеріалів поштою або вантажем, якщо це порушення створило небезпеку загибелі людей або настання інших тяжких наслідків.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, що виникають з приводу дотримання встановленого законодавством порядку поведження з вибуховими речовинами;
предмет – вибухові речовини.

СУБ'ЄКТ

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у одній із двох форм:
  - а) порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення чи інших правил поведження з вибуховими речовинами;
  - б) пересилання цих речовин чи матеріалів поштою або вантажем;
- 2) наслідком у виді:
  - а) створення небезпеки загибелі людей;
  - б) створення небезпеки настання інших тяжких наслідків.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі необережності.

Визначення основних понять

Під **правилами поведження із вибуховими речовинами** слід розуміти правила, передбачені Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою Наказом Міністерства внутрішніх справ України 21.08.1998 № 622, а також будь-якими іншими нормативними актами, що встановлюють такі правила.

Під **небезпекою загибелі людей або настання інших тяжких наслідків** варто розуміти реальну загрозу заподіяння смерті однієї чи декількох людей, заподіяння важкого тілесного ушкодження, великої майнової шкоди, забруднення повітря тощо.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА БАНДИТИЗМУ
(ст. 257 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 257. Бандитизм

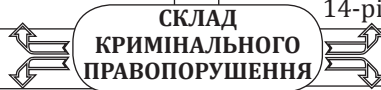
Організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі.

ОБ'ЄКТ

громадська безпека.
Потерпілими можуть бути і окремі фізичні особи, і юридичні особи (підприємства, установи, організації).

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 14-річного віку.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із трьох форм:

- а) організація озброєної банди;
- б) участь в озброєній банді;
- в) участь в нападі озброєної банди.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини та спеціальною метою – вчинення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб.

Визначення основних понять

Бандою необхідно визнавати озброєну організовану групу або злочинну організацію, яка попередньо створена з метою вчинення декількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб.

Організованою групою є внутрішньо стійке об'єднання трьох або більше осіб, попередньо зорганізоване для кримінальних правопорушень злочинів, учасники якого об'єднані єдиним відомим для них планом із розподілом функцій учасників, спрямованих на досягнення цього плану.

Злочинною організацією є внутрішньо і зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися

для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп.

Стійкість організованої групи та злочинної організації полягає в їх здатності забезпечити стабільність і безпеку свого функціонування, тобто ефективно протидіяти факторам, що можуть їх дезорганізувати, як внутрішнім (наприклад, невизнання авторитету або наказів керівника, намагання окремих членів об'єднання відокремитись чи вийти з нього), так і зовнішнім (недотримання правил безпеки щодо дій правоохоронних органів, діяльність конкурентів по злочинному середовищу тощо). На здатність об'єднання протидіяти внутрішнім дезорганізуючим факторам указують, зокрема, такі ознаки: стабільний склад, тісні стосунки між його учасниками, їх централізоване підпорядкування, єдині для всіх правила поведінки, а також наявність плану кримінально протиправної діяльності і чіткий розподіл функцій учасників щодо його досягнення.

Ознаками зовнішньої стійкості злочинної організації можуть бути встановлення корупційних зв'язків в органах влади, наявність каналів обміну інформацією щодо діяльності конкурентів по злочинному середовищу, створення нелегальних (тіньових) страхових фондів та визначення порядку їх наповнення й використання тощо.

Організація озброєної банди – це сукупність дій з заснування стійкого злочинного об'єднання для вчинення нападів. Зазначені дії за своїм змістом близькі до дій з організації злочину і включають підшукування співучасників, об'єднання їхніх зусиль, детальний розподіл між ними обов'язків, складення плану, визначення способів його виконання, забезпечення зброєю тощо. Проте основною метою організатора банди є утворення стійкого об'єднання осіб для вчинення нападів, забезпечення взаємозв'язку між діями всіх учасників останнього, упорядкування взаємодії його структурних частин.

Банду слід вважати створеною з моменту досягнення її учасниками згоди щодо вчинення першого нападу за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності такого ж характеру та за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди. Водночас не має значення, передувала створенню банди стадія існування об'єднання як організованої групи або злочинної організації чи банда одразу була створена як така.

Організацією озброєної банди належить визнавати створення як організованої групи чи злочинної організації, що вже озброєні, але ще не вчинили нападів, так і таких стійких об'єднань, які, щоб дістати зброю, вчиняють напади на військовослужбовців, працівників правоохоронних органів тощо. Уже в момент нападу з метою заволодіння зброєю ці об'єднання стають бандою, оскільки в такий спосіб її члени озброюються.

Участь у банді передбачає надання цією особою згоди на участь у такому об'єднанні за умови, що вона усвідомлювала факт його існування і підтвердила певними діями реальність своїх намірів.

Участь в озброєній банді слід розуміти не тільки як безпосереднє здійснення нападів, а й як сам факт вступу особи до неї чи вчинення будь-яких дій, спрямованих на створення сприятливих умов для її функціонування (надання транспорту, приміщень, здійснення фінансування та матеріально-технічного забезпечення, постачання зброї, підшукування об'єктів для нападу, зберігання зброї, злочинно набутого майна, коштів тощо). Проте в будь-якому разі участь у банді (як форма бандитизму) обов'язково передбачає членство особи в цьому об'єднанні, яке набувається шляхом вступу до останнього. Вчинення зазначених дій особою, яка не є учасником банди, належить розцінювати як пособництво у бандитизмі.

Участь у вчинюваному бандою нападі – це будь-яка співучасть у вчинюваному бандою нападі особи, що не є учасником банди. Однак така особа має усвідомлювати факт існування банди, і що вона бере участь у кримінальному правопорушенні, що вчиняється саме бандою.

Озброєність, як ознака банди, полягає у наявності в її учасників або хоча б одного з них (в останньому випадку інші учасники мають знати про це й усвідомлювати можливість застосування зброї під час нападів) вогнепальної або холодної зброї, зокрема гладкоствольної мисливської.

Нападом озброєної банди є дії, спрямовані на досягнення злочинного результату шляхом застосування насильства до потерпілого чи створення загрози його застосування. Такий напад вважається здійсненим і у випадках, коли члени банди не застосовували зброї, яка перебувала в їх розпорядженні.

Особливості кваліфікації

Дії, які полягають у незаконному заволодінні вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями, їх придбанні, виготовленні, ремонті, або в незаконному заволодінні радіоактивними матеріалами чи їх придбанні, або у виготовленні, ремонті холодної зброї, вчинені з метою організації банди, а також аналогічні дії учасників уже існуючої банди чи збут останніми зазначених предметів належить кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 257, 262 або ч. 1 чи ч. 2 ст. 263 КК України.

Дії учасників банди, пов'язані з незаконним носінням, зберіганням, ремонтом та передачею (один одному) предметів, якими вона озброєна, є складовими елементами бандитизму і додаткової кваліфікації за ст. 263 КК України не потребують.

Всі інші злочини, вчинені бандою, окрім організації банди, участі у ній та у вчинюваних нею нападах (розбої, вбивства, умисні заподіяння тілесних ушкоджень тощо), підлягають окремій кваліфікації за статтями КК України як сукупність таких кримінальних правопорушень і кримінального правопорушення, передбаченого ст. 257 КК України.

Оскільки законом встановлено відповідальність за сам факт організації банди, то особа, яка була одним із її організаторів, визнається виконавцем злочину, передбаченого ст. 257 КК України, навіть якщо вона в подальшому не брала участі в діяльності банди.

Особи, які не були учасниками банди і не усвідомлювали факту її існування, але в будь-який спосіб сприяли у вчиненні нею нападу, несуть відповідальність за кримінальне правопорушення, що охоплювався їхнім умислом.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОСТАЧАННЯ ЗБРОЇ, БОЄПРИПАСІВ,
ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЧИ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ
НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИМ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИМ
АБО ЗБРОЙНИМ ФОРМУВАННЯМ
(ч. 3 ст. 260 КК УКРАЇНИ)**

ОБ'ЄКТ

основний – громадська безпека;
додатковий – національна безпека.

Предмет:

- а) зброя;
- б) боєприпаси;
- в) вибухові речовини;
- г) військова техніка.

СУБ'ЄКТ

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у формі постачання непередбаченим законом воєнізованим або збройним формуванням зазначених предметів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини. Зміст умислу має охоплювати усвідомлення факту існування воєнізованого або збройного формування, непередбаченого законом.

Визначення основних понять

Під **воєнізованими** слід розуміти **формування**, які мають організаційну структуру військового типу, а саме: єдиначальність, підпорядкованість та дисципліну, і в яких проводиться військова або стройова чи фізична підготовка.

Під **збройними формуваннями** слід розуміти воєнізовані групи, які незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю.

Під **зброєю** слід розуміти і холодну, і вогнепальну зброю.
Детальніше про зміст понять **вогнепальна зброя, бойові припаси та вибухові речовини** див. кримінально-правову характеристику складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України.

Військова техніка – літаки та гелікоптери бойові, учбово-бойові, спеціальні військові, транспортні, апарати літальні безпілотні, складові одиниці літальних апаратів, пристрої та агрегати авіаційні, обладнання для забезпечення зльоту, посадки та технічного обслуговування літальних апаратів; бойові кораблі та катери, кораблі спеціального призначення, судна та катери забезпечення і спеціальні, апарати глибоководні; машини бойові колісні, машини військової спеціальні колісні, машини бойові гусеничні, спеціальне приладдя озброєння бойової колісно-гусеничної техніки; спеціальна техніка телефонного, телеграфного зв'язку та передачі даних, її складові частини; технічні засоби захисту апаратури, ліній і каналів зв'язку та їх складові одиниці, апаратура шифрувальна та її складові частини, спеціальна техніка факсимільного зв'язку, техніка спеціального радіозв'язку, апаратура радіонавігаційних систем, спеціальна апаратура для запису (відеозапису) та відтворення звуку (відеосигналів), обладнання радіолокаційне, гідролокаційне, техніка протидії радіоелектронним, інфрачервоним, оптичним, гідроакустичним засобам виявлення цілей, засобам зв'язку, радіорозвідки противника, технічного захисту інформації та комплексного технічного контролю; спеціальне обладнання для автоматизованого (автоматичного) оброблення даних військового призначення, програмне забезпечення.

Постачання товарів – будь-яка передача права на розпоряджання товарами як власник, у тому числі продаж, обмін чи дарування такого товару.

ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ОЗНАКОЮ ОСНОВНОГО СКЛАДУ ЯКИХ Є ЗБРОЯ

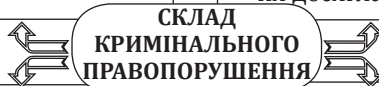
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗБРОЇ (ч. 2 ст. 146 КК УКРАЇНИ)

ОБ'ЄКТ

основний – суспільні відносини щодо охорони волі особи;
додатковий – здоров'я особи, її психічна недоторканість, а також громадська безпека у випадку застосування зброї.

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у одній із двох форм:
  - а) незаконне позбавлення волі людини;
  - б) викрадення людини;
- 2) знаряддям, яким є зброя.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

Визначення основних понять

Поняття **позбавлення волі** у ст. 146 КК України слід тлумачити звужено – як утримання людини у місці, де вона не бажає, або вже не бажає перебувати, і яке вона самостійно не може покинути з будь-яких причин.

Позбавлення волі є незаконним у всіх випадках, коли воно здійснюється у невідповідності з Конституцією України та Законами України.

Під **викраденням людини** варто розуміти заволодіння людиною будь-яким способом (таємно, відкрито, шляхом нападу, обману, зловживання довірою).

На відміну від незаконного позбавлення волі, викрадення передбачає обов'язкове переміщення людини з місця, де вона перебувала до місця, в якому вона не бажає перебувати.

Під **зброєю** слід розуміти і холодну, і вогнепальну зброю, зокрема мисливську (детальніше див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України).

Під **застосуванням зброї** слід розуміти як реальне використання її бойових властивостей стосовно потерпілого чи інших осіб, так і її використання для психічного впливу на таких осіб з метою подолання опору, залякування.

Наслідки застосування зброї (смерть, тілесні ушкодження) потребують додаткової кваліфікації за статтями КК України, що передбачають відповідальність за заподіяння смерті чи тілесних ушкоджень.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
КОНТРАБАНДИ
(ст. 201 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 201. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боеприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

ОБ'ЄКТ

основний – встановлений нормативно-правовими документами порядок переміщення окремих предметів через митний кордон України;

додатковий – громадська безпека.

Предмет (з-поміж іншого):

- 1) зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) боеприпаси до зброї, крім боеприпасів до гладкоствольної мисливської зброї;
- 3) вибухові речовини;
- 4) частини нарізної вогнепальної зброї.

**СУБ'ЄКТ
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопОРУШЕННЯ**

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі переміщення предметів через митний кордон;
- 2) одним із двох способів:
  - а) поза митним контролем;
  - б) митного контролю.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинена за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинена особою, раніше судимою за кримінальне правопорушення, передбачене цією статтею;
- 3) вчинена службовою особою з використанням службового становища.

Визначення основних понять

Переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та частин вогнепальної нарізної зброї **поза митним контролем** полягає у їх переміщенні:

- поза місцем розташування органу доходів і зборів;
- поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей;
- з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів.

Переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та частин вогнепальної нарізної зброї з **приховуванням від митного контролю** полягає у їх переміщенні:

- з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що ускладнюють виявлення таких предметів;
- шляхом надання одним предметам вигляду інших;
- з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування предметів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Під **спеціально виготовленим сховищем (тайником)** треба розуміти сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення предметів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Використанням інших засобів чи способів, що ускладнюють виявлення предметів, можуть визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна їхніх зовнішніх ознак – форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо).

Підробленими треба вважати і фальшиві документи, і справжні, до яких внесені неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими підписами, відбитками печаток та штампів.

Незаконно одержаними слід визнавати документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку.

Документами, що містять неправдиві дані, є, зокрема, такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, а також їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, не відповідають дійсності.

Контрабанда вважається вчиненою **за попередньою змовою групою осіб** (ч. 2 ст. 201 КК) тоді, коли в її здійсненні брали участь декілька осіб (дві і більше), які заздалегідь, тобто до початку кримінального правопорушення, домовилися про спільне її вчинення. Кожна з таких осіб, незалежно від того, яку роль вона виконувала, несе відповідальність за ч. 2 ст. 201 КК як співвиконавець. У разі, коли особа вчинила контрабанду у співучасті з організатором, підбурювачем, пособником, зазначена кваліфікуюча ознака відсутня.

Раніше судимою за злочин, склад якого передбачений ст. 201 КК, слід вважати особу, яка вже засуджувалася за ч. 1 чи ч. 2 цієї статті, за умов, що вирок за попереднє кримінальне правопорушення набрав законної сили до вчинення повторного та, що судимість за попередній кримінальне правопорушення не погашена і не знята.

До **основних частин зброї** належать будь-які елементи або запасні деталі, спеціально призначені для вогнепальної зброї та необхідні для її функціонування, а саме: ствол, корпус або стовбурна коробка, затвор або барабан, вісь затвору або казенник.

Зміст понять **вогнепальна зброя, мисливська зброя, бойові припаси, вибухові речовини**, а також зміст поняття **службова особа** тотожні змісту таких понять, використаних у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України).

Особливості кваліфікації

Вчинення контрабанди службовою особою з використанням свого службового становища потрібно кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень – за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 і тією статтею КК України, якою передбачено відповідальність за вчинений службовий злочин.

У випадках, коли вчинення контрабанди пов'язане з підробленням документів, печаток, штампів та бланків або з використанням підроблених документів, вчинене також належить кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень – за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 та відповідною частиною ст. 358 КК України.

Якщо контрабанда була вчинена з метою ухилитися від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, необхідних при переміщенні товарів через митний кордон України, вчинене варто кваліфікувати за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 КК України і за наявності для того підстав – за відповідною частиною ст. 212 КК України.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ХУЛІГАНСТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ
АБО ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ЧИ ІНШОГО ПРЕДМЕТА,
СПЕЦІАЛЬНО ПРИСТОСОВАНОГО
АБО ЗАЗДАЛЕГІДЬ ЗАГОТОВЛЕНОГО
ДЛЯ НАНЕСЕННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ
(ч. 4 ст. 296 КК УКРАЇНИ)**

ОБ'ЄКТ

основний – громадський порядок;
додатковий – громадська безпека у випадку застосування зброї.

СУБ'ЄКТ

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 14-річного віку.

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням та наслідком у виді грубого порушення громадського порядку, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом, а також

знаряддями:

- а) вогнепальна або холодна зброя;
- б) предмет, спеціально пристосований або заздалегідь заготовлений для нанесення тілесних ушкоджень.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини, а також мотивом явної неповаги до суспільства.

Визначення основних понять

За ознакою **особливої зухвалості** хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знуцанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час наполегливо не припиняла.

Хуліганством, яке супроводжувалось **винятковим цинізмом**, можуть бути визнані дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі, наприклад, проявом безсоромності чи грубої непристойності, знуцанням над хворим, дитиною, особою похилого віку або такою, яка перебувала у безпорадному стані тощо.

Під **вогнепальною** зброєю слід розуміти будь-яку вогнепальну зброю, зокрема мисливську. Детальніше про зміст понять вогнепальної та холодної зброї див. кримінально-правову характеристику складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України.

Спеціально пристосованими для нанесення тілесних ушкоджень слід визнавати предмети, які пристосовані винною особою для цієї мети наперед або під час учинення хуліганських дій.

Заздалегідь заготовленими для нанесення тілесних ушкоджень є предмети, які хоч і не зазнали попередньої обробки, але ще до початку хуліганства були приготовлені винним для зазначеної мети.

Мотив явної неповаги до суспільства полягає у прагненні особи показати свою зневагу до існуючих у суспільстві правил поведінки, протиставити себе іншим особам чи суспільству загалом.

Особливості кваліфікації

Вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства, як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, варто зважати, що ця ознака наявна лише в тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподіяв чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цих предметів під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Використання під час вчинення хуліганства ножів, які не належать до холодної зброї, інших предметів господарсько-побутового призначення, спеціальних засобів (гумового кийка, газових пістолета, балончика, гранати, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії), пневматичної зброї, сигнальних, стартових, будівельних пістолетів, ракетниць, вибухових пакетів, імітаційно-піротехнічних та освітлюваних засобів, що не містять вибухових речовин і сумішей, а також інших спеціально пристосованих для нанесення тілесних ушкоджень знарядь злочину є підставою для кваліфікації дій винної особи за ч. 4 ст. 296 КК України не тільки в тих випадках, коли вона заподіює ними тілесні ушкодження, а й тоді, коли ця особа за допомогою зазначених предметів створює реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Застосування або спроба застосування предметів, підібраних на місці кримінального правопорушення, які не були спеціально пристосовані для нанесення тілесних ушкоджень, не дає підстав для кваліфікації дій винного за ч. 4 ст. 296 КК України.

Під час вчинення хуліганства групою осіб за ч. 4 ст. 296 КК України можуть бути кваліфіковані дії тих його учасників, які особисто застосували зброю або інший предмет, спеціально пристосований чи заздалегідь заготовлений для нанесення тілесних ушкоджень, а також тих осіб, які хоча самі й не застосовували зазначених знарядь, але дали згоду чи в інший спосіб сприяли їх застосуванню іншими виконавцями цього кримінального правопорушення.

Якщо один з учасників злочину застосував такі знаряддя без відома інших, то відповідальність за ч. 4 ст. 296 КК України має нести лише він.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВТЕЧІ
З МІСЦЯ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО З-ПІД ВАРТИ,
ПОЄДНАНИХ ІЗ ЗАВОЛОДІННЯМ ЗБРОЄЮ
ЧИ З ЇЇ ВИКОРИСТАННЯМ
(ч. 4 ст. 393 КК УКРАЇНИ)**

1. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варті, вчинена особою, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі або арешту чи перебуває в попередньому ув'язненні.

2. Ті самі дії, якщо вони поєднані із заволодінням зброєю чи з її використанням.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, пов'язані із реалізацією правосуддя, в частині виконання покарання у виді позбавлення волі або арешту чи застосування до особи запобіжного заходу у виді тримання під вартою.

СУБ'ЄКТ

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі втечі з місця позбавлення волі або з-під варті, поєднаного з заволодінням зброєю чи її використанням;
- 2) відповідним місцем, яким є установа, що виконує покарання у виді позбавлення волі або арешту, а також здійснює тримання під вартою;
- 3) знаряддями, якими є зброя.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

Визначення основних понять

Під **зброєю** слід розуміти будь-яку вогнепальну або холодну зброю. Детальніше про зміст понять вогнепальної та холодної зброї див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України.

Під **заволодінням зброєю** слід розуміти одержання такої зброї шляхом викрадення (таємного, відкритого), обману, нападу чи вимагання у інших осіб зазвичай персоналу відповідних установ чи конвою.

Виготовлення зброї, отримання її через передачі не можна розглядати як незаконне заволодіння зброєю, і такі діяння потребують додаткової кваліфікації за ст. ст. 263, 263⁻¹ КК України.

Використання зброї полягає і у застосуванні її бойових властивостей до інших осіб, і погрозі такого її застосування.

Розділ 4

**АЛГОРИТМ ДІЙ
ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ**

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

**Види кримінальних правопорушень у сфері обігу
наркотичних засобів, психотропних речовин,
їх аналогів або прекурсорів**

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК України).

Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК України).

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК України).

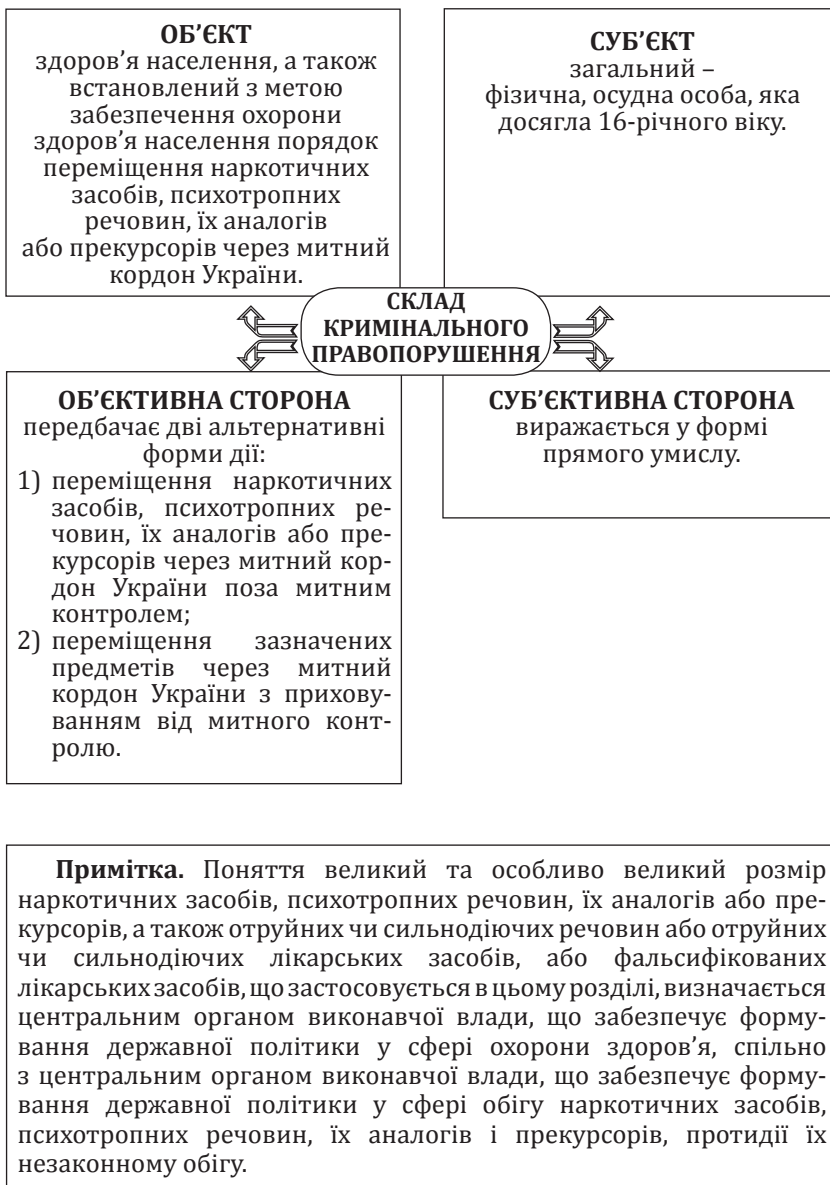
Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України).

- Посів або вирощування снотворного маку чи конопель (ст. 310 КК України).
- Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України).
- Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України).
- Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних і сильнодіючих речовин (ст. 321 КК України).
- Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів (ст. 321-1 КК України).
- Порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів (ст. 321-2 КК України).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНТРАБАНДИ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ ЧИ ПРЕКУРСОРІВ
АБО ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(СТ. 305 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 305. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів

1. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

**Кваліфікуючі ознаки контрабанди наркотичних засобів,
психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів
або фальсифікованих лікарських засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини;
- 4) якщо предметом цих дій були наркотичні засоби і психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах;
- 5) вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів організованою групою;
- 6) якщо предметом цих дій були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах.

Наркотичні засоби – вміщені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6.05.2000 № 770 у вигляді Таблиць I–IV, речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, що становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання (Списки № 1 Таблиць I, II, III Переліку).

Найбільш поширені наркотичні засоби:

Гашиш – відділена смола, очищена чи неочищена, яку одержують із рослин роду *Cannabis*. Найчастіше зустрічається у вигляді спеціально приготовленої суміші відділеної смоли, пилку рослин та подрібнених верхівок рослин канабіс із різними наповнювачами (це можуть бути: паста, плитки, кульки, таблетки).

Макова соломка – всі частини, цілі чи подрібнені (за винятком дозрілого насіння), рослини виду мак снотворний, зібрані яким завгодно способом, що містять наркотично активні алкалоїди опію.

Марихуана – цілі або різного ступеня подрібнення верхівки рослини канабіс із квітками, залишками стебла чи плодами (за винятком центрального стебла, насіння та листя, якщо вони не супроводжуються верхівками) або окремі їх частини (квітки, пилок), з яких не була виділена смола, і які містять тетрагідроканабіноли.

Екстракти канабісу – засоби, одержані з канабісу або його смоли шляхом екстрагування будь-якими розчинниками.

Опій – сік снотворного маку, що згорнувся.

Опій ацетильований – засіб, що отримують шляхом ацетилювання опію або екстракційного опію, який містить у своєму складі, крім алкалоїдів опію, моноацетилморфін, діацетилморфін, ацетил кодеїн чи їх суміш.

Опій екстракційний (екстракт макової соломи, концентрат макової соломи) – засіб, що отримують із макової соломи шляхом виділення (екстракції) наркотично активних алкалоїдів за допомогою води або органічних розчинників; може зустрічатися в рідкому, смолоподібному або твердому стані.

Рослина виду мак снотворний – рослина виду *Papaver somniferum* L.

Рослина роду коноплі – рослина будь-якого роду *Canabis*.

Морфій – виготовлений з опію препарат, який являє собою безколірні кристали, що погано розчиняються у воді.

Героїн – дуже сильний наркотик, що виготовляється з морфію: у 10 разів сильніший за морфій і у 20 разів – за опій.

Кокаїн – дуже дрібні кристали білого кольору, отримані з листя однієї з південноамериканських рослин (кокаїновий кущ).

Кока лист – лист кокаїнового куща, за винятком листя, з якого видалено весь екгонін, кокаїн та інші наркотично активні алкалоїди.

Кокаїновий кущ – рослина будь-якого виду роду *Erythroxylon*.

Психотропні речовини – вміщені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, препарати, природні матеріали, що здатні викликати стан залежності та справляти депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему або зумовлювати порушення сприйняття, емоцій, мислення, поведінки і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними (списки № 2 Таблиць I, II, III Переліку).

Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин – заборонені до обігу в Україні, але не вміщені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури і властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких ці речовини відтворюють.

Перелік особливо небезпечних наркотичних засобів та психотропних речовин визначено Державним комітетом України з питань контролю за наркотиками і наведено у Списках № 1 і 2 Таблиці 1 Переліку. До них належать, зокрема: наркотичні засоби – героїн, кокаїновий кущ, кока лист, макова соломка (концентрат із неї), ефедрин, опій; психотропні речовини – катинон, ЛСД, ЛСД-25, парагексил, МДМА.

Великі й особливо великі розміри наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів визначено в Таблицях невеликих, великих і особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що є у незаконному обігу, затверджених наказом МОЗ від 01.08.2000 № 188 (зокрема, кваліфікація злочинних діянь здійснюється з посиланням на ч. 2 ст.ст. 305, 307, 314 КК України).

У Таблицях невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, що знаходяться у незаконному обігу, не визначено розмір аналогів наркотичних засобів чи психотропних речовин, тому предметом злочину є будь-яка їх кількість.

Прекурсори – речовини та їх солі, що використовуються під час виробництва, виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин, вміщених до Таблиці IV Переліку. Самі собою прекурсори не призначені для вживання з метою викликати наркотичне сп'яніння чи одурманювання, а лише є сировиною. Перелік прекурсорів також затверджується Державним комітетом України з питань контролю за наркотиками.

Прекуртори поділяються:

фармакологічні – початкова хімічна сировина, з якої виготовляються синтетичні наркотики або психотропи (список № 1 Таблиці IV);

промислові – ті, що використовуються в процесі виготовлення природних напівсинтетичних та синтетичних наркотичних чи психотропних речовин (список № 2 Таблиці IV).

Фальсифікований лікарський засіб – лікарський засіб, який умисно промаркований неідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком) про лікарський засіб із відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарський засіб, який умисно підроблений в інший спосіб і не відповідає відомостям (одній або декільком), зокрема щодо складу про лікарський засіб із відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України (ЗУ від 04.04.1996 № 123/96-ВР «Про лікарські засоби»; п. 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами, затверджених наказом від 31.10.2011 № 723).

Під великим розміром фальсифікованих лікарських засобів визнаються така кількість засобів, яка відповідає вартості сертифікованих лікарських засобів, вартість яких становить від 50 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Під особливо великим розміром фальсифікованих лікарських засобів – вартість яких становить 500 і більше таких мінімумів (Наказ МОЗ від 22.04.2013 № 321 «Про визначення понять «великі» та «особливо великі» розміри фальсифікованих лікарських засобів»).

Отруйні речовини – це речовини рослинного, тваринного і мінерального походження або продукти хімічного синтезу, здатні при впливі на живий організм викликати гостре або хронічне отруєння або смерть (ангідрит оцтової кислоти, миш'як).

Сильнодіючі речовини – це речовини синтетичного або природного походження, зокрема рослини, що заподіюють небезпечний вплив на організм людини, і можуть нанести шкоду її здоров'ю та життю при прийомі їх не в медичних цілях.

Одурманюючі засоби – це засоби, що спричиняють одурманюючий ефект, який змінює психіку і поведінку людини, і не належать до списку наркотичних, психотропних, отруйних і сильнодіючих речовин.

Мікробіологічні та інші біологічні агенти – предмети і речовини біологічного походження (біохімічні, мікробіологічні, біологічні препарати, мікроорганізми, патогенні для людей і тварин тощо), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей.

Допінг – речовини і методи, які використовуються для підвищення працездатності спортсменів, є потенційно небезпечними для здоров'я і заборонені для вживання антидопінговим Кодексом Олімпійського руху.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ, ЗДОБУТИХ ВІД НЕЗАКОННОГО
ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ, ПРЕКУРСОРІВ, ОТРУЙНИХ
ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ РЕЧОВИН АБО ОТРУЙНИХ
ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 306 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 306. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів

1. Розміщення коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, у банках, на підприємствах, в установах, організаціях та їх підрозділах або використання таких коштів для придбання об'єктів, майна, що підлягають приватизації, чи обладнання для виробничих чи інших потреб, або використання таких доходів (коштів і майна) з метою продовження незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

ОБ'ЄКТ

встановлений з метою протидії залученню в економіку «брудних» коштів та виконання Україною взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань порядок здійснення підприємницької та іншої господарської діяльності.

Додатковим обов'язковим об'єктом можуть бути інтереси правосуддя, нормальне функціонування фінансово-кредитної системи, право власності.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

передбачає три альтернативні дії:

- 1) розміщення коштів у банках, на підприємствах, установах, організаціях та їх підрозділах;
- 2) придбання за такі кошти об'єктів, майна, що підлягають приватизації, чи обладнання для виробничих та інших потреб;
- 3) використання таких коштів і майна з метою продовження незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

виражається у формі прямого умислу.

Примітка. Під великим розміром слід розуміти кошти, сума яких становить двісті та більше неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Кваліфікуючі ознаки використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені у великих розмірах.

Розміщення коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, у банках, на підприємствах, в установах, організаціях та їх підрозділах – це внесення грошових коштів (готівкових або безготівкових) на рахунок будь-якої фінансової установи (банку, кредитної спілки), зокрема відкриття накопичувальних, депозитних рахунків, переведення коштів з одного рахунка на інший, внесення їх у фонди підприємств, установ або організацій чи у фонди їх філій, придбання акцій підприємств та інші подібні дії.

Використання зазначених коштів для придбання об'єктів, майна, що підлягають приватизації – це здійснення правочину щодо них шляхом викупу, через тендер (міжнародні торги) або на аукціоні, купівля їх частки (акцій, майнового паю).

Використання шкідливих програмних чи технічних засобів – дії, внаслідок яких ці засоби активуються і починають функціонувати відповідно до своїх властивостей та призначення.

Майно, яке може бути предметом угоди – цінні папери, речі, рухоме майно (транспортні засоби тощо); об'єкти – нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, виробничі будівлі, транспортні системи).

Обладнання для виробничих або інших потреб – це устаткування, виробничі лінії, апаратура, прилади, будь-які механізми або пристрої, призначені для виробничої та іншої господарської діяльності, щодо яких здійснюються правочини за рахунок коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Використання доходів (коштів і майна) з метою продовження незаконного обігу – це надання їх для вчинення будь-яких незаконних діянь щодо наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, що забезпечує незаконний обіг цих предметів у подальшому.

До таких діянь належать:

Оренда земельних ділянок для незаконного культивування снотворного маку чи конопель, подальше культивування цих рослин.

Фінансування виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення наркотичних засобів та інших предметів; надання коштів для придбання та обладнання приміщень з метою їх утримання для незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ПЕРЕСИЛАННЯ
ЧИ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 307 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення,
придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут
наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

ОБ'ЄКТ

правовий режим обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Під час вчинення злочину із залученням неповнолітнього або малолітнього (ч. 2 і ч. 3) та щодо малолітнього (ч. 3) суб'єктом може бути лише повнолітня особа.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

описана як вичерпний перелік альтернативних форм злочинної поведінки, а саме незаконні:

- 1) виробництво;
- 2) виготовлення;
- 3) придбання;
- 4) зберігання;
- 5) перевезення;
- 6) пересилання;
- 7) незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується прямим умислом і метою збуту під час виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання особою наркотичних засобів або психотропних речовин.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) особою, яка раніше вчинила злочин, передбачений ст.ст. 308–310, 312, 314, 315, 317;
- 4) із залученням неповнолітнього;
- 5) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 6) щодо особливо небезпечних наркотичних засобів або психотропних речовин;
- 7) збут наркотичних засобів чи психотропних речовин у місцях, призначених для проведення навчальних, спортивних, культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян;
- 8) збут і передача цих засобів або речовин у місця позбавлення волі організованю групою;
- 9) щодо наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у великих розмірах;
- 10) із залученням малолітнього або щодо нього.

Незаконне виробництво – це всі дії, пов’язані із серійним одержанням наркотичних засобів, психотропних речовин із хімічних речовин та (або) рослин, включаючи відокремлення частин рослин або наркотичних засобів, психотропних речовин від рослин, з яких їх одержують, здійснені всупереч установленому законом порядку.

Незаконне виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин – це всі дії (включаючи рафінування, підвищення у препараті концентрації наркотичних засобів і психотропних речовин чи їх переробку), здійснені всупереч установленому законом порядку, у результаті яких на основі наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин одержуються готові до використання та (або) вживання форми наркотичних засобів, психотропних речовин або лікарські засоби, що їх містять, чи інші наркотичні засоби, психотропні речовини.

Незаконне придбання наркотичних засобів, психотропних речовин – це їх купівля, обмін на інші товари або речі, прийняття як плати за виконану роботу чи надані послуги, позики, подарунка або сплати боргу, привласнення знайденого.

Протиправне зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин – це будь-які умисні дії, пов'язані з фактичним незаконним перебуванням наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів у володінні винного (особа може тримати їх при собі, у будь-якому приміщенні, сховищі або в іншому місці).

Незаконне перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин – це умисне переміщення цих засобів і речовин будь-яким видом транспорту в межах території України з порушенням порядку і правил, установлених чинним законодавством.

Пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин – це незаконне переміщення їх у просторі шляхом відправлення поштою, багажем, посильним або іншим способом з одного місця в інше в межах України. Водночас злочин вважається закінченим із моменту оформлення і відправлення посылки, багажу, листа, бандеролі із зазначеними засобами або речовинами незалежно від того, отримав їх адресат чи ні.

Незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин – це будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації всупереч Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними» продаж, дарування, обмін, оплата послуги, сплата боргу, позика, введення володільцем цих засобів або речовин як ін'єкцій іншій особі за її згодою.

Залучення неповнолітнього (малолітнього) – це фактичне його втягнення повнолітньою особою у виробництво, виготовлення, перевезення, зберігання з метою збуту (а рівно без мети збуту) або збут наркотичних засобів чи психотропних речовин, відповідальність за вчинення яких передбачена ст.ст. 307, 309 КК України.

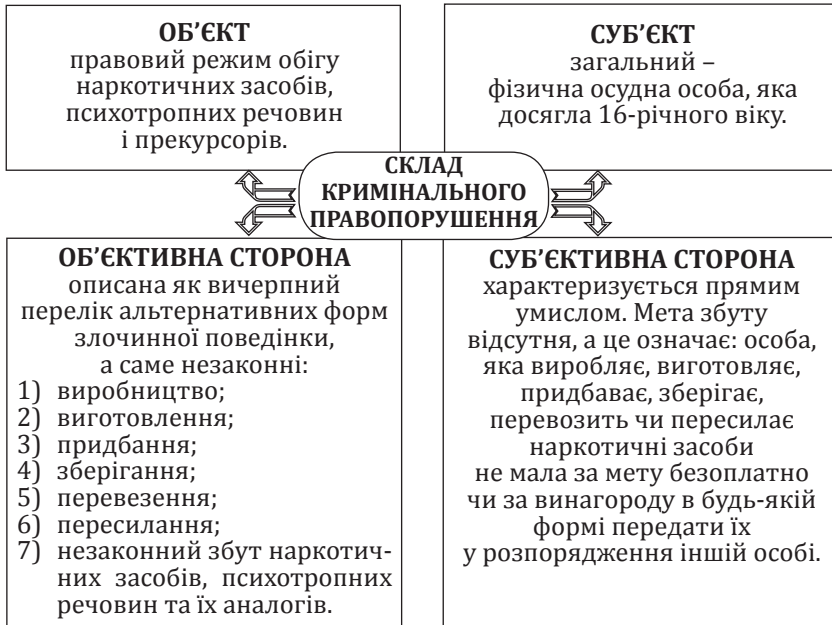
Збут у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в місцях масового перебування громадян – це будь-які умисні дії щодо відчуження наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів із передачею їх зацікавленим особам у приміщеннях або на прилеглий території навчальних закладів (шкіл, коледжів, університетів тощо), на авто- та залізничних вокзалах, в аеропортах, на ринках, у парках, розважальних закладах, на стадіонах, дискотеках, у комп'ютерних клубах.

Збут чи передача наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у місця позбавлення волі – це будь-які дії з доставляння зазначених речовин і засобів до приміщень або на територію кримінально-виконавчих установ як відкритого, так і закритого типу, до слідчих ізоляторів, ізоляторів тимчасового тримання, дисциплінарних батальйонів, гауптвахт, у яких відбувають покарання особи, засуджені до позбавлення волі.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЧИ ПЕРЕСИЛАННЯ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
АБО ЇХ АНАЛОГІВ БЕЗ МЕТИ ЗБУТУ
(ст. 309 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту

- 1) ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 2) ті самі дії, вчинені протягом року після засудження за цією статтею;
- 3) предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги у великих розмірах;
- 4) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені із залученням неповнолітнього;
- 5) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги в особливо великих розмірах

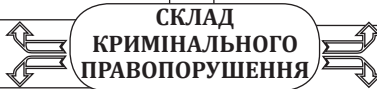
**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСІВУ
АБО ВИРОЩУВАННЯ СНОТВОРНОГО МАКУ ЧИ КОНОПЕЛЬ
(ст. 310 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 310. Посів або вирощування снотворного маку
чи конопель**

1. Незаконний посів або незаконне вирощування снотворного маку в кількості від ста до п'ятисот рослин чи конопель у кількості від десяти до п'ятдесяти рослин.

ОБ'ЄКТ
встановлений
порядок поведження з предметами,
які можуть бути сировиною
або технологічними компонентами
для виготовлення наркотичних
засобів чи психотропних речовин.

СУБ'ЄКТ
загальний –
фізична осудна особа,
яка досягла 16-річного
віку.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
дії, що полягають у незаконному
посіві чи вирощуванні зазначених
рослин.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
характеризується
прямим умислом.

**Кваліфікуючі ознаки посіву або вирощування
снотворного маку чи конопель**

- 1) особою, яка була засуджена за цією статтею;
- 2) особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 309, 311, 317 КК України;
- 3) за попередньою змовою групою осіб з метою збуту;
- 4) у кількості 500 і більше рослин.

Посів снотворного маку чи конопель – це висів насіння снотворного маку чи коноплі на будь-якій земельній ділянці, де б вона не була розташована, зокрема в захищеному ґрунті (у теплицях та парниках).

Вирощування снотворного маку чи конопель – це догляд за посівом та сходами з метою доведення культур до стадії дозрівання (розпушування ґрунту, проріджування, підгодівля добривами, полив рослин).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ЗБЕРІГАННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЧИ ПЕРЕСИЛАННЯ ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 311 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 311. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів з метою їх використання для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок поведінки з предметами, які можуть бути сировиною або технологічними компонентами для виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин, чим створюється загроза заподіяння шкоди інтересам держави у сфері охорони здоров'я, благополуччя населення.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

полягає в активних діях, спрямованих на незаконне виробництво, виготовлення придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів з метою їх використання для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин. Кожна із зазначених дій містить ознаки самостійного злочину.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини та метою використання прекурсорів для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин, а за ч. 2 ст. 311 – ще і метою збуту.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів

- 1) повторність;
- 2) попередня змова групи осіб;
- 3) великий розмір прекурсорів;
- 4) мета збуту та незаконний збут (ч. 2);
- 5) організована група (ч. 3).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ПРАВИЛ ОБІГУ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН,
ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 320 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 320. Порухення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

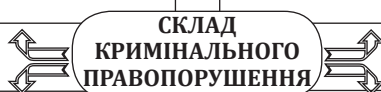
1. Порухення встановлених правил посіву або вирощування снотворного маку чи конопель, а також порухення правил виробництва, виготовлення, зберігання, обліку, відпуску, розподілу, торгівлі, перевезення, пересилання чи використання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, призначених для виробництва чи виготовлення цих засобів чи речовин.

ОБ'ЄКТ

порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

СУБ'ЄКТ

спеціальний.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

проявляється у формі:

- 1) порушення встановлених правил посіву або вирощування снотворного маку чи конопель;
- 2) порушення правил виробництва, виготовлення, зберігання, обліку, відпуску, розподілу, торгівлі, перевезення, пересилання чи використання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або відповідних прекурсорів.

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

характеризується
прямим умислом.

Кваліфікуючі ознаки порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) якщо вони спричинили нестачу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів у великих розмірах;
- 3) якщо вони призвели до викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особою своїм службовим становищем.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИГОТОВЛЕННЯ, ПРИДБАННЯ,
ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ПЕРЕСИЛАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ З МЕТОЮ
ЗБУТУ АБО ЗБУТУ ОТРУЙНИХ І СИЛЬНОДІЮЧИХ РЕЧОВИН
АБО ОТРУЙНИХ ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання,
перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту
або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних
чи сильнодіючих лікарських засобів**

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту, збут отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також здійснення таких дій щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення отруйних або сильнодіючих речовин, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, вчинені без спеціального на те дозволу.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок, спрямований на попередження захворювань населення, які зумовлені шкідливим впливом окремих предметів.

СУБ'ЄКТ

за ознаками ч. 1 – загальний, а за ознаками ч. 2 – спеціальний.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

охоплює дії, зазначені у диспозиції ст. 321 як альтернативні ознаки, зокрема виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання або збут отруйних або сильнодіючих речовин, а також здійснення таких дій щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення згаданих речовин.

**СУБ'ЄКТИВНА
СТОРОНА**

характеризується прямим умислом (ч. 1) або умислом чи необережністю (ч. 2).

Кваліфікуючі ознаки незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збуту отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо предметом таких дій були отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби у великих розмірах;
- 4) вчинені організованою групою, якщо предметом таких дій були отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби в особливо великих розмірах.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
АБО ОБІГУ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321¹ КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321¹. Фальсифікація лікарських засобів або обіг
фальсифікованих лікарських засобів**

1. Виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів.

ОБ'ЄКТ
встановлений
законом порядок
виготовлення й обігу
лікарських засобів.

СУБ'ЄКТ
загальний,
ним можуть визнаватись
і особи зі спеціальною освітою
(фармацевтичною, медичною,
хімічною, біологічною тощо),
і без неї.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
охоплює
шість альтернативних форм
злочинної поведінки, а саме:
1) виготовлення;
2) придбання;
3) перевезення;
4) пересилання;
5) зберігання;
6) збут завідомо фальсифікова-
них лікарських засобів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
характеризується прямим
умислом і метою збуту під час
придбання, перевезення,
пересилання чи зберігання
фальсифікованих лікарських
засобів.

**Кваліфікуючі ознаки фальсифікації лікарських засобів
або обігу фальсифікованих лікарських засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) у великих розмірах;
- 4) якщо вони спричинили тривалий розлад здоров'я особи;
- 5) виробництво фальсифікованих лікарських засобів.
- 6) якщо ці дії спричинили смерть особи;
- 7) інші тяжкі наслідки;
- 8) вчинені в особливо великих розмірах.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ
ДОКЛІНІЧНОГО ВИВЧЕННЯ, КЛІНІЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ
І ДЕРЖАВНОЇ РЕЕСТРАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
(ст. 321² КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 321². Порухення встановленого порядку доклінічного
вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації
лікарських засобів**

1. Умисне порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань лікарських засобів, фальсифікація їх результатів, а також порушення встановленого порядку державної реєстрації лікарських засобів.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, які складаються під час доклінічного вивчення, клінічних випробувань лікарських засобів, а також державної реєстрації лікарських засобів.

СУБ'ЄКТ

спеціальний, ним може бути особа, яка бере участь у доклінічному вивченні чи клінічному випробуванні лікарського засобу або державній реєстрації лікарського засобу.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується такими діями, як:

- 1) порушення встановленого порядку доклінічного вивчення лікарських засобів;
- 2) порушення встановленого порядку клінічних випробувань лікарських засобів;
- 3) фальсифікація результатів доклінічного вивчення та клінічних випробувань лікарських засобів;
- 4) порушення встановленого порядку державної реєстрації лікарських засобів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

**Кваліфікуючі ознаки порушення
встановленого порядку
доклінічного вивчення, клінічних
випробувань і державної
реєстрації лікарських засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо ці дії спричинили смерть особи;
- 4) інші тяжкі наслідки.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення

→ Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України).

→ Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України).

→ Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України).

→ Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 318 КК України).

→ Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319 КК України).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ,
ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
ЧИ ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(ст. 308 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання
наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів
чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання
службовим становищем**

1. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства.

ОБ'ЄКТ

встановлений з метою захисту здоров'я населення порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

СУБ'ЄКТ

фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку, а у разі вчинення злочину шляхом зловживання службовим становищем – службова особа, а злочину вчиненого в інший спосіб фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

передбачає протиправне вилучення наркотиків, психотропних речовин або їх аналогів і з власності держави чи колективних чи інших підприємств, і з приватного володіння окремих осіб.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується лише прямим умислом. При вчиненні його шляхом розбою обов'язковою ознакою є мета – викрадення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

- 1) вчинення кримінального правопорушення повторно за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинення кримінального правопорушення особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 306, 307, 310, 311, 312, 314, 317 КК України;
- 3) вчинення кримінального правопорушення в особливо великих розмірах;
- 4) вчинення кримінального правопорушення організованою групою осіб.

Викрадення – це незаконне таємне або відкрите (шляхом крадіжки чи грабежу) вилучення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів із підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності або в окремих громадян.

Привласнення – це утримання та обернення на свою користь наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, які були ввірені винному або були в його віданні у зв'язку з професійною діяльністю, тобто перебували у законному володінні цієї особи; утримання цих засобів і речовин у своєму особистому розпорядженні особою для себе або інших осіб з метою протиправного використання; невиконання вимог щодо їх повернення у термін, передбачений правилами зберігання, обліку, відпуску і використання, чи вимог про знищення.

Вимагання – це незаконна вимога передачі наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, поєднана з погрозою (письмово, усно, телефоном, через інших осіб тощо) здійснення в майбутньому вбивства або застосування насильства до потерпілого чи його близьких родичів, обмеження прав або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їх віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці.

Заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами чи їх аналогами – це заволодіння такими способами, як обман або зловживання довірою.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ,
ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ ПРЕКУРСОРІВ
АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(ст. 312 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 312. Викрадення, привласнення, вимагання
прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства
або зловживання службовим становищем**

1. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства з метою подальшого збуту, а також їх збут для виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок поведінки з предметами, які можуть бути сировиною або технологічними компонентами для виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

може виражатися у вчиненні хоча б однієї з таких дій: викрадення прекурсорів; привласнення; вимагання; заволодіння ними шляхом шахрайства; розкрадання прекурсорів, їх збут для виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

умисна форма вини у вигляді прямого умислу і метою збуту для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин або їх аналогів.

**Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання
прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства
або зловживання службовим становищем**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені у великих розмірах;
- 5) ті самі дії, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах;
- 6) ті самі дії, якщо вони вчинені організованою групою.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ,
ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ ОБЛАДНАННЯ,
ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ, ЧИ ЗАВОЛОДІННЯ
НИМ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА АБО ЗЛОВЖИВАННЯ
СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ ТА ІНШІ НЕЗАКОННІ ДІЇ
З ТАКИМ ОБЛАДНАННЯМ
(ст. 313 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання,
призначеного для виготовлення наркотичних засобів,
психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним
шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем
та інші незаконні дії з таким обладнанням**

1. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства, а також незаконне виготовлення, придбання, зберігання, передача чи продаж іншим особам такого обладнання.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок поведження з обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, встановлений з метою локалізації шляхів поширення наркоманії.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

охоплює альтернативно зазначені в диспозиції статті такі дії: викрадення обладнання; привласнення; вимагання; заволодіння ним шляхом шахрайства; виготовлення; придбання; зберігання; передача; продаж обладнання іншим особам.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу.

Кваліфікуючі ознаки викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інших незаконних дій з таким обладнанням

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб або особою, яка уже вчиняла один із злочинів, передбачених ст.ст. 306, 312, 314, 315, 317, 318 КК України;
- 3) заволодіння обладнанням шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені організованою групою;
- 5) ті самі дії, якщо вони вчинені з метою виготовлення особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів,
- 6) розбій з метою викрадення обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також його вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ, ПІДРОБЛЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЧИ ЗБУТУ ПІДРОБЛЕНИХ ДОКУМЕНТІВ
НА ОТРИМАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ПРЕКУРСОРІВ
(ст. 318 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 318. Незаконне виготовлення, підроблення,
використання чи збут підроблених документів на отримання
наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів**

1. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут підроблених чи незаконно одержаних документів, які дають право на отримання наркотичних засобів чи психотропних речовин або прекурсорів, призначених для вироблення або виготовлення цих засобів чи речовин.

ОБ'ЄКТ
порядок отримання
наркотичних засобів, психотропних
речовин або прекурсорів,
встановлений з метою локалізації
шляхів поширення наркоманії.

СУБ'ЄКТ
загальний –
фізична осудна особа,
яка досягла 16-річного
віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
охоплює:

- 1) незаконне виготовлення;
- 2) підроблення;
- 3) використання;
- 4) збут підроблених або незаконно одержаних зазначених документів.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
характеризується виною
у формі прямого умислу.

Кваліфікуючі ознаки незаконного виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 306–317 КК України.

Виготовлення – це дії зі створення документа, який за своїм змістом повністю не відповідає дійсності, тобто є фальшивим.

Підроблення – це внесення в істинний документ фальшивих відомостей (підписання неуповноваженою особою, дописування змісту, що не відповідає дійсності), виправлення будь-яким способом (підчистка, травлення) тексту, підпису чи відбитка печатки.

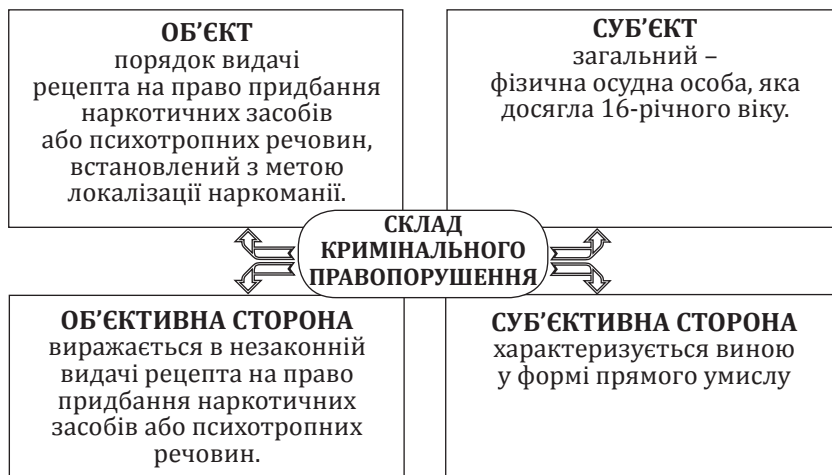
Використання – це подання (або пред'явлення) підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів до певної установи, організації чи підприємства, які займаються виробництвом, зберіганням, реалізацією або наданням для лікування цих засобів та речовин (аптеки, лікарні, оптові склади лікарських засобів та препаратів, фармацевтичні підприємства).

Збут підроблених чи незаконно одержаних документів, які дають право на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, призначених для вироблення, виготовлення цих засобів чи речовин – це будь-які оплатні чи безоплатні форми їх відчуження (продаж, обмін, сплата боргу, дарування тощо) особою, яка виготовила, підробила чи незаконно одержала такий документ, а так само будь-якою іншою особою, яка знає, що документ підроблений або незаконно одержаний.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ВИДАЧІ РЕЦЕПТА НА ПРАВО ПРИДБАННЯ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ АБО ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
(ст. 319 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 319. Незаконна видача рецепта на право придбання
наркотичних засобів або психотропних речовин**

1. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах.

**Кваліфікуючі ознаки незаконної видачі рецепта на право
придбання наркотичних засобів або психотропних речовин**

1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу

→ Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 314 КК України).

→ Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 КК України).

→ Незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України).

→ Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України).

→ Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів (ст. 322 КК України).

→ Спонукування неповнолітніх до застосування допінгу (ст. 323 КК України).

→ Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів (ст. 324 КК України).

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВВЕДЕННЯ В ОРГАНІЗМ НАРКОТИЧНИХ
ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 314 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 314. Незаконне введення в організм наркотичних
засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Незаконне введення будь-яким способом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в організм іншої особи проти її волі.

ОБ'ЄКТ

порядок введення в організм іншої особи наркотичних засобів або психотропних речовин, встановлений з метою охорони здоров'я населення.

СУБ'ЄКТ

загальний –
фізична осудна особа,
яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

з об'єктивної сторони для складу злочину характерно вчинення дій, що виражається у незаконному введенні в організм іншої особи наркотичних засобів або психотропних речовин.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу.

Кваліфікуючі ознаки незаконного введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 306–312 та 314–318 КК України;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб, а так само, якщо його вчинення призвело до наркотичної залежності потерпілого; заподіяло середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження потерпілому;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо неповнолітнього;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо особи, яка перебуває в безпорадному стані;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо вагітної жінки;
- 4) ті самі дії, якщо вони були пов'язані з введенням в організм іншої особи особливо небезпечних наркотиків, психотропних речовин або їх аналогів, а також якщо внаслідок таких дій настала смерть потерпілого.

Фізичне насильство – це насильницькі дії (нанесення побоїв, заподіяння тілесних ушкоджень, фізичне утримання потерпілого з одночасним введенням в його організм наркотику чи психотропної речовини шляхом ін'єкції).

Психічне насильство – це погроза негайно застосувати фізичне насильство, небезпечне для життя та здоров'я потерпілого, з метою введення в його організм наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу.

Введення потерпілого в оману – це неповідомлення особи стосовно істинного змісту дій, що вчиняє винний (ін'єкція наркотику або психотропної речовини під виглядом необхідних особі ліків, домішування таких засобів (речовин) до їжі, напоїв без відома особи).

Наркотична залежність – це стан особи, який характеризується хворобливою пристрастю до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, що виник унаслідок незаконного введення засобів чи речовин в її організм.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
СХИЛЯННЯ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 315 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 315. Схиляння до вживання наркотичних засобів,
психотропних речовин або їх аналогів**

1. Схиляння певної особи до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

ОБ'ЄКТ

здоров'я населення та встановлений порядок, спрямований на локалізацію шляхів поширення наркоманії.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

полягає у схилянні, тобто ненасильницькій дії, спрямованій на збудження бажання певної особи вжити наркотичні засоби або психотропні речовини хоча б один раз.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу

Кваліфікуючі ознаки схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо неповнолітнього;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 308, 310, 314, 317 КК України.

Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів – це удь-які ненасильницькі дії, спрямовані на те, щоб збудити в іншій особі бажання чи добитися від неї згоди вжити наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги хоча б один раз: прохання, пропонування, умовляння, переконування, обіцяння винагороди, погрожування відмовою від продовження дружніх або близьких стосунків.

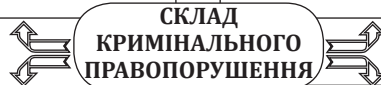
**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО
ПУБЛІЧНОГО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ
(ст. 316 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 316. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів

1. Публічне або вчинене групою осіб незаконне вживання наркотичних засобів у місцях, що призначені для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, та в інших місцях масового перебування громадян.

ОБ'ЄКТ
встановлений порядок,
спрямований на локалізацію
шляхів поширення наркоманії.

СУБ'ЄКТ
загальний –
фізична осудна особа,
яка досягла 16-річного віку.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
полягає в активних діях,
спрямованих на відкриті
(очевидне для всіх) вживання
наркотиків (ін'єкції, куріння
гашишу, вживання опію тощо).
Фактично характеризується
двома варіантами дій: незаконне
публічне вживання наркотичних
засобів; незаконне вживання
таких засобів групою осіб.
При груповому вживанні
присутність сторонніх осіб
не обов'язкова.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА
характеризується виною
у формі прямого умислу.

**Кваліфікуючі ознаки незаконного публічного вживання
наркотичних засобів**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених ст.ст. 307, 310, 314, 315, 317, 318 КК України.

Публічне вживання – це відкритий (очевидний для всіх) спосіб вживання наркотиків (введення опію ацетильованого за допомогою ін'єкції, куріння гашишу, вживання «креку» тощо) у присутності третіх осіб, які усвідомлюють характер того, що відбувається.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ
АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВЖИВАННЯ,
ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
АБО ЇХ АНАЛОГІВ
(ст. 317 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 317. Організація або утримання місць для незаконного
вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних
засобів, психотропних речовин або їх аналогів**

1. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також надання приміщення з цією метою.

Кваліфікуючі ознаки організації або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, якщо вони вчинені з корисливих мотивів;
- 3) ті самі дії, якщо вони вчинені групою осіб;
- 4) ті самі дії, якщо вони вчинені із залученням неповнолітнього.

Місця для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це будь-які жилі або нежилі приміщення (будинок, квартира, казино, більярдна, лазня, гараж, сарай, склад, горище, підвал, землянка тощо) за умови, що вони обрані особою для використання із зазначеною метою.

Організація місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це дії особи, що фактично призвели до його створення або були на це спрямовані (підшукування приміщення, готування пристроїв для вживання, виробництва та виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин, їх аналогів, пошук і вербування клієнтів та співучасників, розроблення конспіративних заходів).

Утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вживання одурманюючих засобів – це сукупність дій щодо підтримання його функціонування (матеріальне забезпечення, охорона, підтримання порядку, залучення й обслуговування клієнтів, здійснення конспіративних заходів).

Надання приміщення для вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів – це забезпечення можливості одній чи декільком особам використати його з цією метою хоча б один раз.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ
ДЛЯ ВЖИВАННЯ ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ
(ст. 322 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 322. Незаконна організація або утримання місць
для вживання одурманюючих засобів**

1. Незаконна організація або утримання місць для вживання з метою одурманювання лікарських та інших засобів, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, а також надання приміщень з такою метою.

ОБ'ЄКТ

встановлений порядок, спрямований на попередження захворювань населення, які можуть бути зумовлені вживанням одурманюючих засобів.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

об'єктивну сторону злочину утворюють два різновиди дій: організація або утримання місць для незаконного вживання зазначених одурманюючих засобів або речовин з метою одурманювання; надання приміщення з цією метою.

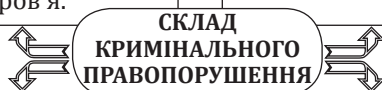
СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
СПОНУКАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ДОПІНГУ
(ст. 323 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 323. Спонукування неповнолітніх до застосування допінгу
1. Спонукування неповнолітніх до застосування допінгу.

ОБ'ЄКТ встановлений в суспільстві порядок, спрямований на недопущення вживання неповнолітніми допінгу, та їх здоров'я.	СУБ'ЄКТ загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.
--	--

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА об'єктивна сторона являє собою дію, тобто спонукування особи, що не досягла 18-річного віку, до застосування допінгу.	СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА характеризується виною у формі прямого умислу
--	--

Примітка. Допінг – це засоби і методи, які належать до переліку заборонених Антидопінговим кодексом Олімпійського руху.

**Кваліфікуючі ознаки спонукування неповнолітніх
до застосування допінгу**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчинені щодо двох чи більше осіб;
- 2) ті самі дії, якщо вони заподіяли шкоду здоров'ю потерпілого;
- 3) ті самі дії, якщо вони заподіяли істотну шкоду здоров'ю потерпілого;
- 4) ті самі дії, якщо вони заподіяли інші тяжкі наслідки.

Допінг – це речовини (психостимулятори, анаболічні стероїди, актопротектори та ін.) і методи, які використовуються для підвищення працездатності спортсменів, є потенційно небезпечними для здоров'я і належать до Переліку заборонених Антидопінговим кодексом Олімпійського руху (Закон України № 2353-III «Про антидопінговий контроль у спорті»).

Спонування – це будь-які умисні дії, що виявляються у психічному впливі на потерпілих (умовляння, пропозиції, поради, переконування, примушування, застосування насильства, погрози, шантажу тощо), спрямовані на збудження у такої особи бажання вживати допінг чи спробувати це зробити хоча б один раз.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СХИЛАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО ВЖИВАННЯ ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ (ст. 324 КК УКРАЇНИ)

Стаття 324. Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів

1. Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами.

ОБ'ЄКТ

встановлений в суспільстві порядок, спрямований на недопущення вживання неповнолітніми одурманюючих засобів, та їх здоров'я.

СУБ'ЄКТ

загальний – фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

полягає в активних діях, спрямованих на схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів (умовляння, глузування з нерішучості особи, погрози розірвати стосунки тощо). Якщо винний застосовує при цьому насильство, кваліфікація буде за сукупністю злочинів ст.ст. 126, 127 і 324 КК України.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі прямого умислу.

Одурманюючі речовини – це різні природні речовини, продукти промислової і побутової хімії, сильнодіючі лікарські засоби, які при певному дозуванні викликають затьмарення свідомості (сп'яніння), а при зловживанні – токсикоманію.

Природні одурманюючі засоби – це речовини з отруйних рослин (блекота, беладонна, болиголов крапчастий, дурман, мандрагора).

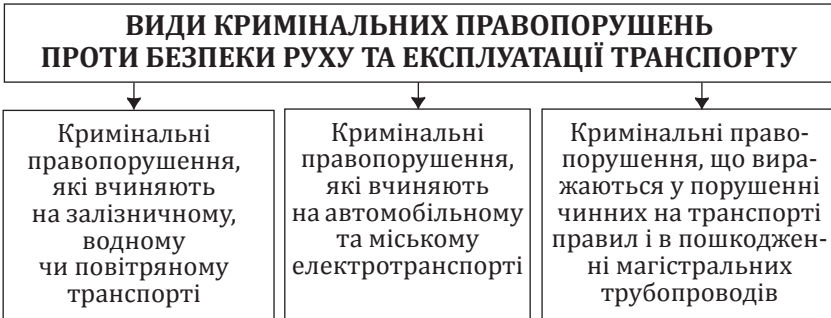
Одурманюючі хімічні продукти – це токсичні лаки, фарби, аерозолі.

Сильнодіючі лікарські засоби – це медикаменти, які включені Фармакопійним комітетом МОЗ України у список «Б» і відносно яких здійснюється медично-правовий контроль (димедрол, теофедрін, еленіум, реланіум).

Розділ 5

**АЛГОРИТМ ДІЙ
ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ
ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ**

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

1.1.1. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ, ВОДНОМУ ЧИ ПОВІТРЯНОМУ ТРАНСПОРТІ

- Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК України)
- Здійснення професійної діяльності членами екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин (ст. 276-1 КК України)
- Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (ст. 277 КК України)
- Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278 КК України)
- Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства (ст. 279 КК України)
- Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків (ст. 280 КК України)
- Порушення правил повітряних польотів (ст. 281 КК України)
- Порушення правил використання повітряного простору (ст. 282 КК України)
- Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда (ст. 283 КК України)
- Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха (ст. 284 КК України)
- Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден (ст. 285 КК України)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ
ЗАЛІЗНИЧНОГО, ВОДНОГО ЧИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ
(СТ. 276 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 276. Порухення правил безпеки
руху або експлуатації залізничного, водного
чи повітряного транспорту**

1. Порухення працівником залізничного, водного або повітряного транспорту правил безпеки руху або експлуатації транспорту, а також недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку, якщо це створило небезпеку для життя людей або настання інших тяжких наслідків, –

ОБ'ЄКТ

Безпека руху або експлуатації залізничного, водного або повітряного транспорту

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Це осудна особа, яка досягла 18-річного віку і є працівником залізничного, водного або повітряного транспорту

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується такими діями:

порушення працівником залізничного, водного або повітряного транспорту правил безпеки руху або експлуатації транспорту;

недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку, та наслідки у вигляді небезпеки для життя людей або настання інших тяжких наслідків

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі необережності або подвійною формою вини – умислом щодо діяння та необережністю щодо наслідків

Кваліфікуючі ознаки порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження;
- 2) ті самі дії, якщо вони завдали потерпілому великої матеріальної шкоди;
- 3) ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей

Залізничний транспорт – виробничо-технологічний комплекс організацій і підприємств залізничного транспорту загального користування, призначений для забезпечення потреб суспільного виробництва й населення країни в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях і надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності

Водний транспорт – морський, річковий і озерний транспорт (пасажирські, вантажні, риболовецькі й інші судна (теплоходи, сейнери, буксири тощо)), водні шляхи та комунікації

Повітряний транспорт – повітряні судна, що підтримуються в атмосфері у результаті їх взаємодії з повітрям

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЛЕНАМИ
ЕКІПАЖУ АБО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ
ДИСПЕТЧЕРОМ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ РУХОМ
(ДИСПЕТЧЕРОМ СЛУЖБИ РУХУ) У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО
СП'ЯНІННЯ АБО ПІД ВПЛИВОМ НАРКОТИЧНИХ
ЧИ ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
(СТ. 276-1 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 276-1. Здійснення професійної діяльності
членом екіпажу або обслуговування повітряного
руху диспетчером управління повітряним рухом
(диспетчером служби руху) у стані алкогольного
сп'яніння або під впливом наркотичних
чи психотропних речовин**

Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин, –

ОБ'ЄКТ

Безпека професійної діяльності учасників повітряного руху

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Характеризується належністю до забезпечуючих польоти учасників повітряного руху у зв'язку із зайняттям певної посади та виконанням відповідних функцій та особливий фізіологічний стан

СКЛАД

КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується такими діяннями:
здійснення професійної діяльності членом екіпажу повітряного судна;
обслуговування повітряного руху диспетчером

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом. Водночас особа усвідомлює, що перебуває у відповідному фізіологічному і психічному стані та здійснює професійну діяльність, яка забезпечує повітряний рух

Повітряний рух – політ повітряних суден або їх рух у зоні маневрування аеродрому

Обслуговування повітряного руху – забезпечення польотно-інформаційного обслуговування, аварійного чи диспетчерського обслуговування повітряного руху (районного диспетчерського обслуговування, диспетчерського обслуговування підходу або аеродромного диспетчерського обслуговування)

Член екіпажу повітряного судна – особа авіаційного персоналу, якій в установленому порядку доручено виконання певних обов'язків на борту повітряного судна протягом виконання політного завдання

Диспетчер управління повітряним рухом – особа, яка здійснює диспетчерське обслуговування повітряного руху та має свідоцтво диспетчера служби руху з чинними рейтингами відповідно до наданих прав

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОШКОДЖЕННЯ ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕННЯ
І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
(СТ. 277 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 277. Пошкодження шляхів сполучення
і транспортних засобів**

1. Умисне руйнування або пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв'язку чи сигналізації, а також інші дії, спрямовані на приведення зазначених предметів у непридатний для експлуатації стан, якщо це спричинило чи могло спричинити аварію поїзда, судна або порушило нормальну роботу транспорту, або створило небезпеку для життя людей чи настання інших тяжких наслідків, –

ОБ'ЄКТ Використання шляхів сполучення і транспортних засобів усіх видів транспорту, крім трубопровідного	СУБ'ЄКТ Загальний. Фізична, осудна особа, яка досягла 14-річного віку
---	---

**СКЛАД
 КРИМІНАЛЬНОГО
 ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА Охоплює такі обов'язкові ознаки, як діяння, наслідки і причинний зв'язок між діянням і наслідками й може виявитися у таких формах: <ul style="list-style-type: none"> - руйнування зазначених предметів; - їх пошкодження; - інші дії, спрямовані на приведення вказаних предметів у непридатний для експлуатації стан 	СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА Характеризується умисним ставленням до руйнування, пошкодження або приведення в непридатний для експлуатації стан об'єктів транспорту і необережним ставленням до наслідків у вигляді аварії, порушення нормальної роботи транспорту, створення небезпеки або настання реальної шкоди
--	---

Кваліфікуючі ознаки пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження;
- 2) ті самі дії, якщо вони заподіяли великої матеріальної шкоди;
- 3) ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей

Руйнування – повне або часткове їх знищення, що унеможливує їх подальше цільове використання (знищення рухомого складу, руйнування залізничних мостів, знищення злітних смуг, затоплення судна тощо); пошкодження вказаних предметів (приведення їх у такий стан, коли вони частково втрачають здатність до використання за призначенням (обрид телефонних або телеграфних проводів, розгвинчування рейок тощо))

Інші дії, які спрямовані на приведення зазначених предметів у непридатний для експлуатації стан – це дії, які зашкоджують безпечній експлуатації транспортних об'єктів (вимикання засобів зв'язку чи сигналізації, їх блокування, влаштування перешкод для сприйняття знаків, сигналів й іншої інформації)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УГОНУ
АБО ЗАХОПЛЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО РУХОМОГО СКЛАДУ,
ПОВІТРЯНОГО, МОРСЬКОГО ЧИ РІЧКОВОГО СУДНА
(СТ. 278 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 278. Угон або захоплення залізничного рухомого
складу, повітряного, морського чи річкового судна**

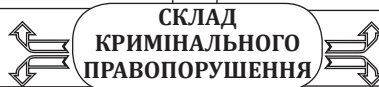
1. Угон або захоплення залізничного рухомого складу,
повітряного, морського чи річкового судна, –

ОБ'ЄКТ

Контрольоване використання
засобів залізничного, водного
і повітряного транспорту

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа, яка
досягла 14-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у вчиненні двох альтернативних дій щодо рухомого складу залізничного, водного чи повітряного транспорту, а саме його:

- 1) угону;
- 2) захоплення

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом

**Кваліфікуючі ознаки угону або захоплення залізничного
рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна**

- 1) ті самі дії, якщо вони вчиняються за попередньою змовою групою осіб;
- 2) ті самі дії, якщо вони поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 3) ті самі дії, якщо вони скоєні організованою групою;
- 4) ті самі дії, якщо вони поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілих;
- 5) ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки

До залізничного рухомого складу належать локомотиви, вагони та спеціальний рухомий склад

Локомотив – це тягова самохідна машина, призначена для пересування будь-якого залізничного рухомого складу

Вагон – це самохідна одиниця рухомого складу, якою перевозять вантажі та пасажирів

Спеціальний рухомий склад – сукупність незнімних рухомих одиниць на залізничному ході, призначених для будівельних, ремонтних і обслуговуючих робіт (снігоочисники, снігоприбиральні та щетбенеочисні машини, баластери, колісукладачі, вантажопідйомні крани, дрезини)

Повітряне судно – це апарат, що підтримується в атмосфері у результаті його взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні

Морське або річкове судно – це самохідна чи самохідна плавуча споруда, що використовується для перевезення вантажів, пасажирів, багажу і пошти, для рибного чи іншого морського промислу, розвідки і добування корисних копалин, рятування людей і суден, що зазнають лиха на морі, буксирування інших суден та плавучих об'єктів, здійснення гідротехнічних робіт чи піднімання майна, що затонуло в морі; для несення спеціальної державної служби (охорона промислів, санітарна і карантинна служби, захист моря від забруднення тощо); для наукових, навчальних і культурних цілей; для спорту; для інших цілей

Угон – це протиправне, самовільне заволодіння транспортним засобом із будь-якою метою

Захоплення – це протиправне, самовільне заволодіння транспортним засобом, незалежно від місця знаходження з метою подальшого контролю в особистих чи інших інтересах або угону

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
БЛОКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ КОМУНІКАЦІЙ,
А ТАКОЖ ЗАХОПЛЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА
(СТ. 279 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 279. Блокування транспортних комунікацій,
а також захоплення транспортного підприємства**

1. Блокування транспортних комунікацій шляхом влаштування перешкод, відключення енергопостачання чи іншим способом, яке порушило нормальну роботу транспорту або створювало небезпеку для життя людей, або настання інших тяжких наслідків, –

ОБ'ЄКТ

Нормальна робота транспорту, контрольоване використання стаціонарних транспортних об'єктів, а також безпека функціонування транспортних комунікацій, руху й експлуатації транспорту, безпека експлуатації всієї транспортної системи

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Блокування транспортних комунікацій;
захоплення вокзалу, аеродрому, порту, станції або іншого транспортного підприємства, установи або організації

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом або подвійною формою вини

**Кваліфікуючі ознаки блокування транспортних комунікацій,
а також захоплення транспортного підприємства**

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей;
- 2) ті самі дії, якщо вони завдали інших тяжких наслідків

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИМУШУВАННЯ ПРАЦІВНИКА ТРАНСПОРТУ
ДО НЕВИКОНАННЯ СВОЇХ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ
(СТ. 280 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 280. Примушування працівника транспорту
до невиконання своїх службових обов'язків**

1. Примушування працівника залізничного, повітряного, водного, автомобільного, міського електричного чи магістрального трубопровідного транспорту до невиконання своїх службових обов'язків шляхом погрози вбивством, заподіянням тяжких тілесних ушкоджень або знищенням майна цього працівника чи близьких йому осіб, –

ОБ'ЄКТ

Встановлений законом порядок виконання працівниками транспорту своїх службових обов'язків, нормальна робота транспорту, безпека його руху й експлуатації

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Обов'язкові її ознаки дію (примушування до невиконання службових обов'язків) і спосіб її вчинення. Способом учинення злочину може бути погроза:

- 1) вбивством;
- 2) заподіянням тяжких тілесних ушкоджень;
- 3) знищенням майна

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом

**Кваліфікуючі ознаки примушування працівника
транспорту до невиконання свої службових обов'язків**

- 1) ті самі дії, вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, скоєні за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинені організованою групою;
- 4) поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 5) що спричинили загибель людей;
- 6) що спричинили інші тяжкі наслідки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВІТРЯНИХ ПОЛЬОТІВ
(СТ. 281 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 281. Порухення правил повітряних польотів

1. Порухення правил безпеки польотів повітряних суден особами, які не є працівниками повітряного транспорту, якщо це створило небезпеку для життя людей або настання інших тяжких наслідків, –

ОБ'ЄКТ

Безпека руху на повітряному транспорті

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Осудна особа, яка досягла 16-річного віку й не є працівником повітряного транспорту

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Порухення правил безпеки польотів, яке створило небезпеку для життя людей або небезпеку настання інших тяжких наслідків

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисним або необережним ставленням винної особи до порушення правил повітряних польотів і утворюваної ним небезпеки для життя людей або настання інших тяжких наслідків

Кваліфікуючі ознаки порушення правил повітряних польотів

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості тілесні ушкодження;
- 2) ті самі дії, якщо вони завдали великої матеріальної шкоди;
- 3) дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили загибель людей;
- 4) дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили інші тяжкі наслідки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИКОРИСТАННЯ
ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ
(СТ. 282 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 282. Порухення правил використання
повітряного простору**

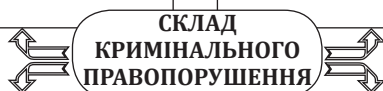
1. Порухення правил пуску ракет, проведення всіх видів стрільби, вибухових робіт або вчинення інших дій у повітряному просторі, якщо це створило загрозу безпеці повітряних польотів, –

ОБ'ЄКТ

Безпека використання
повітряного простору України

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Особи, на яких покладається
дотримання відповідних
правил

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у:

- порушенні правил пуску ракет;
- проведенні всіх видів стрільби, вибухових робіт;
- вчиненні інших дій у повітряному просторі

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умисним або необережним ставленням винної особи до порушення правил використання повітряного простору й утворюваної ним небезпеки

**Кваліфікуючі ознаки порушення правил використання
повітряного простору**

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили потерпілому середньої тяжкості тілесні ушкодження;
- 2) ті самі дії, якщо вони завдали великої матеріальної шкоди;
- 3) дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили загибель людей

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
САМОВІЛЬНОГО БЕЗ НАГАЛЬНОЇ ПОТРЕБИ
ЗУПИНЕННЯ ПОЇЗДА
(СТ. 283 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 283. Самовільне без нагальної потреби
зупинення поїзда**

1. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда стоп-краном чи шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі або іншим способом, якщо це створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, –

ОБ'ЄКТ

Безпека руху та експлуатації залізничного транспорту

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда виконується шляхом дії та полягає у припиненні руху поїзда до повної зупинки

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується необережною виною щодо наслідків. Водночас дії у вигляді самовільного без нагальної потреби зупинення поїзда можуть характеризуватись умислом (при цьому особа керується переважно своїм бажанням зійти з поїзда у зручному для неї місці чи хуліганським або іншим мотивом)

**Кваліфікуючі ознаки самовільного без нагальної потреби
зупинення поїзда**

- 1) ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей;
- 2) ті самі дії, якщо вони спричинили інші тяжкі наслідки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ СУДНУ ТА ОСОБАМ,
ЩО ЗАЗНАЛИ ЛИХА
(СТ. 284 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 284. Ненадання допомоги судну та особам,
що зазнали лиха**

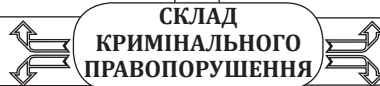
Ненадання допомоги капітаном судна в разі зіткнення з іншим судном екіпажу та пасажиром останнього, а також зустрінутим у морі або на іншому водному шляху особам, які зазнали лиха, якщо він мав можливість надати таку допомогу без серйозної небезпеки для свого судна, його екіпажу і пасажирів, –

ОБ'ЄКТ

Безпека осіб, які зазнали лиха на водних шляхах, а також безпека руху й експлуатації водного транспорту

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Ним є капітан будь-якого судна, зокрема військового корабля, незалежно від національної належності

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у повній або частковій бездіяльності – ненаданні допомоги, яке може виявитися у:

а) невчиненні дій, які необхідні для надання допомоги (ненадання рятувальних засобів, продуктів, одягу особам, які зазнали лиха; ігнорування сигналів тих, хто терпить лихо);

б) вчиненні лише частини дій (наприклад, прийняття всіх осіб, які зазнали лиха).

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони злочину є місце його вчинення. Ним є відкрите море, територіальні води будь-якої держави, інші водні шляхи (річки, озера тощо)

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕПОВІДОМЛЕННЯ КАПІТАНОМ НАЗВИ СВОГО СУДНА
ПРИ ЗІТКНЕННІ СУДЕН
(СТ. 285 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 285. Неповідомлення капітаном назви свого судна
при зіткненні суден**

Неповідомлення капітаном судна іншому судну, що зіткнулося з ним на морі, назви і порту приписки свого судна, а також місця свого відправлення та призначення, незважаючи на наявність можливості подати ці відомості, –

ОБ'ЄКТ

Безпека руху й експлуатації транспорту в частині забезпечення встановленого порядку розслідування аварій на морі

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Ним може бути лише капітан судна, яке зіткнулося з іншим судном

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у бездіяльності, змістом якої є:

а) неповідомлення членам екіпажу чи пасажиром іншого судна, з яким відбулося зіткнення, даних про своє судно – його назви, порту приписки, місця свого відправлення і призначення, або

б) повідомлення лише частини необхідних даних, або

в) повідомлення неправдивих даних.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони злочину є місце його вчинення. Ним є і відкрите море, і територіальні води будь-якої держави

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом

ЗЛОЧИНИ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТА МІСЬКОМУ ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТІ

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України)

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння (ст. 286¹ КК України)

Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації (ст. 287 КК України)

Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху (ст. 288 КК України)

Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України)

Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст. 290 КК України)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ
АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ,
ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ
(СТ. 286 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 286. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами

1. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, –

ОБ'ЄКТ

Безпека руху й експлуатації автомобільного та деяких інших видів транспорту

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Особа, яка керує транспортним засобом, незалежно від того, чи має вона на це право

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Охоплює такі обов'язкові ознаки:

- 1) діяння;
- 2) обстановку;
- 3) наслідки та
- 4) причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Діяння полягає у порушенні правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту.

Воно може вчинятися шляхом дії або бездіяльності і полягати у:

- 1) вчиненні дій, які заборонені правилами;
- 2) невиконанні дій, які особа може і зобов'язана вчинити відповідно до вимог правил безпеки руху й експлуатації транспорту

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Визначається ставленням винного до наслідків і загалом характеризується необережною виною.

При умисному ставленні до наслідків учинене кваліфікується за статтями

Особливої частини КК України, що передбачають відповідні умисні злочини

Кваліфікуючі ознаки порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами

- 1) ті самі діяння, якщо вони спричинили смерть потерпілого або заподіяння тяжкого тілесного ушкодження одному чи декільком потерпілим;
- 2) діяння, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони спричинили загибель декількох осіб

Механічний транспортний засіб – транспортний засіб, що приводиться в рух за допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини й механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ
АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ
ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ
(СТ. 286¹ КК УКРАЇНИ)**

Стаття 286-1. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння

1. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, -

ОБ'ЄКТ

Безпека руху й експлуатації автомобільного та деяких інших видів транспорту

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Особа, яка керує транспортним засобом, незалежно від того, чи має вона на це право

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Охоплює такі обов'язкові ознаки:

- 1) діяння полягає у порушенні правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспортного засобу в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;
- 2) наслідки – спричинення потерпілому середньої тяжкості тілесного ушкодження;
- 3) причинний зв'язок між діянням і наслідками.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Визначається ставленням винного до наслідків і загалом характеризується необережною виною.
При умисному ставленні до наслідків учинене кваліфікується за статтями Особливої частини КК України, що передбачають відповідні умисні кримінальні правопорушення

Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння (ч.ч. 2–4 ст. 286¹ КК України)

- 1) ті самі діяння, вчинені в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, якщо вони заподіяли потерпілому тяжке тілесне ушкодження;
- 2) діяння, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, якщо вони спричинили смерть потерпілого;
- 3) діяння, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, якщо вони спричинили загибель кількох осіб

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИПУСКУ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ТЕХНІЧНО
НЕСПРАВНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
АБО ІНШЕ ПОРУШЕННЯ ЇХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ
(СТ. 287 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 287. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації

Випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних транспортних засобів, допуск до керування транспортним засобом особи, яка перебуває в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, або не має права на керування транспортним засобом, чи інше грубе порушення правил експлуатації транспорту, що забезпечують дорожній рух, вчинене особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, якщо це спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, тяжке тілесне ушкодження або його смерть, –

ОБ'ЄКТ

Безпека експлуатації транспортних засобів

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.

Особи, що обіймають посади, пов'язані з відповідальністю за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів. Окрім того, суб'єктами злочину можуть бути власники приватних транспортних засобів, особи, які користуються ними за довіреністю чи з інших підстав

СКЛАД

**КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Виражається у дії або бездіяльності:

- 1) випуску в експлуатацію завідомо технічно несправних транспортних засобів;
- 2) допуску до керування транспортним засобом особи, яка перебуває в стані сп'яніння або не має права на керування транспортним засобом;
- 3) іншому грубому порушенні правил експлуатації транспорту, що забезпечують дорожній рух

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується необережною формою вини або подвійною формою вини

Випуск в експлуатацію завідомо технічно несправних транспортних засобів – усна або письмова згода, розпорядження, вказівка особи, відповідальної за технічний стан чи експлуатацію транспортних засобів на використання у сфері дорожнього руху якогось із них з такими технічними несправностями, за яких його експлуатація заборонена

Допуск до керування транспортним засобом особи, яка перебуває в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, чи не має права на керування транспортним засобом – усна чи письмова згода, розпорядження, вказівка особи, відповідальної за технічний стан чи експлуатацію цього засобу, про його використання у сфері дорожнього руху таким водієм. Як допуск можна розглядати також мовчазну згоду, видачу маршрутного листа, передачу ключів і документів або керма під час руху, невідсторонення водія від керування

Інше грубе порушення правил їх експлуатації – грубе порушення режиму роботи водіїв; відсутність контролю за технічним станом транспортних засобів; надання дозволу на використання вантажного транспортного засобу, не обладнаного належно для перевезення пасажирів, а також перевантаженого чи завантаженого з порушенням вимог правил дорожнього руху; допуск до керування особи у стомленому або хворобливому стані

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, НОРМ
І ПРАВИЛ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОРОЖНЬОГО РУХУ (СТ. 288 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 288. Порухення нормативно-правових актів, норм і правил, що стосуються забезпечення дорожнього руху

Порушення нормативно-правових актів, норм і правил, що стосуються забезпечення дорожнього руху, вчинене особою, відповідальною за будівництво, реконструкцію, ремонт чи утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, інших дорожніх споруд, або особою, яка виконує такі роботи, якщо це порушення спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, тяжке тілесне ушкодження або смерть, –

ОБ'ЄКТ

Безпека експлуатації дорожніх споруд, а його додатковим обов'язковим об'єктом – здоров'я або життя особи

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.

Ним може бути особа: відповідальна за будівництво, експлуатацію, ремонт чи утримання транспортногo об'єкта, тобто працівник, на якого покладено спеціальні обов'язки в цій сфері наказом або розпорядженням чи який виконує такі обов'язки, виходячи з займаної посади особа, котра виконує такі роботи як безпосередній виконавець або як керівник такої роботи

**СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВOPУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає в порушенні Порухення нормативно-правових актів, норм і правил, що стосуються забезпечення дорожнього руху, вчинене особою, відповідальною за будівництво, реконструкцію, ремонт чи утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, інших дорожніх споруд, або особою, яка виконує такі роботи, якщо це порушення спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, тяжке тілесне ушкодження або смерть

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Визначається ставленням винного до наслідків і характеризується необережною виною

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ
(СТ. 289 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 289. Незаконне заволодіння транспортним засобом
1. Незаконне заволодіння транспортним засобом, –

ОБ'ЄКТ

Контрольоване використання транспортних засобів, перелічених у примітці до ст. 286 (є всі види автомобілів, трактори й інші самохідні машини, трамваї і тролейбуси, а також мотоцикли та інші механічні транспортні засоби, що приводяться в рух за допомогою двигуна внутрішнього згорання або електродвигуна потужністю понад 3 кВт). Ці транспортні засоби є предметом цього злочину

СУБ'ЄКТ

Спеціальний.
Особа, яка не має права на користування транспортним засобом, щодо якого здійснюється незаконне заволодіння

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у незаконному заволодінні транспортним засобом:

- 1) воно полягає лише в активній поведінці – дії;
- 2) дія виявляється в отриманні можливості керувати таким транспортним засобом;
- 3) поведінка винного є незаконною, він не має ані дійсного, ані уявного права на транспортний засіб, заволодіння яким здійснює;
- 4) заволодіння транспортним засобом здійснюється без чітко вираженого і дійсного волевиявлення власника або законного користувача транспортного засобу

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується умислом. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони злочину є мета, спрямована на заволодіння транспортним засобом

Кваліфікуючі ознаки незаконного заволодіння транспортним засобом

- 1) ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб;
- 2) ті самі дії, скоєні повторно;
- 3) ті самі дії, поєднанні з насильством, що не є небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, або погрозою застосування такого насильства;
- 4) ті самі дії, вчинені з проникненням у приміщення чи інше сховище;
- 5) ті самі дії, якщо вони завдали значної матеріальної шкоди;
- 6) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою;
- 7) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства;
- 8) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони заподіяли великої матеріальної шкоди

Під транспортними засобами в цій статті та ст.ст. 287, 289 і 290 потрібно розуміти всі види автомобілів, трактори та інші самохідні машини, трамваї і тролейбуси, а також мотоцикли та інші механічні транспортні засоби

Механічний транспортний засіб – транспортний засіб, що приводиться в рух за допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт

Примітка.

1. Під незаконним заволодінням транспортним засобом у цій статті потрібно розуміти вчинене умисно, з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі.
2. Відповідно до частини другої цієї статті під повторністю слід розуміти вчинення таких дій особою, яка раніше вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом або злочин, передбачений ст.ст. 185–187, 189–191, 262, 410 цього Кодексу.
3. Відповідно до частин другої і третьої цієї статті матеріальна шкода визнається значною у разі заподіяння реальних збитків на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а великою – у разі заподіяння реальних збитків на суму понад двісті п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Приміщення – це будь-яка споруда або будівля, визначена власником або користувачем транспортного засобу як місце для тимчасового чи постійного знаходження транспортного засобу, що усуває вільний доступ сторонніх осіб до нього (приватний гараж як у житловому будинку, так і окремо, або гараж установи, організації, підприємства, бокс, склад, салон, магазин, в якому реалізуються або виставляються на продаж транспортні засоби, тощо)

Інше сховище – це ділянка території для тимчасового чи постійного знаходження транспортних засобів, що обладнана огорожею або технічними засобами, які обмежують вільний доступ до транспортного засобу та його вилучення, або ділянка території без огорожі чи технічних засобів, але під охороною, або контейнери, платформи, баржі, які використовуються для тимчасового або постійного зберігання транспортних засобів

**ХАРАКТЕРИСТИКА
КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ
ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ
(Ч. 2, Ч. 3 СТ. 289 КК УКРАЇНИ)**

1. Повторно, тобто скоєння таких дій особою, яка раніше вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом або злочин, передбачений ст.ст. 185–187, 189–191, 162, 410 КК України.

2. За попередньою змовою осіб – має місце у випадках, коли дві особи і більше заздалегідь, тобто до початку виконання дій, які становлять об'єктивну сторону злочину, домовилися про спільне його вчинення, незалежно від того, хто з них керував цим засобом. Проте не підлягають кримінальній відповідальності за ст. 289 КК особи, які не брали участі у вилученні транспортного засобу, але після заволодіння ним винною особою здійснили поїздку на ньому.

3. Поєднані з насильством, що не є небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства (заподіяння легкого тілесного ушкодження, що не призвело до короткочасного розладу здоров'я або короткочасної втрати працездатності, а також вчинення інших насильницьких дій – завдання ударів, побоїв, обмеження чи незаконне позбавлення волі за умови, що вони не були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння).

4. З проникненням у приміщення чи інше сховище – таємне чи відкрите, із застосуванням погрози чи насильства, вторгнення у приміщення чи інше сховище, в які особа не має доступу, із умислом вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом будь-яким способом.

5. Якщо вони завдали значної матеріальної шкоди. Відповідно до частин другої і третьої цієї статті матеріальна шкода визнається значною у разі заподіяння реальних збитків на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

6. Організованою групою (особливості кваліфікації організованої групи визначається із урахуванням ст. 28 КК України).

7. Поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства (заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або короткочасну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжкого тілесного ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння. До останніх, зокрема, потрібно відносити насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, здушення шиї, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо).

8. Якщо вони завдали великої матеріальної шкоди (ч. 3 ст. 289 КК України). Відповідно до частин другої і третьої цієї статті матеріальна шкода визнається великою у разі заподіяння реальних збитків на суму понад двісті п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Спеціальна підстава звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом

Звільняється від кримінальної відповідальності судом особа, яка вперше вчинила дії, передбачені цією статтею (за винятком випадків незаконного заволодіння транспортним засобом із застосуванням насильства до потерпілого чи погрозою застосування такого насильства), але добровільно заявила про це правоохоронним органам, повернула транспортний засіб власнику і повністю відшкодувала завдані збитки

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗНИЩЕННЯ, ПІДРОБКИ АБО ЗАМІНИ НОМЕРІВ ВУЗЛІВ
ТА АГРЕГАТІВ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ
(СТ. 290 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 290. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу

Знищення, підробка або заміна ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова, або заміна без дозволу відповідних органів номерної панелі з ідентифікаційним номером транспортного засобу, –

ОБ'ЄКТ

Контрольоване використання транспортних засобів, їх вузлів та агрегатів. Предметом злочину є:

- 1) ідентифікаційний номер;
- 2) номери двигуна, шасі або кузова;
- 3) номерна панель з ідентифікаційним номером транспортного засобу

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа,
яка досягла 16-річного віку

**СКЛАД
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВопорушення**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у:
Знищенні, підробці або заміні ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова, а так само заміні без дозволу відповідних органів номерної панелі з ідентифікаційним номером транспортного засобу

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується прямим умислом

Ідентифікаційний номер – структурне поєднання буквено-цифрових символів. Присвоюється виробником транспортного засобу з метою ідентифікації останнього та наноситься на деталі кузова, шасі (рами) згідно зі стандартами

Номерна панель – єдина неділима деталь кузова, на якій розташована номерна площадка; номерна площадка – ділянка номерної панелі транспортного засобу, на якій у відповідному, передбаченому виробником, місці наноситься ідентифікаційний номер транспортного засобу

Знищення ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу – повне видалення ідентифікаційного номера транспортного засобу, номерів двигуна, шасі або кузова будь-яким способом

Підробка ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу – повна або часткова зміна будь-яким способом (перебиванням, наплавленням, витравленням тощо) частини або всього номера

Заміна ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова транспортного засобу – повна заміна відповідних частин механічного транспортного засобу з нанесеними на них номерами

Заміна без дозволу відповідних органів влади номерної панелі з її ідентифікаційним номером – самовільне переобладнання транспортного засобу шляхом зміни кузовів, які мають ідентифікаційні номери, без дозволу центрів надання послуг, пов'язаних із використанням автотранспортних засобів

ЗЛОЧИНИ, ЩО ВИРАЖАЮТЬСЯ У ПОРУШЕННІ ЧИННИХ НА ТРАНСПОРТІ ПРАВИЛ ТА В ПОШКОДЖЕННІ МАГІСТРАЛЬНИХ ТРУБОПРОВІДІВ

→ Порухнення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України)

→ Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів (ст. 292 КК України)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРУШЕННЯ ЧИННИХ НА ТРАНСПОРТІ ПРАВИЛ (СТ. 291 КК УКРАЇНИ)

Стаття 291. Порухнення чинних на транспорті правил

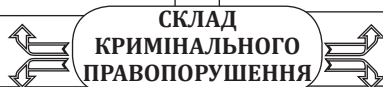
Порухнення чинних на транспорті правил, що забезпечують рух, а також нормативно-правових актів, норм і правил виготовлення, переобладнання, ремонту транспортних засобів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, -

ОБ'ЄКТ

Безпека руху й експлуатації всіх видів транспорту від неправомірних дій пасажирів та інших осіб

СУБ'ЄКТ

Загальний.
Фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у:

- 1) діяння – порушення на транспорті правил, що забезпечують рух, а також нормативно-правових актів, норм і правил виготовлення, переобладнання, ремонту транспортних засобів;
- 2) наслідку – спричинення загибелі людей або інших тяжких наслідків;
- 3) причинно-наслідковому зв'язку між діянням і наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Визначається ставленням винного до наслідків і характеризується необережністю

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ МАГІСТРАЛЬНИХ
АБО ПРОМИСЛОВИХ НАФТО-, ГАЗО-,
КОНДЕНСАТОПРОВОДІВ ТА НАФТОПРОДУКТОПРОВОДІВ
(СТ. 292 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 292. Пошкодження об'єктів магістральних
або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів
та нафтопродуктопроводів**

1. Пошкодження чи руйнування магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів чи нафтопродуктопроводів, відводів від них, технологічно пов'язаних із ними об'єктів, споруд, засобів обліку, автоматики, телемеханіки, зв'язку, сигналізації, а також незаконне втручання в роботу технологічного обладнання, якщо ці дії призвели до порушення нормальної роботи зазначених трубопроводів або створили небезпеку для життя людей, –

ОБ'ЄКТ

Безпека експлуатації
трубопроводного транспорту.

Предметом злочину є:

- 1) магістральні або промислові нафто-, газо-, конденсатопроводи та нафтопродуктопроводи;
- 2) відводи від магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів;
- 3) об'єкти і споруди, технологічно пов'язані з магістральними або промисловими нафто-, газо-, конденсатопроводами та нафтопродуктопроводами;
- 4) засоби автоматики, зв'язку, сигналізації

СУБ'ЄКТ

Загальний.

Фізична, осудна особа,
яка досягла 16-річного віку

**СКЛАД КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Полягає у пошкодженні або руйнуванні предметів злочину, незаконному втручанні нормальної роботи зазначених трубопроводів або спричиненні небезпеки для життя людей

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується різним ставленням особи до проміжних і остаточних наслідків свого діяння. До руйнування, пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів винний ставиться завжди з прямим чи непрямым умислом. Стосовно остаточних наслідків, то вина може виражатися тільки в небережності

Кваліфікуючі ознаки пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів

- 1) ті самі дії, вчинені повторно;
- 2) ті самі дії, скоєні за попередньою змовою групою осіб;
- 3) ті самі дії, вчинені загальнонебезпечним способом;
- 4) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили загибель людей;
- 5) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили інші нещасні випадки з людьми;
- 6) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили аварію, пожежу чи значне забруднення довкілля;
- 7) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили інші тяжкі наслідки;
- 8) дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони були вчинені організованою групою

Систему трубопровідного транспорту України становлять:

- 1) магістральний трубопровідний транспорт;**
- 2) промисловий трубопровідний транспорт**

Магістральний трубопровідний транспорт нафти і газу – окремий трубопровід (або сукупність трубопроводів) та пов'язані з ним єдиним технологічним процесом об'єкти, за допомогою яких здійснюється постачання нафти і газу споживачам, включаючи транзитне постачання через територію України

Магістральний трубопровідний транспорт – технологічний комплекс, що функціонує як єдина система і до якого входить окремий трубопровід з усіма об'єктами і спорудами, зв'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька трубопроводів, якими здійснюються транзитні, міждержавні, міжрегіональні поставки продуктів транспортування споживачам, або інші трубопроводи, спроектовані та збудовані згідно з державними будівельними вимогами щодо магістральних трубопроводів

Промисловий трубопровідний транспорт – всі інші немагістральні трубопроводи в межах виробництв, а також нафтобазові, внутрішньо-промислові нафто-, газо- і продуктопроводи, міські газорозподільні, водопровідні, теплопровідні, каналізаційні мережі, розподільчі трубопроводи водопостачання, меліоративні системи

Алгоритм дій
щодо кваліфікації правопорушень
загальнокримінальної спрямованості

Довідник

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.